

نماز شب

ثواب،

احکام و

کیفیت آن

با

مجموعه ای از دعاها و زیارت نامه ها

این کتاب

با اشراف

حاج میرزا عبد الله

فرزند آیت الله المعظم خادم الشریعه الغراء

حاج میرزا عبد الرسول حائری احقاقی (ره)

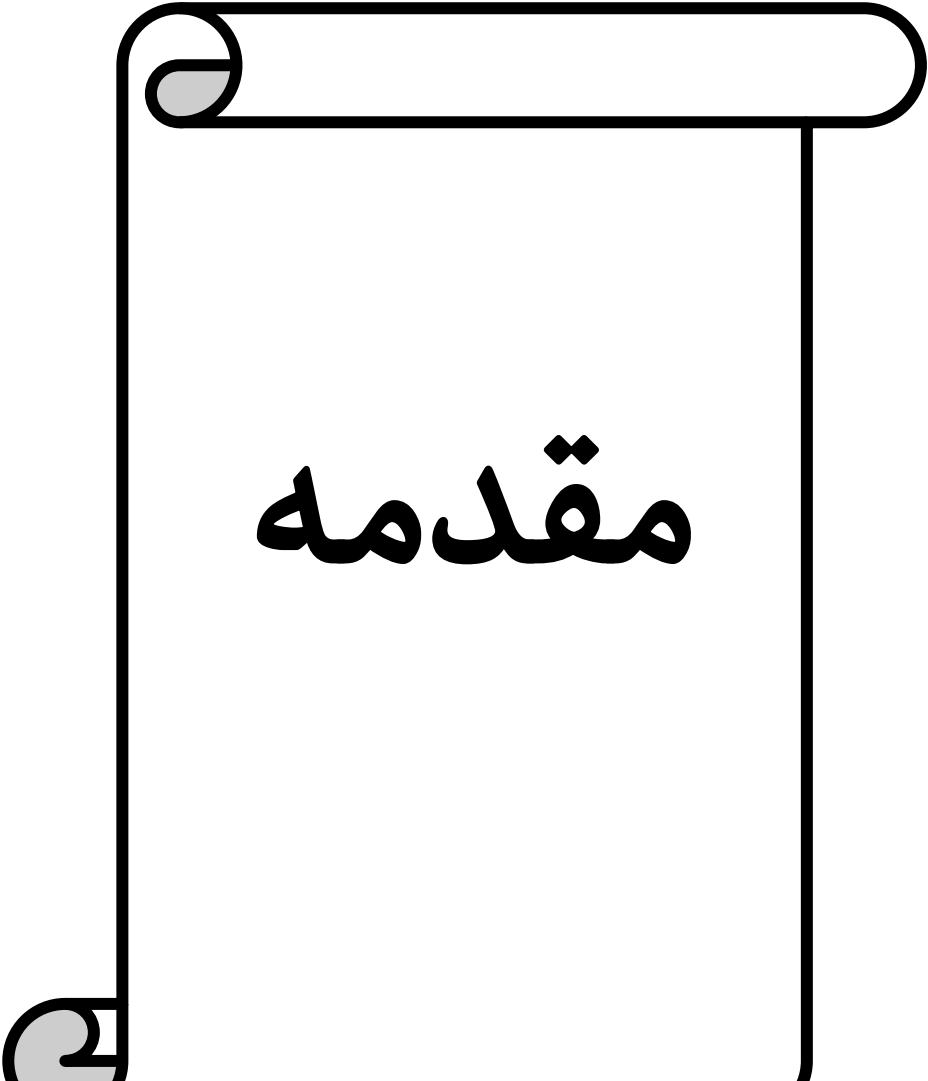
چاپ و نشر گردید

فهرست موضوعات

موضوع	صفحه
فهرست	۵
مقدمه	۸
پند ها و ارشادات	۱۶
ریاضت ، سعادت و شناخت	۱۷
راه خلوص نیت	۱۹
استجابت دعاء	۲۵
شرط قبول اعمال	۲۷
شیخ احسائی قدس سره و مراقبت او به نمازهای شب	۳۰
ثواب نماز شب	۳۲
وقت نماز شب و بخشی از احکام آن	۴۲
پاداش قضا کردن نماز شب	۴۴
مقدمات نماز شب	۴۸
کیفیت نماز شب	۵۶

۵۹.....	رکعات نماز شب.....
۶۳.....	نماز شفع.....
۶۶.....	نماز وتر بعد از شفع.....
۸۱.....	دو رکعت نافله ی صبح.....
۸۲.....	دعای امام سجاده (ع) بعد از نماز شب.....
۸۸.....	ستونی جهت نوشتن اسامی مومنان برای دعا در نماز وتر.....
۹۲.....	تعقیبات اشتراکی بعد از نماز های واجب.....
۹۸.....	دعاهای اختصاصی.....
۹۹.....	دعا بعد از نماز ظهر.....
۱۰۱.....	دعا بعد از نماز عصر.....
۱۰۳.....	دعا بعد از نماز مغرب.....
۱۰۶.....	دعا بعد از نماز عشاء.....
۱۰۸.....	دعا بعد از نماز صبح.....
۱۱۱.....	زیارت امام مهدی (عج) بعد از نماز صبح.....
۱۱۲.....	دعای عهد.....
۱۱۵.....	دعای صباح.....
۱۲۰.....	دعای روز های هفته.....
۱۲۱.....	دعای امام سجاده (ع) روز شنبه.....
۱۲۲.....	زیارت حضرت رسول اکرم (ص) روز شنبه.....
۱۲۴.....	دعای روز یکشنبه.....
۱۲۵.....	زیارت امیرالمؤمنین (ع) روز یکشنبه.....
۱۲۶.....	زیارت حضرت زهرا(س) روز یکشنبه.....
۱۲۶.....	دعای روز دوشنبه.....

زیارت امام حسن (ع) روز دوشنبه	۱۲۸
زیارت امام حسین (ع) روز دوشنبه	۱۲۹
دعای روز سه شنبه	۱۳۰
زیارت امامان (سجاد، باقر، صادق) علیهم السلام روز سه شنبه	۱۳۲
دعای روز چهارشنبه	۱۳۳
دعای روز پنجشنبه.....	۱۳۵
زیارت امام حسن عسکری (ع) روز پنجشنبه.....	۱۳۶
دعای روز جمعه	۱۳۷
زیارت امام زمان روز جمعه	۱۳۸
بخش دعا‌های عمومی	۱۴۰
دعای کامل	۱۴۱
دعای توسل	۱۵۳
دعای سمات	۱۵۷
دعای فرج	۱۶۳
دعاء امام المهدی علیه السلام.....	۱۶۵
زیارت جامعه ی کبیره	۱۶۷
دعا هنگام وداع	۱۷۷
زیارت عاشورا	۱۸۰
دعا بعد از زیارت عاشورا (دعای علقمه).....	۱۸۵
مصادر این کتاب	۱۹۲

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

به نام خدای بخشنده ی مهربان

سپاس بی پایان بر پروردگار جهانیان، و درود بر محمد و آل محمد.
سخن ناشر:

چه شیرین و لذّت بخش است لحظاتی که در نماز شب با محبوب
بی همتا خلوت می کنی، و در برابر مولای بزرگ خود می ایستی ، و به دور از
چشم همگان با دنیایی از شوق با پروردگارت به راز و نیاز می پردازی.
نماز شب رازی است که فقط عامل آن از حقیقت آن خبر دارد، زیرا می
کوشد بدون آلودگی به ریا، خالص باقی بماند.

نماز در اثنای شب لذت روحانی شگفت آوری دارد؛ ممکن نیست آن را احساس کند مگر کسی که در همان لحظات با خدایش خلوت داشته است، بیچاره کسی که خود را از این لذت محروم می نماید. زمانی که مردم در بستر خواب آرمیده اند، یا به تماشای تلویزیون نشسته اند، برای شب گذرانی به گفت و شنود داستان های بیهوده و کارهای لغو پرداخته اند، دسته ای برخاسته اند که وضو بگیرند و با بیم و امید در پیشگاه خدای تعالی بایستند. خدای تعالی در همان حال به کسانی می نگرد که با او راز و نیاز می کنند و به فرشتگان خود مباحثات می کند.

از فضیلت نماز شب هرچه بگوییم از تصویر آن ناتوانیم زیرا کلمات، نمی توانند احساسات و شیرینی های مناجات را به روشنی بیان کنند. گرچه این جزوه به جهت حجم کوچک است اما شأن و اثر بالاتری را دارد زیرا محقق تعدادی از روایات را که در بیان پاداش نماز شب، آداب و مقدمات و احکام آن، وارد شده اند در این جا آورده و کیفیت برگزاری آن را که با پیروی از ائمه ی اطهار علیهم السلام شیخ پیشگام خداپرستان، شیخ احمد بن زین الدین احساسی انجام داده بیان کرده است. علاوه بر این جناب شیخ راضی سلمان، که تحقیق در این باره را به عهده گرفته، پیشاپیش بعضی از نصایح و راهنمایی هایی را که مرحوم شیخ در تألیفات خود دارد، و مجموعه ای از دعاها و زیارت نامه هایی را نیز ضمیمه و برنامه ی عبادی کاملی را برای مؤمنان هدیه کرده است، تا مؤمنان از همراه داشتن کتاب های مفصل و سنگین بی نیاز شوند و بتوانند علاوه بر مناجات با خدای تعالی، در شب و روز به زیارت سادات خود نیز مشغول باشند.

ما به این آرزو هستیم که طبع و نشر این اثر، سبب شود که برادران و خواهران مؤمن، در دعاها و زیارت های خود به یاد ما هم باشند، به خصوص آنان که به خواندن نماز شب برمی خیزند.

در پایان خدای مهربان را سپاس می گوئیم که بر بندگان خود تفضل فرموده و بر آنان اجازه و فرصت بخشیده که به مناجات و راز و نیاز با او بپردازند.

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ ، وَلَا يُنْقِصُ مَنْ شَكَرَهُ ، وَلَا يُخَيِّبُ مَنْ دَعَاهُ ، وَلَا يَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الْهَدَاةَ الْمَيَامِينَ.

مؤمن هر روز ساعتی، بلکه هر لحظه ای به ناتوانی خود اقرار و از خالق خود شرمساری اظهار می کند مانند این است که می گوید:

« وَيْلِي! كُلَّمَا كَبَّرَ سِنِّي كَثُرَتْ ذُنُوبِي ، وَيْلِي! كُلَّمَا طَالَ عُمْرِي كَثُرَتْ مَعَاصِي ، فَكَمْ أَتُوبُ ، وَكَمْ أَعُودُ ، أَمَا أَنْ لِي أَنْ أَسْتَحِيَ مِنْ رَبِّي »^۱.

^۱ - مناقب ج : ۴؛ ص : ۱۵۱ . بحار الانوار ؛ ج : ۹۷؛ ص : ۴۴۴

این جملات گرچه از زبان و لب های مبارک حضرت امام زین العابدین علیه السلام جاری شده ، اما حال و هوای آن حضرت را بیان نمی کند زیرا آل بیت علیهم السلام که اونیز از آنان می باشد درجهان هستی پاکترین خلق خدایند و هرگز ترک اولایی از ایشان سر نزده چه برسد به این که گناهی را مرتکب شوند.

این دعا و امثال آن که در دعاهای آن بزرگواران وجود دارد درس های ارزنده ای به شمار می روند برای افرادی که می خواهند بدانند در برابر خدای تعالی چه گونه باید به راز و نیاز پردازند، حالتی را نشان می دهند که انسان شب و روز خود را با آن سپری کرده و وادارش کند به انجام کارهایی پردازد که از او فوت شده ، و توبه کند از گناهایی که مرتکب شده است.

از همین جا انسان هوشیار می بیند برایش واجب است فرصت ها را غنیمت بداند زیرا فوت فرصت ، بیشتر اوقات، سبب می شود حسرت یا غم و اندوهی طولانی بر زندگی او سایه بيفکند.

و به همین جهت ملاحظه می کنیم پیامبر بزرگوارمان صلوات الله علیه و آله ، به حضرت امیر مؤمنان علیه السلام می فرماید:

«يَا عَلِيُّ! بَادِرْ بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ، شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَ صِحَّتِكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَ غِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَ حَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ»^۲

یا علی قبل از آمدن چهار چیز، از چهار چیز بهره بگیر، از جوانی خود قبل از پیری ات از سلامتی ات پیش از مریض شدنت ، و از دارا بودن جلوتر از نداشتنت و از زندگانی ات پیش از مردنت.

در این جا برادران و خواهران ایمانی خود را به انجام کاری مستحب متوجه می کنیم که مردم این زمان از آن غفلت دارند با این که خدای تعالی پاداش

فراوانی را برای آن قرار داده است، و (پیامبر بزرگوارمان صلی الله علیه و آله و سلم) و اهل بیت پیامبرمان علیهم السلام، و علمای ما، رضوان الله تعالی علیهم به آن اهمیت می دادند و تشویق می کردند مردم مسلمان آن را برپا دارند. تا آنجا که امام صادق سلام الله علیه فرموده اند:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُصَلِّ صَلَاةَ اللَّيْلِ ؛ از ما نیست کسی که نماز شب نخواند.

و در روایت دیگر آمده که فرمود: لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ لَمْ يُصَلِّ صَلَاةَ اللَّيْلِ^۳ ؛ از شیعیان ما نیست کسی که نماز شب نخواند.

آیا با شنیدن این دو روایت، انسانی می تواند ادعا کند دوست آن بزرگواران می باشد در حالی که هرگز طعم شیرین نماز شب را در عمرش نچشیده است؟

آیا سزاوار نیست بارها و بارها به خودمان توجه کنیم، و به راهی برگردیم که دوستی ما را با اهل بیت علیهم السلام حفظ می کند، همان دوستی که نجات خودمان را در روز قیامت مشروط به آن می دانیم.

روزی که مال و فرزند نفع نمی دهد، جز این که کسی درپیشگاه خدای مهربان با قلبی سالم حاضر گردد.

یا باید در دل شب چند دقیقه ای با خدای مهربان مان خلوت کنیم. به گناهان اقرار نماییم، بر آوردن نیازهای مان را از او بخواهیم و با آفریدگارمان با لذت آورترین چیزی که پیشوایان ما برایمان باقی گذشته اند به مناجات بپردازیم.

---

^۱ - وسائل الشیعه، ج: ۸، ص: ۱۶۲. روضه الواعظین، ج: ۲، ص: ۳۲۱. المقنعه ص: ۱۱۹ بحار الانوار، ج: ۸۴، ص: ۱۶۲

و یا بپذیریم از کسانی هستیم که خدای تعالی در باره ی آنان به حضرت موسی بن عمران علی نبینا و آله و علیه السلام فرموده اند:

«يَا ابْنَ عِمْرَانَ! كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي فَإِذَا جَنَّهُ اللَّيْلُ نَامَ عَنِّي. أَلَيْسَ كُلُّ مُحِبٍّ يُحِبُّ خُلُوَةَ حَبِيبِهِ؟!»

پسر عمران، دروغ می گوید کسی که گمان می برد مرا دوست می دارد اما وقتی شب فرا می رسد. می خوابد او سر و کاری با من ندارد آیا هر دوستی، دوست نمی دارد با دوست خود خلوت کند؟

هَا أَنَا- يَا ابْنَ عِمْرَانَ- مُطَّلِعٌ عَلَى أَحِبَّائِي، إِذَا جَنَّهُمُ اللَّيْلُ حَوَّلْتُ أَبْصَارَهُمْ فِي قُلُوبِهِمْ، وَمَثَلْتُ عَقُوبَتِي بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ، يُخَاطِبُونِي عَنِ الْمُشَاهَدَةِ، وَيُكَلِّمُونِي عَنِ الْحُضُورِ.

ای فرزند عمران من از دوستانم خبر دارم، وقتی شب فرا رسد چشمانشان را در دل هایشان بر می گردانم ، و مجازاتم را در پیش چشم آنان مجسم می سازم از راه مشاهده و حضور با من حرف می زنند.

يَا ابْنَ عِمْرَانَ! هَبْ لِي مِنْ قَلْبِكَ الْخُشُوعَ، وَمِنْ بَدَنِكَ الْخُضُوعَ، وَمِنْ عَيْنَيْكَ الدَّمُوعَ، وَأَدْعِنِي فِي ظِلِّمِ اللَّيْلِ ، فَإِنَّكَ تَجِدُنِي قَرِيباً مُجِيباً»^۴

ای فرزند عمران در جسم و جانم برای من فروتن باش. و از چشمانت اشک بریز و در تاریکی های شب مرا بخوان، می بینی نزدیکم و دعايت را مستجاب می کنم،

در این جزوه ما به عهده گرفته ایم بخشی از روایاتی را از نظر بگذرانیم که فضل و عظمت منزلت نماز شب را ، در ضمن پندها و راهنمایی ها و نمونه ها ی ساده ای از مراقبت های زیادی را که شیخ متألّهین ، شیخ احمد بن زین الدین احسایی، در ادای مستحبات داشته و حالات خاصه ی او در برگزاری

^۱ - وسائل الشیعه ج/ ۷ ص/ ۷۸ . الامالی صدوق ص/ ۳۵۶ - ۳۵۷ . روضه الواعظین ج/ ۲ ص/ ۳۹

نماز شب و دیگر عباداتی را که فضای گسترده ای از معارف و فیوضات الهی را به روی او باز نموده است و ما آن ها را از بعضی تألیفات او اقتباس کرده ایم. و هم چنین آداب و کیفیت برگزاری و دعاها ی مربوط به آن را بیان می کنند. در پایان نیز ، دعا ها و زیارت هایی را برگزیده ایم که مؤمنان عادت دارند در مناسبت ها ، روزها و شب ها، آن ها را بخوانند و خواسته ایم نیازی به داشتن کتاب ها ی مفصل پیدا نکنند.

از خدای تعالی می خواهیم کار توأم با خلوص را در پیشگاهش بپذیرد و برادران و خواهران مؤمنم را از آن بهره مند سازد.

امیدوارم ایشان نیز در دعاها و زیارت ها مرا فراموش نکنند.

و صلی الله علی محمد و آل محمد.

راضی سلمان ساکن سوریه ، جوار حضرت زینب (سلام الله علیها)

میلاد حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف).

۱۶ / ۳ / ۱۳۸۹ شمسی

پند ها

و

پندها و راهنمایی ها
ریاضت ، سعادت و شناخت^۵

---

^۱ - رسائل الحکمه، (پاسخ مسائل السید محمد البکاء) ص ۱۵۲

شیخ در پاسخ این سؤال که راه و روش ریاضت^۶ چیست؟ و چگونه می شود سعادت و معرفت تحصیل کرد؟ گفته است:

راه حق و روش درست در ریاضت ، همان راه و روش است که ائمه هدی علیهم السلام پایه گذاری کرده اند، و به طور خلاصه این است که در همه ی حال ها و کارها و گفته ها ، از راه راست و درست حرکت کنی مثلاً:

در خوردن و آشامیدن: تا گرسنه نشده ای نخوری، و چون می خوری سیر نخوری ، بلکه میل داشته باشی که بخوری. تا تشنه نیستی نیاشامی، و چون آشامیدی سیر ننوشی.

در عبادت و بندگی: وضو را خوب بگیر، موقع وضو گرفتن دعاها ی وارده را بخوان در اثنای وضو سوره ی قدر را، و بعد از وضو سه بار همان سوره را تلاوت کن. نماز را خوب بخوان، و دل خود را برای بندگی خدایت از هر چیز دیگری خالی گردان و نماز را مانند کسی بخوان که مهلت دارد آخرین نماز را بخواند.

در حالت هایت: قلب خود را منبر فرشتگان قرار بده، و آن را طویله ی حیوانات شهوی نکن، خدا را زیاد یاد کن، به آن گونه که از خدا غافل نشوی، اگر طاعت پیش آید آن را انجام دهی، و اگر گناهی ممکن شد آن را ترک کنی ، هیچ اطاعتی را دست کم نگیر، شاید رضای خدا در آن باشد. و هیچ گناهی را کوچک نشمار شاید همان موجب خشم او باشد.

---

^۲ - ریاضت، از کلماتی است که صوفی ها آن را به کار می برند، و منظور آن ها در ریاضت به کار بستن ذکرهای خاص، و انجام بعضی از کارهای مشقت آور است. شیخ از راه روش آن ها بیزار است و از آن ها نفرت دارد. و به همین منظور ریاضت را به ریاضت حق و باطل تقسیم می کند ، و سعی دارد شیعیان ائمه علیهم السلام از راه باطل نروند

دائم به آفریده های خدا ، با دیده ی عبرت و تدبر نگاه کن مرگ و آخرت را به یاد داشته باش، به دنیا و دگرگونی هایش نگاه کن و توجه داشته باش که لذّات آن دوامی ندارد.

در کارهایت: تا می توانی حرکت نکن و آرام نگیری، مگر در کاری که با دوستی خدا سازگار باشد، به مساجد و جاهای ذکر خدا روی آور، سعی خود را صرف کن در آن چه خدای تعالی فرمان داده است ، چشم و گوش و اعضایت را در راه او به کار بگیر.

در گفتارت: بر زبان نیاور مگر چیزی را که در آن سود دنیا و آخرت باشد، بر تو باد، از روی تدبر خواندن قرآن، که کلید های گنجینه های عالم غیب می باشد.

راه خلوص نیت^۷:

---

^۷ - رسائل فی کیفیه السلوک الی الله ص ۲۵

باز آن مرحوم گفته است: اگر خواستی نیت را خالص کنی، بر تو باد که کار نیک انجام دهی زیرا هیچ عملی مانند کار نیکو نیست چنان که امیر مؤمنان علیه السلام گفته است.^۸

وقتی خواستی نماز بخوانی، قربه الی الله وضوی کامل بگیر، در ضمن آن و پیش و پس از آن دعاهایی را بخوان که امام علیه السلام یاد داده اند، و با قلب خود به آن توجه کن. به قصد خدمت به خدای سبحان به نماز بایست، و افعال و اذکار آن را چنان به جای آور که شارع مقدس فرموده است.

به خواندن نماز عادت کن، و هیچ نماز و دعای مستحب و نافله ای را ترک نکن، زیرا خدای تعالی نمی پذیرد مگر آن چه را که خالص باشد، بنده با قلب خود به آن توجه کند. وقتی با قلب خود به خدا توجه نکنی (مانند این است که) عمل را انجام نداده ای.

واین خود حيله ای از جانب شیطان است که بنده را از همه ی نیکی ها باز بدارد. هیچ یک از واجبات را، و هیچ یک از مستحبات را که خدا واجب یا مستحب کرده ترک نکن، زیرا اگر نتوانسته ای عمل شایسته ای انجام بدهی صورت آن را به جای آورده ای.

سفارش می کنم همت خود را در انجام کارهای شایسته، امثال نماز واجب، مستحب، دعاء، روزه، زکات واجبی و استحبابی، خواندن قرآن، صرف کنی به خصوص آیاتی را بخوانی که در آن ها پند و اندرز وجود دارد. مرگ را، آخرت را فراموش نکن و در گفتار خدای تعالی بیاندیش که می فرماید:

۲- امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) فرمود: **لا تجاره کالعمل الصالح**، هیچ تجارتی مانند عمل شایسته نیست. نهج البلاغه ص ۴۸۸، مشکات الانوار ص ۱۱۵، غررالحکم ص ۱۵۴

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ * إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ^۹

بندگان ما ابراهیم و اسحاق و یعقوب را به یاد بیاور که قدرتمند و مطلع بودند، و ما آن ها را خالص و پاکدل برای تذکر سرای آخرت گردانیدیم. ملاحظه می کنیم خدای تعالی خانه ی آخرت را خاص بندگان صالح و برگزیدگان خود قرار داده است.

علاوه بر آن چه گفته شد، نیاز داری در شب و روز ، ساعتی را با خود خلوت کنی و به مخلوقات بیاندیشی که در زمین و آسمان به صورت جماد یا نبات زیست می کنند و آیاتی را که به قدرت خدای تعالی دلالت می کنند از نظر بگذرانی ، زیرا کسی که در صدد است رضای خدا، و زندگی آخرت را به دست بیاورد و می خواهد انبیا و اولیای خدا را بشناسد، و در دین خود بصیرتی داشته باشد و (سر انجام) انسان باشد ، ضرورت دارد در مخلوقات خدای تعالی تدبر و اندیشه نماید، و باید بدانی که اکثر مردم (امثال) حیواناتند.

حضرت امام باقر علیه السلام فرموده است:

«النَّاسُ كُلُّهُمْ بِهَائِمٍ إِلَّا قَلِيلٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَ الْمُؤْمِنُ قَلِيلٌ»^{۱۰}

همه ی مردم (مثل) حیواناتند مگر افراد اندکی که مؤمن اند و مؤمن اندک است .

خدای تعالی فرموده است:

قُلْ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ^{۱۱}

۱- سوره ص / ۴۵ - ۴۶

۲- کامل تمار می گوید : از امام باقر علیه السلام شنیدم که فرمود: تمام انسان ها حیواناتند، این جمله را سه بار تکرار فرمودند : مگر عده ی کمی از مؤمنین و مؤمن غریب باز این جمله را سه بار تکرار فرمودند . کافی / ج ۲ / ص ۲۴۲ و اعلام الدین / ص ۱۲۳ و بصائر الدرجات / ص ۵۲۲

۱ - یونس / ۱۰۱

بگو نگاه کنید در آسمان ها و زمین چه چیزهایی وجود دارند و فرموده است:

(أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ)^{۱۲}

آیا پیش خود فکر نکرده اند که آن چه خدای تعالی در آسمان ها و زمین و میان آن ها آفریده به حق می باشند؟

(أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ)^{۱۳}

آیا به ملکوت آسمان ها و زمین، و چیزهایی که خدا خلق کرده است توجه نکرده اند؟ و توجه نکرده اند که امکان دارد اجل آنان رسیده باشد؟

اگر عمل کردی به آن چه از عبادت ها یاد آور شدیم ، و آن ها را طوری به جای آوردی که فقها رضوان الله تعالی علیهم در رساله های عملیه ، کتاب های فقهی و کتاب های دعا بیان کرده اند، و در بعضی از اوقات از روی تدبر قرآن خواندی، و چنان که گفتیم در آفریده های خدا به اندیشه پرداختی ، نوری در تو به وجود می آید که به سوی عمل کشیده شوی، و هر قدر عمل کنی قوی تر گردی و هر چه قوی تر شدی عمل کنی چنان که امام صادق علیه السلام فرمود:

بِالْحِكْمَةِ يُسْتَخْرَجُ غَوْرُ الْعَقْلِ ، وَ بِالْعَقْلِ يُسْتَخْرَجُ غَوْرُ الْحِكْمَةِ^{۱۴}

به وسیله ی حکمت ژرفای عقل ، و به وسیله ی عقل، ژرفای حکمت استخراج خواهد شد.

۲ - روم / ۸

۳ - اعراف / ۱۸۵

۱ - از امام صادق علیه السلام فرمود: که مولا علی علیه السلام می فرمود: از عقل غور حکمت استخراج می شود و از حکمت ، غور عقل استخراج می گردد ، و بوسیله ی خلق نیکو، ادب صالح بوجود می آید .

کافی / ج ۱ / ص ۲۸

اگر آن چه را شنیدی مورد مراقبت قرار دهی خدای تعالی گوش های دلت را باز می کند، تا حکمت را درک کنی و آن ها را از روی معرفت ارزیابی کنی، نیت و قصدت برای انجام کارهای خیر خالص می شود و روح به سوی کمالات قدسی ترقی می کند خدای تعالی در حدیث قدسی می فرماید:

« مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ الْعُبُودِيَّةَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ، تَفَجَّرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ عَلَى لِسَانِهِ.. »^{۱۵}

هرکس چهل روز در بندگی خدای تعالی اخلاص ورزد چشمه سارهای حکمت از دل او بر زبانش جاری خواهد شد .

خدای تعالی در حدیث قدسی فرموده است:

« مَا زَالَ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ ، حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أُحِبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَ يَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا إِنْ دَعَانِي أُجَبْتُه ، وَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ ، وَإِنْ سَكَتَ ابْتَدَأْتُهُ »^{۱۶}

پیوسته بنده با انجام کارهای استحبابی به من نزدیک می شود تا من او را دوست بدارم، زمانی که با او دوست شدم گوش او می شوم که با آن می شنود، و چشم او که با آن می بیند و زبان او که با آن حرف می زند و دست او که با آن ، اگر دعا کند جوابش می دهم ، و اگر از من بخواهد به او عطا می کنم، و اگر سکوت کرد خودم آغاز می کنم.

از حدیثی که گذشت دریافتیم که خدای تعالی سبب محبت خود به بنده اش را در تقرب او به سوی خود به وسیله ی مستحبات قرار داده است، و خدا

۲- جامع اخبار / ص ۹۴ و عدة الداعی / ص ۲۳۲ و عیون اخبار ارضا (ع) / ج ۲ / ص ۶۹ و بحار الانوار / ج ۵۳ / ص ۳۲۶

۱- کافی / ج ۲ / ص ۳۵۲ و وسائل الشیعه / ج ۴ / ص ۷۲ و جامع الاخبار / ص ۸۱ و المومن / ص ۳۲ و المحاسن / ج ۱ / ص ۲۹۱

هرکس را دوست بدارد علم را به دل او می افکند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

« لَيْسَ الْعِلْمُ بِكَثْرَةِ التَّعَلُّمِ، وَإِنَّمَا الْعِلْمُ نُورٌ يَقْذِفُهُ اللَّهُ فِي قَلْبِ مَنْ يُحِبُّ فَيَنْفَسِحَ فَيُشَاهِدَ الْغَيْبَ، وَيَنْشَرِحَ فَيَحْتَمِلُ الْبَلَاءَ.

داشتن علم از راه فراگیری فراوان نیست. و در حقیقت علم نوری است که خدا آن را در دل کسی می اندازد که او را دوست می دارد، در این صورت چشم دل او از درون وسعت می یابد و عالم غیب را مشاهده می کند و دریچه ی دل او در باطن باز می شود و گرفتاری را تحمل می نماید.

عرض شد: یا رسول الله آیا برای آن نشانه ای است؟

فرمود:

التَّجَافِي عَنْ دَارِ الْغُرُورِ، وَالْإِنَابَةُ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ، وَالْإِسْتِعْدَادُ لِلْمَوْتِ قَبْلَ نُزُولِهِ^{۱۷}

دل کندن از خانه ی فریبنده، و بازگشتن به سوی خانه ی همیشگی و آماده شدن به مرگ پیش از آن که بیاید (سه نشانه ی این حال می باشند)
پس معلوم شد که روح به کمالات قدسی و مراتب و الانمی رسد مگر با علم حق مطلق خالص، و این علم جز از راه محبت خدا به دست نمی آید و محبت او جز از راه تقرب جستن با انجام مستحبات حاصل نمی شود.

نوافل :

۱- این روایت با الفاظ گوناگون نقل گشته است ، اعلام الدین / ص ۱۳۵ و امالی طوسی / ص ۵۳۱ و روضه الواعظین / ج ۲ / ص ۴۴۸ و مجموعه ورام / ج ۱ / ص ۲۸ و بحار الانوار / ج ۶۵ / ص ۲۳۶.

منظور از نوافل: انجام آدابی است که در شرع مقدس اسلام مستحب می باشد. مثل : نماز، داشتن وضو، روزه، خود داری از گناه، یاد خدا، فکر در آفریدگان الهی، جدّ و جهد (اجتهاد)

استجابت دعا: ۱۸

خدای تعالی در قرآن کریم فرمود:

(ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ) ۱۹

مرا بخوانید دعای شما را اجابت می کنم . این مختصر را در آن جا که

می فرماید:

وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَ لِيُؤْمِنُوا بِی لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ۲۰

۱- مراجعه شود به منبع اصلی که عبارت است از (جواب مسایل شاهزاده محمود میرزا) رسائل

الحکمة/ ص ۲۲۰ س: ۶ و مجمع التفاسیر / ج ۲ / ص ۲۴۸

۲- غافر / ۶۰

توضیح می دهد یعنی: هرگاه بندگان من از تو، در باره ی من سؤال کنند به ایشان بگو خدا می فرماید من به شما نزدیک هستم، دعای دعاکننده را وقتی مرا می خواند جواب می گویم.

و توضیح (فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي) این است که من از ایشان خواسته ام مرا بخوانند، و به من ایمان داشته باشند و بپذیرند که من از رگ گردن به ایشان نزدیک ترم و دعاکننده را جواب می دهم.

بنا بر این اگر دعا کننده شک داشته باشد که خدا دعایش را جواب می دهد دعای او به اجابت نخواهد رسید چنان که وقتی به حضرت امام صادق عرض شد چرا ما دعا می کنیم و دعای ما پذیرفته نمی شود.

فرمود: «لَا تَدْعُونَ مَنْ لَا تَعْرِفُونَهُ»^{۲۱} برای این که شما می خوانید خدایی را که او را نمی شناسید.

پس اگر خواستی دعایت پذیرفته شود فقط، او را بخوان. زیرا اگر او را شناسی دیگری را خوانده ای .

شناختن خدای تعالی سبب اجابت دعا است. و راه آن این می باشد که به سوی خدا توجه کنی از همان راهی که خود او خواسته است، به او توجه کن بدون آن که به حاجت خودت، و به خودت توجه کنی، به همان گونه که وقتی به زید می گویی (یا قاعد= ای نشسته) کاری به نشستن نداری بلکه قصد تو خود زید است (حتی اسم او که همان زید باشد مورد نظر نیست)

هم چنین وقتی می گویی : (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي) = پروردگارا گناهم را ببامرز) توجه نکن به بودن خودت ، و به این که سائل هستی ، و به این که از وی آمرزش می خواهی، بلکه فقط به خود او توجه داشته باش اگر چنین کنی، در همان جا دعایت پذیرفته می شود. من این مسائل را پنج یا شش بار تجربه کرده ام و سخنم به پایان نرسیده. مگر این که خواسته ام برآورده شده است.

و روش دیگر این است که : خدا ترس باشی، در همه ی آن چه از تو خواسته است مطیع و فرمان بردار او باشی، اگر چنین بودی، خدای تعالی از تو کریم تر است و به تفضل اولی می باشد، در این صورت اگر او را بخوانی دعایت را در هر مورد می پذیرد. و خدا در این رابطه فرموده است:

(إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ)^{۲۲}

این حقیقت است که خدای تعالی از پرهیزکاران می پذیرد.

شرط قبول اعمال:^{۲۳}

معنای (إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ)^{۲۴}

معنای آیه این است که خدای تعالی از هیچ کس اعمال او را نمی پذیرد و آن ها را بالا نمی برد، مگر اعمال پرهیزکاران را ، و پرهیزکاران عبارتند از کسانی که خدا و رسول خدا را دوست می دارند، به اوامر او اطاعت می کنند، و از آن چه نهی فرموده پرهیز می کنند، با ولی خدا دوست اند و با دشمن خدا دشمن.

معنای باطنی پرهیزکاری:

^۲ - مائده / ۲۷

^۱ - شرح زیارت جامعه در شرح « و أدلاء علی صراطه » ، ج/۱، ص ۴۱۹ کرمان ص ۴۷۷. (احقاقی)

^۲ - مائده / ۲۷

عبارت از این است که، از دوستی با دشمنان علی علیه السلام و فرزندان او، و از کسانی که راه و روش آنان را قبول ندارند پرهیز کند. متقی حقیقی کسی است که از روش دشمنان علی و فرزندان او بپرهیزد، راه و روش آنان فرع ایشان است. بنا بر این هر کس از روش دشمنان علی پرهیز کند متقی است و از تمامی گناهان پرهیز کرده است.

پس آل بیت علیهم السلام طریق الی الله اند و ولایت ایشان، طریق صعود اعمال، و طریق قبول دعاها می باشد.

ابن فهد در کتاب عده الداعی، روایت کرده که سؤال کننده ای به حضرت امام هادی علیه السلام گفت: ای آقای من فتح می گوید: دعائی را به من یاد بده که با آن بشود شما را یاد کرد.

حضرت فرمود:

« إِنَّ الْفَتْحَ يُؤَالِنَا بِظَاهِرِهِ ، دُونَ بَاطِنِهِ ، الدُّعَاءُ لِمَنْ دَعَا بِهِ ، بِشَرَطٍ أَنْ يُؤَالِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ »^{۲۵}

که فتح با ظاهرش ما را دوست می دارد بی آن که در باطن دوست ما باشد، دعا (اثر دارد) برای کسی که آن را بخواند، با این شرط که ما را دوست بدارد. و در روایت محمدبن مسلم از قول حضرت امام باقر یا امام صادق گفته که به آن حضرت عرض کردم: در بین مخالفان شما مردی را می بینم که زیاد در عبادت می کوشد و فروتنی بسیاری دارد، آیا این کارها به او نفعی دارد؟

فرمود:

« يَا مُحَمَّدُ إِنَّمَا مَثَلْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِ كَانُوا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ ، فَكَانَ لَا يَجْتَهِدُ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، إِلَّا دَعَا فَأُجِيبَ

ای محمد مثل ما اهل بیت، مثل اهل بیت در بنی اسرائیل می باشد از افراد این خانواده کسی نبود که چهل شب اجتهاد کند مگر این که دعای او مستجاب می شد،

یکی از ایشان چهل شب اجتهاد کرد و بعد از آن دعا کرد اما دعایش پذیرفته نشد به خدمت حضرت عیسی بن مریم آمد و در این باره به او شکایت کرد تا برایش دعا کند. حضرت عیسی علیه السلام وضو گرفت و نماز خواند و دعا کرد خدای تعالی به آن حضرت وحی فرمود و گفت:

يَا عِيسَى إِنَّ عَبْدِي أَتَانِي مِنْ غَيْرِ الْبَابِ الَّذِي أُوتِيَ مِنْهُ ، إِنَّهُ دَعَانِي وَفِي قَلْبِهِ شَكٌّ مِنْكَ ، فَلَوْ دَعَانِي حَتَّى يَنْقُطَ عُنُقُهُ ، وَ تَنْتَثِرَ أُنَامِلُهُ ؛ مَا اسْتَجَبْتُ لَهُ .

ای عیسی این بنده ی من از دری به سوی من می آید که نباید از آن وارد شود، او مرا می خواند در حالی که در دلش نسبت به تو شک دارد، اگر او مرا بخواند آن قدر که گردنش قطع شود و بندهای انگشتان او از هم جدا شوند دعای او را نمی پذیرم.

حضرت عیسی به آن شخص نظری کرد و فرمود: خدایت را می خوانی در حالی که در دلت به پیامبرش شک داری؟

آن شخص عرض کرد: ای روح خدا ، ای کلمه ی او، به خدا چنان بود که گفתי، از خدا بخواه که آن را از دل من بیرون ببرد.

حضرت عیسیٰ علیه السلام برایش دعا کرد و خدا از او قبول کرد. و آن مرد مانند یکی از افراد همان خاندان شد. ما اهل بیت نیز چنین هستیم، خدا عمل بنده ای را نمی پذیرد که در باره ی ما شک دارد.^{۲۶}

شیخ احساسایی و مراقبت او به نمازهای شب

شیخ عبدالله احساسائی ، درباره ی پدرش شیخ اوحد قدس سره می گوید: آن مرحوم به عبادت و تهجد خود جداً حریص بود، به طوری که از روزهای تمرین و ایام کودکی ، تا پایان عمرش ، مستحبی از نافله ها را ترک نکرد بلکه هیچ موقع آن ها را در حال نشسته نخواند.

---

^۱ - آمالی مفید ص ۲ مستدرک الوسائل ج ۱ ص ۱۶۶ بحار الانوار ج ۲۷ ص ۱۹۱

دفعات دچار بیماری های سخت شد که قرار و آرام او سلب شد و تاب و توانی در او نماند، با این حال در وقت نماز بدون اختیار بلند می شد، مثل این بود که یکی او را بلند می کرد، و پس از پایان نماز مثل مرده ای بی حرکت می افتاد. در همه ی عمر شریفش به نمازهایش اهمیت فوق العاده می داد به طوری که فضیلت نمازی از او فوت نشد^{۲۷}

و میرزا تنکابنی در قصص العلماء قصه ی جالبی را می نویسد از این قصه چنین معلوم می شود که آن مرحوم خود را ملزم می نمود که نافله های روز را به جا آورد.

می گوید: زمانی که شیخ در اصفهان مهمان حاج محمد ابراهیم کلباسی بود ، قبل از ظهر در (زاویه = مسجد حکیم) می نشست و ساعت و قطب نما و امثال آن را در جلوی خود قرار می داد و به محض این که ظهر می شد نافله نیت می کرد و در حال نماز به سمت مسجد می رفت تا به محراب می رسید در حالی که چند رکعت نافله را خوانده بود.

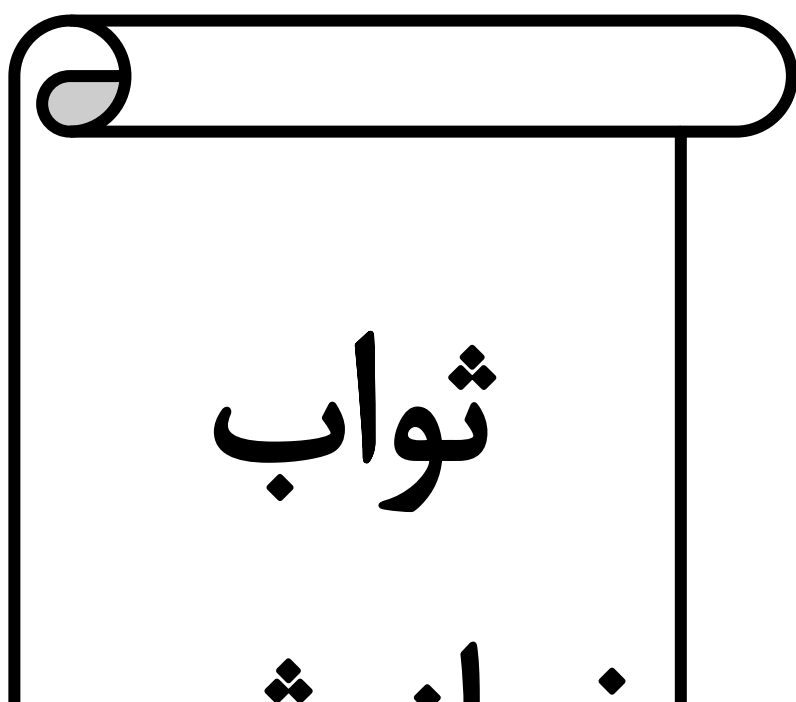
موقع رسیدن به محراب، در جای حاج کلباسی نماز می خواند و حاج کلباسی نیز به او اقتدا می کرد.

به نافله، و به اول وقت اهمیت می داد. مریض احوال بود نمی توانست نماز را ایستاده بخواند، طنابی را از سقف آویزان می کرد نمازهای واجب و مستحب را ایستاده می خواند و موقع بلند شدن و ایستادن از همان طناب می گرفت.^{۲۸}

---

^۱ - زندگی شیخ احساسی به قلم فرزندش شیخ عبدالله / ص ۱۲۵

^۱ - قصص العلماء / ص ۴۱

ثواب نماز شب: ۲۹

---

^۱ - من لا يحضره الفقيه راجع جلد ۱ از ص ۴۷۱ تا ص ۴۷۶

۱ - جبرئیل به محضر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرود آمد ، آن حضرت به جبرئیل فرمود:

يَا جَبْرَائِيلُ! عِظْنِي. فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَ أَحِبْ مَنْ شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ ، وَ اَعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلَاقِيهِ.

ای جبرئیل به من نصیحت کن. عرض کرد ای محمد، هر چه می خواهی زندگی کن، سر انجام خواهی مرد، هر کس را می خواهی دوست بدار ، سر انجام از وی جدا خواهی شد، و هر عملی خواستی انجام بده بالاخره به آن عمل خواهی رسید.

شَرَفُ الْمُؤْمِنِ صَلَاتُهُ بِاللَّيْلِ ، وَ عِزُّهُ كَفُّ الْأَذَى عَنِ النَّاسِ «

شرف مؤمن نماز شب اوست و عزت او به این است مردم را نیاززد.

۲ - بحر السقاء از امام صادق روایت کرده که فرمود:

«إِنَّ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثَةٌ ، التَّهَجُّدُ بِاللَّيْلِ ، ، وَإِفْطَارُ الصَّائِمِ ، وَلِقَاءُ الْإِخْوَانِ «

روح خدا در سه چیز است: تهجد شبانه ، افطاری دادن روزه دار، زیارت برادران دینی.

۳ - ابوالحسن اول در تفسیر رضوان الله فرمود: (وَ رَهْبَانِيَّةٌ ابْتَدَعُوهَا مَا

كَتَبْنَا هَا عَلَيْهِمُ الْاَبْتِغَاءُ رِضْوَانِ اللَّهِ)^{۳۰} و لیکن رهبانیت (ترک دنیا) را از پیش خود بدعت بر انگیختند ما بر آن ها جز آن که خوشنودی و رضای خدا را طلبند در کتاب انجیل نوشتیم .

فرمود : یعنی نماز شب.

۴ - حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:

« عَلَيَّكُمْ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ ، فَإِنَّهَا سُنَّةُ نَبِيِّكُمْ ، وَ أَدَبُ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ ، وَ
مَطْرَدَةُ الدَّاءِ عَنْ أَجْسَادِكُمْ »

بر شما باد خواندن نماز شب، زیرا نماز شب روش پیامبر شما، و ادب
شایستگان پیش از شما، و بیرون راننده ی مرض از بدن های شما است.

۵ - هشام بن سالم، از آن حضرت در تفسیر قول خدای تعالی

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلاً^{۳۱}

نقل کرده که فرمود:

« قِيَامُ الرَّجُلِ عَنْ فِرَاشِهِ يُرِيدُ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ لَا يُرِيدُ بِهِ غَيْرَهُ »

مرد به جهت رضایت حضرت حق، از رختخواب خود برخیزد و غیر از رضای
خدا را نخواهد.

۶ - حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:

مردم به هنگام برخاستن از رختخواب های شان سه گروهند:

گروهی خیر می بینند و ضرر نمی بینند.

گروهی ضرر می بینند و خیر نمی بینند.

گروهی نه ضرر می بینند و نه خیر.

اما گروهی که برخاستن آنان به خیر ایشان است و نه به ضررشان، کسی
است که از خوابش برمی خیزد و وضو می گیرد و نماز می خواند و خدا را یاد
می کند، این همان است که بلند شدن او از خواب به خیر اوست و نه به ضرر
او.

و گروه دوم، (کسانی اند که به منظور انجام معصیت از خواب بر می

خیزند) و به گناه کردن می پردازند، این همان است که برخاستن او از خواب
به ضرر اوست و نه به خیر او.

و گروه سوم، کسانی اند که تا صبح می خوابند ، این هم فردی است که نه ضرر کرده و نه به خیر رسیده است.

۷ - عبد الله بن سنان از حضرت امام صادق علیه السلام سؤال کرد معنای آیه ی (سَيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) ^{۳۲} چیست؟
حضرت فرمود:

« هُوَ السَّهَرُ فِي الصَّلَاةِ » بیدار شدن برای خواندن نماز.

۸ - فضیل بن یسار از امام صادق علیه السلام فرمود:
خانه هایی که در آن ها ، شب هنگام نماز و قرآن خوانده شود، برای اهل آسمان نورافشانی می کند، چنان که ستارگان آسمان به ساکنان زمینی نور افشانی می کنند.

۹ - در تفسیر آیه ی : إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ، ^{۳۳} نیکی ها بدی ها را از بین می برند.
فرمود:

« صَلَاةُ الْمُؤْمِنِ بِاللَّيْلِ ، تَذْهَبُ بِمَا عَمِلَ مِنْ ذَنْبٍ بِالنَّهَارِ »

نماز شب خواندن مؤمن، گناهی را می برد که در اثنای روز انجام داده است.

۱۰ - امیر مؤمنان علیه السلام فرمود:

« إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُصِيبَ أَهْلَ الْأَرْضِ بِعَذَابٍ قَالَ:
لَوْ لَا الَّذِينَ يَتَحَابُّونَ بِجَلَالِي، وَ يَعْمُرُونَ مَسَاجِدِي ، وَ يَسْتَغْفِرُونَ
بِالْأَسْحَارِ ، لَوْ لَاهُمْ لَأَنْزَلْتُ عَذَابِي »

۱- فتح / ۲۹

۲- هود / ۱۱۴

خدای تعالی وقتی بخواهد مردم روی زمین را به عذابی دچار کند می فرماید: اگر نبودند افرادی که با جلال من با هم دوستی می کنند، و مساجدم را آباد می نمایند و صبحگاهان طلب مغفرت می کنند حتماً عذابم را نازل می کردم.

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

«مَنْ كَثَّرَ صَلَاتَهُ بِاللَّيْلِ حَسُنَ وَجْهُهُ بِالنَّهَارِ»

هرکس نماز او در شب زیاد باشد صورت او در روز نیکو می شود.
مردی به حضور امام صادق آمد و به محضرش شکایت کرد، و در شکایت خود زیاده روی نمود تا جایی که می خواست از گرسنه ماندن شکایت کند حضرت پرسید:

« يَا هَذَا أَتُصَلِّي بِاللَّيْلِ؟ »

ای مرد آیا نماز شب می خوانی؟

جواب داد: بلی.

حضرت امام صادق به اصحاب خود رو کرد، فرمود:

كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ وَ يَجُوعُ بِالنَّهَارِ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ضَمَّنَ صَلَاةَ اللَّيْلِ قُوتَ النَّهَارِ»

دروغ می گوید، آن که گمان می کند شب نماز می خواند و روز گرسنه می ماند زیرا خدای تعالی روزی روز را با نماز شب ضمانت کرده است.

پیامبر اکرم صلوات الله علیه و آله، به ابوذر فرمود:

«يَا أَبَا ذَرٍّ احْفَظْ وَصِيَّةَ نَبِيِّكَ تَنْفَعَكَ ، مَنْ خَتِمَ لَهُ بِقِيَامِ اللَّيْلِ ثُمَّ مَاتَ فَلَهُ الْجَنَّةُ..»

ای ابادر، سفارش پیامبرت را حفظ کن به تو نفع می دهد، شب هرکس با نماز پایان یابد و سپس بمیرد بهشت برای او واجب می شود.

امام صادق علیه السلام ، از پدرش حضرت باقر روایت کرد که فرمود:
مردی از حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام، از شب زنده داری با نماز
سؤال کرد حضرت به او فرمود:

« أَبْشِرْ.. مَنْ صَلَّى مِنَ اللَّيْلِ عَشْرَ لَيْلَةٍ لِلَّهِ مُخْلِصاً ابْتِغَاءَ ثَوَابِ اللَّهِ
قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ : اَكْتُبُوا لِعَبْدِي هَذَا مِنَ الْحَسَنَاتِ
عَدَدَ مَا أَتَيْتَ فِي اللَّيْلِ مِنْ حَبَّةٍ وَوَرَقَةٍ وَشَجَرَةٍ ، وَعَدَدَ كُلِّ قَصَبَةٍ وَ
خُوصٍ وَ مَرْعَى .

بشارت باد، هرکس یک دهم شبی را ، از روی اخلاص برای رضای و پاداش
خدا نماز بخواند، خدای تعالی به فرشتگانش می فرماید: برای این بنده ی من
بنویسید حسناتی را به تعداد دانه ها برگ ها و درخت ها و نی ها و چمن زارها که
در شب روئیده است.

وَمَنْ صَلَّى تِسْعَ لَيْلَةٍ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَشْرَ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٍ ، وَ أَعْطَاهُ
اللَّهُ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ .

و هرکس یک نهم شبی را نماز بخواند خدای تعالی ده دعای مستجاب شده به
او می دهد و نامه ی عمل او را به دست راستش می دهد.

وَمَنْ صَلَّى ثَمَنَ لَيْلَةٍ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ شَهِيدٍ صَابِرٍ صَادِقِ النَّيِّةِ ، وَ
شَفَّعَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

و هرکس یک هشتم شبی را نماز بخواند، خدای تعالی اجر شهید صبور درست
نیت را به او می دهد و خانواده اش شفاعت می شود.

وَمَنْ صَلَّى سَبْعَ لَيْلَةٍ ، خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ يَوْمَ يُنْعَثُ وَ وَجْهُهُ كَالْقَمَرِ
لَيْلَةَ الْبَدْرِ، حَتَّى يَمُرَّ عَلَى الصَّرَاطِ مَعَ الْأَمِينِ.

و هرکس یک هفتم شبی را نماز بخواند، در روز قیامت از قبرش بر می خیزد در صورتی که روی او مانند ماه چهارده شبه می باشد و از صراط می گذرد با کسانی که در امانند.

وَمَنْ صَلَّى سُدُسَ لَيْلَةٍ ، كُتِبَ فِي الْأَوَابِينَ ، وَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

و هرکس یک ششم شبی را نماز بخواند، از اوابین نوشته می شود و گناهان گذشته ی او آمرزیده می شود.

وَمَنْ صَلَّى خُمُسَ لَيْلَةٍ ، زَا حَمَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ فِي قُبَّتِهِ.

و هرکس یک پنجم شبی را نماز بخواند، زیر گنبد و بارگاه ابراهیم خلیل الرحمن خواهد بود.

وَمَنْ صَلَّى رُبْعَ لَيْلَةٍ ، كَانَ فِي أَوَّلِ الْفَائِزِينَ ، حَتَّى يَمُرَّ عَلَى الصَّرَاطِ كَالرَّيْحِ الْعَاصِفِ، وَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ.

و هرکس یک چهارم شبی را نماز بخواند، از رستگاران خواهد بود تا از صراط مانند باد تند بگذرد و بدون حساب به بهشت داخل شود.

وَمَنْ صَلَّى ثَلَاثَ لَيْلَةٍ ؛ لَمْ يَبْقَ مَلَكٌ إِلَّا غَبَطَهُ بِمَنْزِلَتِهِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ . وَ قِيلَ لَهُ: أَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شِئْتَ.

و هرکس یک سوم شبی را نماز بخواند فرشته ای نمی ماند مگر این که به مقام و منزلت او در پیشگاه خدا غبطه می برد، و به وی گفته می شود از درهای هشت گانه بهشت از هر کدام که خواستی داخل شو.

وَمَنْ صَلَّى نِصْفَ لَيْلَةٍ ، فَلَوْ أُعْطِيَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا سَبْعِينَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَمْ يَدِلْ جَزَاءَهُ ، وَ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ رَقَبَةً يُعْتَقُّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ.

و هر کس نصف شبی را نماز بخواند اگر هفتاد هزار برابر، روی زمین را به او بدهند با پاداش او برابری نمی کند، و با این کار در پیش خدا بهتر خواهد بود از کسی که هفتاد برده از فرزندان حضرت اسماعیل را آزاد کرده است.

وَمَنْ صَلَّى ثُلْثَى لَيْلَةٍ ، كَانَ لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ قَدْرُ رَمْلِ عَالِجٍ ، أَذْنَاهَا حَسَنَةٌ أَثْقَلُ مِنْ جَبَلٍ أَحَدٍ عَشَرَ مَرَّاتٍ .

و هر کس ثلث شبی را نماز بخواند حسناتی خواهد داشت به مقدار ماسه های بیابان پر از ریگ کمترین آن حسنه سنگین تر از ده برابر کوه احد خواهد بود.

وَمَنْ صَلَّى لَيْلَةً تَامَةً ، تَالِيًا لِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، رَاكِعًا وَ سَاجِدًا وَ ذَاكِرًا ، أُعْطِيَ مِنَ الثَّوَابِ مَا أَذْنَاهُ يَخْرُجُ مِنَ الذَّنُوبِ كَمَا وَ لَدَتْهُ أُمُّهُ ، وَ يُكْتَبُ لَهُ عَدَدُ مَا خَلَقَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَلَا . مِنَ الْحَسَنَاتِ ، وَ مِثْلَهَا دَرَجَاتٌ وَ يَثْبُتُ النُّورُ فِي قَبْرِهِ ، وَ يُنْزَعُ الْإِثْمُ وَ الْحَسَدُ مِنْ قَلْبِهِ ، وَ يُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَ يُعْطَى بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَ يُبْعَثُ مِنَ الْأَمِينِ ، وَ يَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ :

و هر کس یک شب تمام را نماز و قرآن بخواند، در رکوع و سجده به یاد خدا باشد ثوابی به او داده می شود که کمترینش این است که از گناهان بیرون می رود مانند این که تازه از مادر متولد شده است، به عدد هر چه خدا خلق کرده حسنه برایش نوشته می شود و به مانند آن ها درجه به او عطا می شود، نور در قبرش می بارد، گناه و حسد از دلش بیرون می رود، از عذاب قبر پناه داده می شود، و براءت از آتش برای او داده می شود و جزء کسانی محشور می شود که در امانند، و خدای تعالی به فرشتگانش می فرماید:

يَا مَلَائِكَتِي ! انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي ، أَحْيَا لَيْلَةً ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ، أَسْكِنُوهُ الْفِرْدَوْسَ ، وَ لَهُ فِيهَا مِائَةٌ أَلْفٍ مَدِينَةٍ فِي كُلِّ مَدِينَةٍ جَمِيعُ مَا تَشْتَهِي

الْأَنْفُسُ ، وَ تَلَذُّ الْأَعْيُنُ ، وَ لَمْ يَخْطُرْ عَلَى بَالٍ ، سِوَى مَا أُعِدَّتْ لَهُ مِنَ
الْكَرَامَةِ وَ الْمَزِيدِ وَ الْقُرْبَةِ»

ای فرشتگان من به بنده ی من نگاه کنید شبی را برای رضای من احیا کرده
است او را در فردوس ساکن گردانید، و در آن برای او یکصد هزار شهر است در هر
شهری همه ی آن چه دل ها آن ها را می خواهند و چشم ها از آن ها لذت می
برند، و به دلی خطور نکرده ، غیر از کرامت و مزید و قرب منزلتی که برشمردم.

رسول خدا در سفارش خود به علی علیه السلام فرمودند:

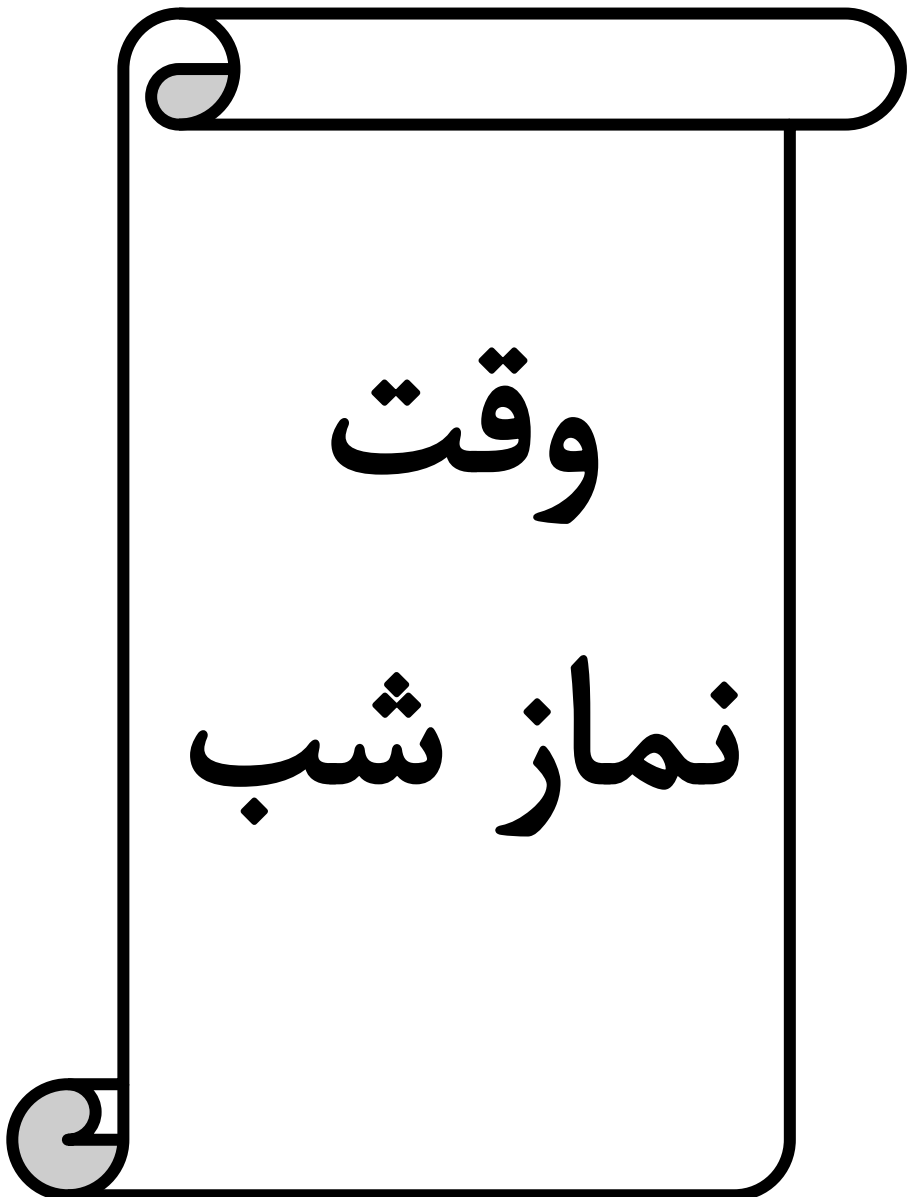
« يَا عَلِيُّ ! عَلَيْكَ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ ، وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ ، وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ
اللَّيْلِ»

یا علی بر تو باد به نماز شب ، بر تو باد به نماز شب ، بر تو باد به نماز شب.

ابن بکیر، از امام صادق روایت کرده که فرمود:

«إِنَّ الرَّجُلَ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُحْرَمُ صَلَاةَ اللَّيْلِ ، وَ إِنَّ الْعَمَلَ السَّيِّئَ
أَسْرَعُ فِي صَاحِبِهِ مِنَ السَّكِّينِ فِي اللَّحْمِ»

مرد گناهی مرتکب می شود و از نماز شب محروم می ماند، و کار بد در
صاحبش ، زودتر از کارد در گوشت اثر می گذارد.

وقت

نماز شب

وقت نماز شب ، و بخشی از احکام آن^{۳۴}

وقت نماز شب با نماز شفع و وتر: پس از گذشتن نیمه شب تا طلوع فجر صادق می باشد.

مسائل:

۱- اگر اعتقاد دارد که وقت زیاد است ، و قبل از فجر صادق به مقدار چهار رکعت بخواند و اگر دید وقت اندک بوده، در این صورت پس از پایان نماز شب و نماز شفع و وتر، نماز صبح را می خواند.

۲- قبل از شروع نماز اگر دانست وقت اندک است. در این صورت اول نماز شفع و وتر را ، و بعد نماز صبح را می خواند و نمازهای شب را قضا کند.

۳- پیش از وقت خواندن نماز نافله جایز نیست مگر نماز شب برای کسی که خواب بر او چیره شود مانند اغلب جوانان و مسافران و بانوانی که احتمال

۱- احکام الشریعه خادم الشریعه حضرت آیت الله حاج میرزا عبدالرسول احقاقی (ره) جلد ۲ / ص ۴۴۱

می دهند ناگهان دچار حیض یا استحاضه شوند. و افرادی که احتمال می دهند محتلم خواهند شد و امکان دارد تا وقت نماز شب نتوانند غسل کنند، و نظیر این عذرها. در این صورت ها می توان نماز شب را پیش از وقت بخوانند. ۴- در هر وقت می شود نماز نافله را قضا کرد، مشروط بر این که وقت فضیلت نماز واجب فوت نشود ، بنابراین به نیت قضا یا به طور مطلق می شود آن را بخواند.

پاداش قضا کردن نماز شب

پاداش قضا کردن نماز شب: ۳۵

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:

« كُلُّ مَا فَاتَكَ بِاللَّيْلِ فَأَقْضِهِ بِالنَّهَارِ، قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى :

« وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا »^{۳۶}

هر چه در شب از تو فوت شده ، آن را در روز قضا کن خدای تعالی فرموده است و او خدایی است که شب و روز را (جانشین یا) پشت سرهم قرار داد برای کسی که بخواهد به یاد بیاورد یا سپاسگزاری کند.

امام صادق علیه السلام فرمود:

« قِضَاءُ صَلَاةِ اللَّيْلِ بَعْدَ الْغَدَاةِ وَبَعْدَ الْعَصْرِ ، مِنْ سِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ الْمَخْزُونِ »

قضا کردن نماز شب بعد از نماز صبح و عصر، از رازهای مخزون آل محمد علیهم السلام است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

« إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيُبَاهِي مَلَائِكَتَهُ بِالْعَبْدِ ، يَقْضِي صَلَاةَ اللَّيْلِ بِالنَّهَارِ ، فَيَقُولُ:

يَا مَلَائِكَتِي! انْظُرُوا إِلَيَّ عَبْدِي يَقْضِي مَا لَمْ أَفْتَرِضْهُ عَلَيْهِ، أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ »

خدای تعالی فخر می کند به سبب بنده ای به فرشتگانش که نماز شب را در روز قضا می کند، می فرماید:

ای فرشتگان من به بنده ام نگاه کنید قضا می کند چیزی را که بر او واجب نکرده ام، شما را شاهد می گیرم که من او را آمرزیدم.

برید بن معاویه ی عجلای، از حضرت امام باقر علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود:

« أَفْضَلُ قَضَاءِ صَلَاةِ اللَّيْلِ فِي السَّاعَةِ الَّتِي فَاتَتْكَ آخِرُ اللَّيْلِ، وَ لَيْسَ
بَأْسٌ أَنْ تَقْضِيَهَا بِالنَّهَارِ ، وَ قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ »

بهترین وقت قضای نماز شب آخر شب است ساعتی که نمازت فوت شده
است.^{۳۷} و اشکالی ندارد روز آن را قضا کند و پیش از آن که خورشید غروب کند.^{۳۸}

شب را
ترجمه

مقدمات

۱- یعنی قضای نماز
۲- زوال شمس
بعد از نماز صبح
کردیم .

مقدمات نماز شب.^{۳۹}

اگر می خواهد برای نماز شب بیدار شود به موقع خوابیدن بخواند:
(قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا)^{۴۰}

من هم مثل شما بشری هستم (ولی) به من وحی می شود که خدای شما خدایی یگانه است. پس هر کس به لقای پروردگار خود امید دارد باید به کار شایسته بپردازد، و هیچ کس را در پرستش پروردگارش شریک نسازد

سپس بگوید:

«اللَّهُمَّ لَا تُنْسِنِي ذِكْرَكَ ، وَلَا تَوَمِّنِي مَكْرَكَ ، وَلَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ ،
وَأَنْبِهْنِي لِأَحَبِّ السَّاعَاتِ إِلَيْكَ ، أَدْعُوكَ فِيهَا فَتَسْتَجِيبَ لِي ، وَأَسْأَلُكَ
فَتُعْطِيَنِي ، وَاسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرَ لِي ، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ »

خداوندا، یادت را از من فراموش مگردان، و مرا ایمن از مکر تو نکن، و مرا جزء غافلان قرار مده، و در ساعتی که بهترین ساعت‌ها نزد توست مرا بیدار گردان تا تو را در آن ساعت بخوانم و اجابت کنی، و از تو بخواهم و به من عطا کنی، و استغفار کنم و مرا ببخشی، زیرا گناهان را کسی جز تو نمی بخشد ای مهربان‌ترین مهربانان

بعد از بیدار شدن بگوید:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانِي بَعْدَ مَا أَمَاتَنِي وَآلِيهِ النُّشُورُ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
رَدَّ عَلَيَّ رُوحِي لِأُحْمَدَهُ وَ أَعْبُدَهُ»

۱- بلد الامین ص ۳۵-۳۶

۲- کھف / ۱۱۰

ستایش خدای را که زنده‌ام کرد، پس از آن که مرا میراند، و بازگشت همه پس از مرگ به سوی اوست، ستایش خدای را که روحم را بازگرداند، تا او را ستایش نموده و بندگی کنم.

با شنیدن آواز خروس ها بخواند:

« سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ ، سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبَكَ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، وَتُبْ عَلَيَّ ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ .

بسیار منزّه و مقدّس است پروردگار فرشتگان و روح، رحمتت بر خشم‌ت پیشی گرفته، معبودی جز تو نیست، بد کردم، و به خود ستم نمودم، پس مرا بیامرز، به درستی که گناهان را جز تو نیامرزد، توبه‌ام را بپذیر، که تو بسیار توبه‌پذیر و مهربانی الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنَامِنِي فِي عُرْوَةٍ سَاكِئَةٍ ، وَرَدَّ إِلَيَّ مَوْلَايَ نَفْسِي بَعْدَ مَوْتِهَا ، وَ لَمْ يُمِتِّهَا فِي مَنَامِهَا .

سپاس خداوندی را سزد که مرا با وریده‌هایی که آرامش دارند می خواباند و روان و جانم را بعد از مرگش ، دوباره باز پس می دهد . و هنگام خوابم مرا نمی میراند.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ، وَ لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا »

سپاس خداوندی را که آسمان ها را بر بالای زمین نگاه می‌دارد تا از نظام خود منحرف نشوند و هر گاه منحرف گردند کسی جز او نمی‌تواند آنها را نگاه دارد او حلیم و غفور است

به آسمان نگاه کرده بخواند:

« اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُوَارَى مِنْكَ لَيْلٌ سَاجٍ ، وَلَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ ، وَلَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهَادٍ ، وَلَا ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ، وَلَا بَحْرٌ لَجِي يَدْلُجُ بَيْنَ يَدَيَّ الْمُدْلِجِ مِنْ خَلْقِكَ ، تُدْلِجُ الرَّحْمَةَ عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ ، تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ، غَارَتِ النُّجُومُ ، وَنَامَتِ الْعُيُونُ ، وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ، لَا تَأْخُذُكَ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ، سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَإِلَهُ الْمُرْسَلِينَ ، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ »

خدایا تو را باز نمی‌دارد ، شب تار، و نه آسمان دارای ستارگان و نه زمین گسترده، و نه تاریکی‌هایی که بعضی از آنها بر فراز بعضی دیگرند، و نه دریای عمیق متراکم از آب از اینکه به شبروان در مسیر عبادت از عنایات مرحمت کنی، و رحمت را به هر که از آفریدگانت بخواهی عطا فرمایی، خیانت چشمها، و آنچه را سینه‌ها پنهان می‌کند می‌دانی، پنهان شدند ستارگان، و دیده‌ها به خواب رستند، و تو زنده و پابرجایی، چرت و خواب تو را فرو نگیرد، منزّه است خدا، پروردگار جهانیان، و معبود رسولان، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان.

پنج آیه ی آخر سوره ی آل عمران را بخواند.

« إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ .

به درستی که در آفرینش آسمان ها و زمین، و رفت و آمد شب و روز، نشانه‌هایی است برای صاحبان خرد.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

آنان که خدا را در حال ایستاده و نشسته و پهلو خفته یاد می‌کنند، و در آفرینش آسمانها و زمین اندیشه می‌نماید.

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ .

پروردگارا این همه را به ناحق نیافریدی، منزّهی تو، ما را از عذاب دوزخ حفظ کن .

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ .

پروردگارا هر که تو وارد آتش دوزخ کنی به یقین او را رسوا نموده‌ای، و برای ستمکاران
یاوری نیست. پروردگارا شنیدم فریاد کننده‌ای برای ایمان فریاد می‌زند به پروردگارتان
ایمان بیاورید، پس ما ایمان آوردیم، پروردگارا گناهان ما را بیامرز، و بدی‌های ما را
بپوشان، و ما را همراه نیکان بمیران .

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ « ۴۱ »

پروردگارا آنچه بر رسولانت وعده کردی به ما عنایت کن، و در قیامت ما را رسوا
مکن، که تو هرگز خلف وعده نمی‌کنی.
و بگوید:

«يَا نُورَ النُّورِ يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، يَا مَنْ يَلِي التَّدْبِيرَ وَيُمِضِي الْمَقَادِيرَ ، أَمْضِ
مَقَادِيرِي فِي يَوْمِي هَذَا إِلَى السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ» ۴۲

ای نور نور ای به سامان برنده ی امور ، ای رها کننده اندیشه ها، و تعیین کننده سر
نوشت ها ، سرنوشت مرا در این روز، سلامت و عافیت قرار بده .

امام سجاد پس از خوابیدن مردم، در دل شب این دعا را می خواند:

«إِلَهِي غَارَتْ نُجُومُ سَمَائِكَ ، وَ نَامَتَ عُيُونُ أُنَامِكَ ، وَ هَدَّاتِ أَصْوَاتُ
عِبَادِكَ وَ أَنْعَامِكَ ، وَ غَلَقَتِ الْمُلُوكُ عَلَيْهَا أَبْوَابَهَا ، وَ طَافَ عَلَيْهَا حُرَّاسُهَا، وَ
اِحْتَجَبُوا عَمَّنْ يَسْأَلُهُمْ حَاجَةً، أَوْ يَنْتَجِعُ مِنْهُمْ فَائِدَةً.

خدای من ستارگان آسمانت فرورفته ، و دیده های خلقت فرو خفته ، و صداهای
بندگان و چهارپایان خاموش شده ، و پادشاهان درها را به روی خود بسته ، و نگهبانان

در گرد آن درها به حفاظت مشغول ، و خود را از کسی که حاجتی از آنان خواهد یا احسانی طلبد محبوب داشته اند.

وَ أَنْتَ يَا إِلَهِي حَيُّ قَيُّومٌ، لَا تَأْخُذُكَ سِنَّةٌ وَ لَا نَوْمٌ ، وَ لَا يَشْغَلُكَ شَيْءٌ
عَنْ شَيْءٍ أَبْوَابُ سَمَائِكَ لِمَنْ دَعَاكَ مَفْتَحَاتٍ، وَ خَزَائِنِكَ غَيْرُ مُغْلَقَاتٍ، وَ
أَبْوَابُ رَحْمَتِكَ غَيْرُ مَحْجُوبَاتٍ، وَ فَوَائِدُكَ لِمَنْ سَأَلَكَهَا غَيْرُ مَحْظُورَاتٍ، بَلْ
هِيَ مَبْذُولَاتٌ.

و تنها تو (الهی) زنده و پاینده ای که چرت و خواب فرایت نگیرد، و هیچ چیز تو را از چیز دیگر سرگرم نسازد، درهای آسمانت برای دعا کنندگان باز است ، و خزائن بسته ، و درهای رحمت نبوشیده ، و احسان های تو برای آن کس که از تو درخواست کند ممنوع نیست بلکه همه مبذول و در دسترس است.

أَنْتَ إِلَهِي الْكَرِيمُ ، الَّذِي لَا تَرُدُّ سَائِلًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ سَأَلَكَ ، وَ لَا تَحْتَجِبُ
عَنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ أَرَادَكَ ، لَا وَ عِزَّتِكَ وَ جَلَالِكَ ، لَا تَخْتَزِلُ حَوَائِجَهُمْ دُونَكَ ،
وَ لَا يَقْضِيهَا أَحَدٌ غَيْرَكَ.

خدای من تو همان کریمی هستی که هیچ درخواست کننده ای از مؤمنان را که به تو رو انداخته از بار گاهت دور نسازی ، و از هیچ کدام آن ها که قصد تو کرده خود را پوشیده نداری ، به عزت و جلالت سوگند که حوائج آنان در پیشگاه تو به تعویق نیفتد، و کسی جز تو به بر آوردنش دست نیازد.

اللَّهُمَّ وَقَدْ تَرَانِي وَ وَقُوفِي ، وَ ذُلَّ مَقَامِي بَيْنَ يَدَيْكَ ، تَعْلَمُ سِرِّيَّتِي ، وَ
تَطَّلِعُ عَلَى مَا فِي قَلْبِي ، وَ مَا يَصْلَحُ بِهِ أَمْرُ آخِرَتِي وَ دُنْيَايَ.

خداوندا تو، من و ایستادن و خواریم را در پیشگاه خودت می بینی ، و راز درونیم را می دانی ، و از آنچه در دل دارم و از آنچه که صلاح کار دنیا و آخرتم بدان بسته است آگاهی.

اللَّهُمَّ إِنَّ ذِكْرَتُ الْمَوْتِ وَ هَوْلُ الْمَطْلَعِ وَ الْوُقُوفِ بَيْنَ يَدَيْكَ نَعَّصَنِي
مَطْعَمِي وَ مَشْرَبِي ، وَ أَغْصَنِي بِرَيْقِي ، وَ أَفْلَقَنِي عَنْ وَ سَادَتِي ، وَ مَنْعَنِي
رَقَادِي .

خداوندا یاد مرگ و ترس از حوادث پس از آن و ایستادن در پیشگاهت طعام و شراب
را ناگوارم ساخته ، و آب دهانم را گلوگیرم نموده ، و از بستم برکنده ، و از خوابم
بازداشته .

كَيْفَ يَنَامُ الْعَاقِلُ وَ مَلَكُ الْمَوْتِ فِي طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَ أَطْرَافِ النَّهَارِ ؟ ، بَلْ
كَيْفَ يَنَامُ الْعَاقِلُ وَ مَلَكُ الْمَوْتِ لَا يَنَامُ لَا بِاللَّيْلِ وَ لَا بِالنَّهَارِ ، وَيَطْلُبُ قَبْضَ
رُوحِهِ بِالْبَيَاتِ أَوْ فِي آنَاءِ السَّاعَاتِ ؟

چگونه بخوابد آن کس که از ورود فرشته مرگ در پیشامدهای شبانه روز می
هراسد، بلکه چگونه عاقل به خواب رود با آن که فرشته مرگ در شب و روز خواب ندارد
و روح او را در شبانگاه و در همه لحظات دنبال می کند.

بعد از آن صورت را به خاک می گذاشت و می گفت:

« أَسْأَلُكَ الرُّوحَ وَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَ الْعَفْوَ عَنِّي حِينَ الْفَاكِ »

رحمت و راحتی به وقت مرگ و آمرزشم را به وقت دیدارت از تو خواستارم.

حضرت امام صادق فرمود: اگر خواستی برای نماز شب بیدار شوی.

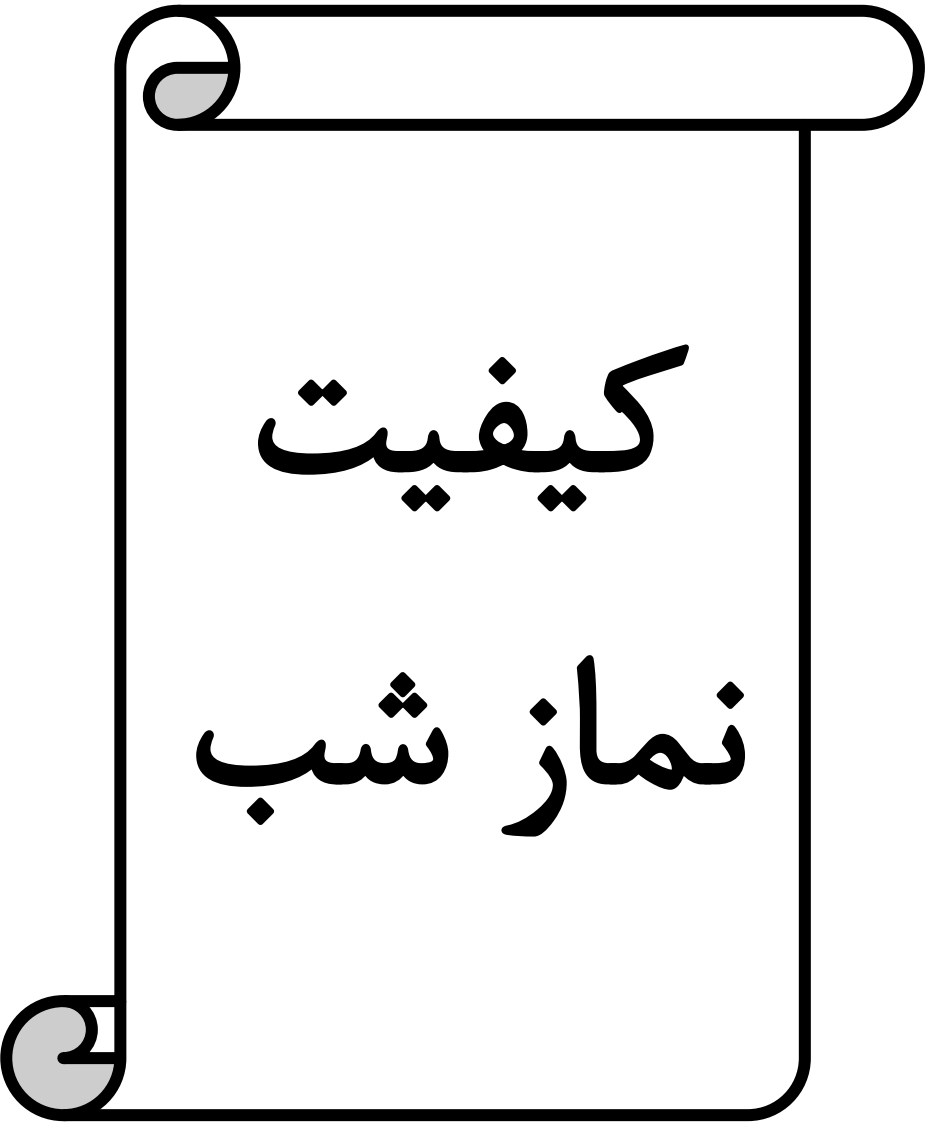
بگو:

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَ آلِهِ ، وَ أَقَدِّمُهُمْ بَيْنَ
يَدَيِ حَوَائِجِي ، فَاجْعَلْنِي بِهِمْ وَ جِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ .

خداوندا من به وسیله ی پیامبرت، پیامبر رحمت و خاندان او به تو رو می آورم و
آنان را در پیش حوائج من و می دارم ، پس به حق آنان مرا در دنیا و آخرت آبرومند و از
مقربان گردان .

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِهِمْ وَلَا تَعَذِّبْنِي بِهِمْ ، وَ اهْدِنِي بِهِمْ وَلَا تُضِلَّنِي بِهِمْ ،
وَارْزُقْنِي بِهِمْ وَلَا تَحْرِمْنِي بِهِمْ ، وَ اقْضِ لِي حَوَائِجِي لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، إِنَّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، وَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»^{۴۳}

خداوندا بحق آنان مرا رحمت فرست و عذابم مکن ، و بحق آنان هدایتم نما و گمراهم
مساز، و بحق آنان روزیم ده و محرومم مدار، و حوائج دنیا و آخرتم را بر آور که تو بر هر
چیز توانایی و به همه چیز دانا.

کیفیت

نماز شب

کیفیت نماز شب: ۴۴

خدا سلامتش بدارد، سؤال کرده نماز شب تا وتر را چگونه می خوانید؟ در رساله ی مختصره حیدریه ذکر نشده است.

می گویم: کیفیت نماز شب معلوم است و در آن اختلاف زیادی وجود ندارد، ولی عمل من به صورت مختصر به این گونه است:

دو رکعت نماز افتتاح: این نماز را قبل از نماز شب می خوانم در رکعت اول بعد از حمد سوره ی توحید، و در رکعت دوم بعد از حمد، سوره ی یا ایها الکافرون را می خوانم. و پس از سلام این دعا را می خوانم.

«إِلَهِي! كَمْ مِنْ مُؤْبَقَةٍ حَلَمْتَ عَنْ مُقَابَلَتِهَا بِنِعْمَتِكَ، وَ كَمْ مِنْ جَرِيرَةٍ تَكْرَمْتَ عَنْ كَشْفِهَا بِكَرَمِكَ.

خدای من چه گناهان تباه سازی که از مقابله به کیفر کردن آن ها صرف نظر کردی ، و چه جرم هایی که از مکشوف ساختن آن ها به کرم خود رو گرداندی .

إِلَهِي! إِنْ طَالَ فِي عَصِيَانِكَ عُمْرِي، وَ عَظُمَ فِي الصَّحْفِ ذَنْبِي، فَمَا أَنَا بِمُؤْمَلٍ غَيْرَ غُفْرَانِكَ، وَلَا أَنَا بِرَاجٍ غَيْرَ رِضْوَانِكَ.

خدای من گر چه عمرم در عصیان تو به درازا کشیده ، و گناهم در صحائف اعمال بزرگ نموده ، ولی من جز آمرزش تو را آرزومند نبوده ، و جز به خشنودی تو امیدوار نباشم .

إِلَهِي! أَفَكَّرُ فِي عَفْوِكَ فَتَهَوَّنُ عَلَيَّ خَطِيئَتِي، ثُمَّ أَذْكُرُ الْعَظِيمَ مِنْ أَخْذِكَ فَتَعْظُمُ عَلَيَّ بَلِيَّتِي .

خدای من به بخشایش می اندیشم پس گناهم در نظرم سبک جلوه می کند، سپس به یاد کیفر بزرگت می افتم پس گرفتاریم برمن بزرگ می آید،

آه. إِن أَنَا قَرَأْتُ فِي الصُّحُفِ سَيِّئَةً أَنَا نَاسِيَهَا وَأَنْتَ مُحْصِيَهَا، فَتَقُولُ : خُذُوهُ، فَيَا لَهُ مِنْ مَّاخُودٍ، لَا تُنْجِيهِ عَشِيرَتُهُ ، وَلَا تَنْفَعُهُ قَبِيلَتُهُ.

آه اگر در نامه معلم گناهی را بخوانم که خود فراموش نموده ولی تو به حسابش آورده ای پس گویی : بگیریدش ، آه چه گرفتاری که اقوامش قادر بر نجاتش نباشند، و فامیلش سودی به حالش نبخشند،

آه.. مِنْ نَارٍ تَنْضِجُ الْأَكْبَادَ وَالْكِلَى.

آه.. مِنْ نَارٍ نَزَّاعَةٍ لِلشَّوَى.

آه.. مِنْ غَمْرَةٍ مِنْ مَلْهَبَاتٍ لَطَى^{۴۵}

آه از آتشی که جگرها و کلیه ها را بپزد، آه از آتشی که پوست سر را بر کند، آه از شدت شعله های آتش سوزان.

رکعات نماز شب:

بلند می شوم و نماز شب را هشت رکعت می خوانم ، بهتر است در دو رکعت اول بعد از حمد سوره ی توحید را سی بار، و در رکعت دوم سوره ی قل یا ایها الکافرون را یک بار و بهتر از آن ، این که سوره توحید را سی بار بخواند.^{۴۶}

در شش رکعت باقی، بعد از حمد هر سوره را بخوایم می خوانم و افضل خواندن سوره های طولانی است.

و بعد از خواندن هر دو رکعت این دعای مأثور را می خوانی .

۱- امالی شیخ صدوق ص ۷۸ مفتاح الفلاح شیخ بهایی ص ۳۰۵

۱- أُنْ مَنْ قَرَأَ فِي الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ مِنْهُمَا الْحَمْدَ مَرَّةً وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلَاثِينَ مَرَّةً ؛ انْفَتَلَ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزُّ وَجَلَّ ذَنْبٌ إِلَّا غُفِرَ لَهُ . « من لا يحضره الفقيه جلد ۱ ص ۴۸۵ » .

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَلَمْ يُسْأَلْ مِثْلَكَ، وَأَنْتَ مَوْضِعُ مَسْأَلَةِ السَّائِلِينَ ، وَ مُنْتَهَى رَغْبَةِ الرَّاعِبِينَ ، وَأَدْعُوكَ وَلَمْ يُدْعَ مِثْلَكَ ، وَ أُرْغَبُ إِلَيْكَ وَ لَمْ يُرْغَبْ إِلَيَّ مِثْلِكَ ، وَأَنْتَ مُجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

پروردگارا ! من از تو سؤال می کنم و همچون تویی سؤال نشده (مثلی برای تو نیست تا سؤال گردد)، تو در خواستگاه سؤال کنندگان و آخرین مورد روی آوردن توجّه کنندگانی. تو را می خوانم و هیچ کس چون تو خوانده نشده. و به تو امید می بندم که مثل تویی نیست تا به او توجه گردد. تو اجابت کننده دعای بیچارگانی و مهربان ترین مهربانانی.

وَ أَسْأَلُكَ بِأَفْضَلِ الْمَسَائِلِ وَ أَنْجَحِهَا وَ أَعْظَمِهَا ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمًا ، وَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى ، وَ أَمْثَالِكَ الْعُلْيَا ، وَ نِعَمِكَ الَّتِي لَا تُحْصَى ، وَ بِأَكْرَمِ أَسْمَائِكَ عَلَيْكَ ، وَ أَحَبِّهَا إِلَيْكَ ، وَ أَقْرَبِهَا مِنْكَ وَ سَيْلَةً ، وَ أَشْرَفِهَا عِنْدَكَ مَنْزِلَةً ، وَ أَجْزَلِهَا لَدَيْكَ ثَوَابًا ، وَ أَسْرَعِهَا فِي الْأُمُورِ إِجَابَةً.

از تو درخواست می کنم به برترین و مقبول ترین و عظیم ترین مسایل، ای خدا! ای بخشنده! ای مهربان! و به نیکوترین اسم هایت و برترین نمونه هایت و نعمت های بیرون از شماری و به گرامی ترین اسم هایت و محبوب ترین آن ها نزد تو و نزدیک ترین آن ها از جهت وسیله به سوی تو و والاترین آن ها از لحاظ منزلت نزد تو و پربارترین آن ها از جهت ثواب و پاداش تو و سریع ترین آن ها در اجابت امور.

وَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْأَكْبَرِ، الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ ، الْأَعْظَمِ الْأَكْرَمِ. الَّذِي تُحِبُّهُ تَهْوَاهُ وَ تَرْضَى بِهِ عَمَّنْ دَعَاكَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ دُعَاءَهُ.

و تو را سوگند به اسم مکنون آن اسم اکبر اعزّ اجلّ اکرم که آن را دوست می داری و به آن توجّه و عنایت داری و به آن از هر که تو را بخواند راضی می شوی و دعایش را مستجاب فرمایی

وَ حَقٌّ عَلَيْكَ أَنْ لَا تُحْرِمَ سَائِلَكَ ، وَ أَنْ لَا تَرُدَّ سَائِلَكَ ، وَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ ، وَ الزَّبُورِ وَ الْفُرْقَانِ الْعَظِيمِ ، وَ بِكُلِّ اسْمٍ دَعَاكَ بِهِ حَمَلَةٌ عَرْشِكَ ، وَ مَلَائِكَتُكَ وَ أَنْبِيَائُكَ ، وَ رُسُلِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وَ أَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ ، وَ تُعَجِّلَ خِزْيَ أَعْدَائِهِ ، وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا» ۴۷

و بر تو است که سائلت را محروم ننمایی و او را رد نکنی. و تو را سوگند! به هر اسمی که برای تو است در تورات و انجیل و زبور و قرآن عظیم و به هر اسمی که حاملان عرش و فرشتگان و پیامبران و فرستادگان و فرمانبرداران از آفریدگانت تو را به آن می خوانند که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و این که فرج و گشایش کار ولی خود و فرزند ولی ات را زود برسانی و در خواری و رسوایی دشمنانش تعجیل فرمایی و برایم چنین و چنان کنی

بعد از نمازهای شب: تسبیح حضرت زهرا سلام الله علیها را می خوانی و دو سجده ی شکر به جا می آوری.

در سجده ها این دعا را می خوانی:

« إِلَهِي وَ عِزَّتِكَ وَ جَلَالِكَ وَ عَظَمَتِكَ ، لَوْ أَنِّي مِنْذُ بَدَعْتُ فِطْرَتِي مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ عَبْدُكَ دَوَامَ خُلُودٍ رَبُّوبِيَّتِكَ ، بِكُلِّ شَعْرَةٍ فِي كُلِّ طَرَفَةٍ عَيْنٍ سَرَمَدَ الْأَبَدِ ، بِحَمْدِ الْخَلَائِقِ وَ شُكْرِهِمْ أَجْمَعِينَ ، لَكُنْتُ مَقْصُراً فِي بُلُوغِ أَدَاءِ شُكْرِ خَفِيِّ نِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِكَ عَلَيَّ.

خدای من به عزت و جلال و عظمتت سوگند اگر از همان روزهای آغازین دهر که آفرینش مرا آغاز کردی تا آنگاه که ربوبیت تو دوام دارد و جاوید است به هر تار مویی و در هر چشم بهم زدنی و تا ابد که پایانی ندارد با ستایش و سپاس تمامی آفریدگانت به

عبادت و پرستش تو پردازم تازه در ادای نادیده ترین نعمت از نعمتهایت که به من ارزانی داشته ای نارسا خواهم بود.

وَلَوْ أَنِّي كَرَبْتُ مَعَادِنَ حَدِيدٍ الدُّنْيَا بَأْتِيَابِي ، وَحَرَرْتُ أَرْضَهَا بِأَشْفَارِ عَيْنِي وَبَكَيْتُ مِنْ خَشْيَتِكَ مِثْلَ بُحُورِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنِ دَمًا وَ صَدِيدًا ، لَكَانَ ذَلِكَ قَلِيلًا فِي كَثِيرٍ مَا يَجِبُ مِنْ حَقِّكَ عَلَيَّ .

و چنانچه کان های آهن دنیا را با دندان هایم بکاویم ، و سرزمین آن را با پلک هایم شخم زنم ، و از ترس تو مانند دریا های آسمان ها و زمین ها چرک و خون از دیده ببارم ، هر آینه در برابر آن همه حقوق واجبی که بر عهده ام داری بسی ناچیز است

وَلَوْ أَنَّكَ يَا إِلَهِي عَذَّبْتَنِي بَعْدَ ذَلِكَ بِعَذَابِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ ، وَ عَظَّمْتَ لِلنَّارِ خَلْقِي وَ جِسْمِي ، وَ مَلَأْتَ طَبَقَاتِ جَهَنَّمَ مِنِّي حَتَّى لَا يَكُونَ فِي النَّارِ مُعَذِّبٌ غَيْرِي ، وَلَا يَكُونَ لِجَهَنَّمَ حَطَبٌ سِوَايَ ، لَكَانَ ذَلِكَ بَعْدُ لَكَ عَلَيَّ قَلِيلًا فِي كَثِيرٍ مَا أُسْتَوْجِبُهُ مِنْ عِقُوبَتِكَ « ۴۸

و اگر تو - این خدای من - پس از اینها به عذاب تمامی خلائق عذابم کنی ، و آفرینش و جسمم را برای چشیدن آتش، بزرگ و نیرومند سازی ، و طبقات دوزخ را از وجود من پر سازی تا دیگر معذبی جز من نماند و هیزمی برای آن جز من نباشد همه این ها به عدالت تو درباره من است و اندکی از بسیار استحقاقی است که نسبت به عذابت پیدا نموده ام

نماز شفع:

سپس سجده می کنی و بلند می شوی و نماز شفع را می خوانی، بعد از حمد در هر رکعت سه بار قل هو الله احد، یا یک بار قل اعوذ برب الناس و یک بار قل اعوذ برب الفلق را می خوانی.

و قبل از رکوع دوم در قنوت می خوانی:

«اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ ، وَ عَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ ، وَ تَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ ، وَ بَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ ، وَ قِنِي شَرَّمَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَ لَا يُقْضَى عَلَيْكَ .

خدایا هدایت کن در زمره آنان که هدایت کردی، و عافیتم ده در گروه آنان که عافیت دادی، و سرپرستی ام فرما در جمع آنان که سرپرستی کردی، و مرا در آنچه عطا کردی برکت ده، و از شر آنچه حکم نمودی نگاهم بدار، به درستی که تو حکم کنی، و علیه تو حکم نشود، که تو حکم فرمایی و کسی را بر تو حکومتی نیست.

وَ أَنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَ آلَيْتَ، وَ لَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْتَ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ.

و به راستی که خوار نگردد کسی که تواش دوست داری و عزیز نشود کسی که تواش دشمن داری، چه با برکتی تو، ای پروردگار ما و چه برتری، حمد و ستایش برای آن که مقدر می فرمایید .

سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ، وَ أُوْمِنُ بِكَ وَ أَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ ، لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ يَا رَحِيمٌ»^{۴۹}

ای پروردگار کعبه از تو آمرزش می خواهم، و به سوی تو باز می گردم، و به تو ایمان می آورم، و بر تو توکل می کنم، و جنبش و نیرویی نیست، جز به تو ای مهربان.

و پس از سلام این دعا را می خوانی:

« إِلَهِي تَعَرَّضَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ، وَ قَصَدَكَ فِيهِ الْقَاصِدُونَ، وَ أَمَّلَ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ الطَّالِبُونَ، وَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ نَفَحَاتٌ وَ جَوَائِزٌ، وَ عَطَايَا وَ مَوَاهِبٌ، تَمَنُّ بِهَا عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ عِبَادِكَ، وَ تَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ الْعِنَايَةُ مِنْكَ، وَهَا أَنَا ذَا عَبْدُكَ الْفَقِيرُ إِلَيْكَ، الْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ.

خداوندا متعرضان در این شب به درگاه تو آمده ، و قاصدان آهنگ تو کرده ، و طالبان به فضل و احسان تو امید بسته اند، و تو را در این شب نسیمهای رحمت و جوائز و عطاها و بخشش هایی است که بر هر یک از بندگان خواهی می بخشی و از آنکس که عنایت تو دستگیرش نشده دریغ می داری، هان که من همان بنده نیازمند تو و آرزومند به فضل و احسان توام .

فَإِنْ كُنْتَ يَا مَوْلَايَ تَفَضَّلْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ، وَعَدْتَ عَلَيْهِ بِعَائِدَةٍ مِنْ عَطْفِكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ، وَجِدْ عَلَى بَطُولِكَ وَ مَعْرُوفِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

پس - مولای من - اگر بناست در این شب بر کسی از آفریدگانت بخشش کنی و با بهره ای از کرمت بدوروی آوری، پس نخست بر محمد و خاندان پاک و پاکیزه اش، که بهترین ها و برترین ها هستند درود فرست ، و سپس به احسان و نیکی ات بر من جود نما ای پروردگار عالمیان .

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ، الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ، وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً، إِنَّ اللَّهَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَ، فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَ، إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ» ۵۰

و درود خدا بر محمد خاتم پیامبران و آل پاکش همانان که خداوند هر گونه پلیدی را از آنان زدوده و پاک و پاکیزه شان ساخته است ، همانا خداوند ستوده و صاحب مجد و بزرگواری است . خداوندا همانگونه که فرموده ای تو را خواندم پس همانطور که وعده داده ای پاسخم گو که تو خلاف وعده نمی کنی.

نماز وتر: بعد از شفع

آن گاه نماز وتر را که یک رکعت است می خوانی پس از سوره ی حمد قل هو الله احد را سه بار، و هریک از سوره های قل اعوذ برب الفلق ، و قل اعوذ برب الناس را یک بار می خوانی ^{۵۱} و در قنوت این دعا را می خوانی.

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ ، وَ رَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ ، وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ ، وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ .

معبودی نیست جز خداوند بردبار و بزرگوار، معبودی نیست جز خدای بلند پایه و بزرگ ، منزّه است خداوند که رب آسمانهای هفتگانه و زمین های هفتگانه و آنچه در آنها و میان آنهاست و رب عرش بزرگ است .

اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ زَيْنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ جَمَالُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ عِمَادُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ قِوَامُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ صَرِيحُ الْمُسْتَضْرِحِينَ ، وَأَنْتَ اللَّهُ غِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ ، وَأَنْتَ اللَّهُ الْمُفْرِجُ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ ، وَأَنْتَ اللَّهُ الْمُرَّوحُ عَنِ الْمَغْمُومِينَ ، وَأَنْتَ اللَّهُ

۱- « أَنْ مَنْ قَرَأَ فِي الْوَتْرِ بِالْمُعَوِّذَيْنِ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ قِيلَ لَهُ : أَبَشِّرْ يَا عَبْدَ اللَّهِ ! فَقَدْ قَبِلَ اللَّهُ وَتَرَكَ »

مَجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ ، وَ أَنْتَ اللَّهُ إِلَهُ الْعَالَمِينَ ، وَ أَنْتَ اللَّهُ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ وَ أَنْتَ اللَّهُ كَاشِفُ السُّوءِ ، وَأَنْتَ اللَّهُ بِكَ مُنْزَلُ كُلِّ حَاجَةٍ.

خداوندا تو الله نور آسمان ها و زمینی ، و تو الله زینت آسمان ها و زمینی ، و تو الله جمال آسمان ها و زمینی ، و تو الله ستون آسمان ها و زمینی ، و تو الله پایه آسمان ها و زمینی و تو الله فریاد رس ناله زندگانی ، و تو الله دادرس دادخواهانی ، و تو الله زداينده اندوه اندوهمندانی ، و تو الله بر طرف سازنده غم غمزدگانی ، و تو الله اجابت کننده دعای درماندگانی ، و تو الله معبود جهانیانی ، و تو الله رحمن و رحیمی ، و تو الله زداينده پریشانی و سوء حالی ، و تویی الله که هر نیازی به درگاه تو آورده شود

يَا اللَّهُ! لَيْسَ يَرُدُّ غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ ، وَ لَا يُنْجِي مِنْ عَذَابِكَ إِلَّا رَحْمَتُكَ ، وَ لَا يُنْجِي مِنْكَ إِلَّا التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ .

ای خدا خشم تو را جز حلمت نخورد، و از کيفرت جز رحمت رهایی نبخشد، و از دست تو جز زاری به درگاهت نجاتبخش نیست .

فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ يَا إِلَهِي رَحْمَةً تُغْنِيَنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةٍ مِنْ سِوَاكَ ،
بِالْقُدْرَةِ الَّتِي بِهَا أَحْيَيْتَ جَمِيعَ مَا فِي الْبِلَادِ ، وَ بِهَا تَنْشُرُ مِيتَ الْعِبَادِ ،
وَ لَا تُهْلِكُنِي غَمًّا حَتَّى تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي ، وَ تُعَرِّفَنِي الْإِسْتِجَابَةَ فِي
دُعَائِي ، وَ أَرْزُقَنِي الْعَافِيَةَ إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي ، وَ أَقْلِنِي عَثْرَتِي ، وَ لَا
تُشْمِتْ بِي عَدُوِّي ، وَ لَا تُمَكِّنْهُ مِنْ رَقَبَتِي .

پس - خدای من - از جانب خودت رحمتی بر من بخش که بدان سبب مرا از رحمت دیگران بی نیاز سازی با همان قدرتی که هر چه را در بلاد است بدان زنده ساختی ، و اجساد مرده بندگان را بدان از گورها بیرون آوری ؛ و مرا از غم هلاک مساز تا مرا بیمارزی و رحمت کنی و نشانه های اجابت دعایم را نشانم دهی ؛ و تا پایان عمرم سلامتی را روزیم گردان ، و لغزشم را نادیده گیر، و دشمنم را یارای سرزنشم مده ، و او را بر گردنم سوار مکن

اللَّهُمَّ إِن رَفَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَضَعُنِي ، وَإِنْ وَضَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي ، وَإِنْ أَهْلَكْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَحُولُ بَيْنَكَ وَبَيْنِي ، أَوْ يَتَعَرَّضُ لَكَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِي ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنْ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ ، وَلَا فِي نَقِمَتِكَ عَجَلَةٌ ، إِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفَوْتَ ، وَإِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ ، وَقَدْ تَعَالَيْتَ عَنْ ذَلِكَ.

خداوندا اگر تو بلندم کنی چه کسی زمینم زند؟ و اگر زمینم زنی چه کسی بلندم کند؟ و اگر هلاکم کنی چه کسی میان من و تو مانع شود یا در مورد چیزی از امورم متعرض تو گردد؟ و همی دانم که در حکمت ستم نیست و در کيفرت شتابی نه ، چرا که آنکس شتاب ورزد که بترسد از دستش رود، و کسی نیازمند به ستم است که ضعیف و ناتوان باشد، و تو از این مطلب برتری.

يَا إِلَهِي ، فَلَا تَجْعَلْنِي لِلْبَلَاءِ غَرَضًا ، وَلَا لِنَقِمَتِكَ نَصَبًا ، وَ مَهْلَنِي وَ نَفْسُنِي ، وَ أَقْلِنِي عَثْرَتِي ، وَلَا تُتْبِعْنِي بِلَاءً عَلَى أَثَرِ بِلَاءٍ ، فَقَدْ تَرَى ضَعْفِي وَقَلَّةَ حِيلَتِي.

خدای من - پس مرا هدف بلاء مساز، و نشانه کيفرت مگیر، و مهلتم ده و غمم بزدا و لغزشم نادیده گیر، و پی در پی بلا بر سرم مریز، که تو ضعف مرا می دانی و از اندکی چاره ام آگاهی .

أَسْتَعِذُّ بِكَ اللَّيْلَةَ فَأَعِذْنِي ، وَ أَسْتَجِيرُ بِكَ مِنَ النَّارِ فَأَجِرْنِي ، وَ أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَحْرِمْنِي»^{۵۲}

در این شب به تو پناه می آورم پس پناهم ده ، و از آتش دوزخ به تو پناهنده می شوم پس مرا در پناهت گیر، و بهشت را از تو می خواهم پس محرومم مدار

بهتر است بعد از دعای مزبور برای چهل نفر تا یکصد نفر از مؤمنین استغفار کنی، در این خصوص نصی به نظر نیامده، ولی مقدمه ای برای مستجاب شدن دعا می باشد^{۵۳}.

سپس هفتاد تا صد بار استغفار کرده و بعد از آن این استغفار را هفت بار می خوانی:

۵۴

« اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، لِكُلِّ ظَلَمٍ وَجُرْمٍ وَإِسْرَافٍ عَلَى نَفْسِي، وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ »^{۵۵}

از خداوندی که معبودی جز او نیست و زنده و پاینده است نسبت به تمامی ستمها و جرم و زیاده روی بر نفسم آموزش می طلبم و به سویش باز می گردم
سپس دعایی را می خواند که از ابی حمزه ی ثمانی روایت شده و گفته که امام سجاد علیه السلام، در حال ایستاده در پایان نماز وتر می گفت:

۲- ورد عن النبي (صلى الله عليه و آله وسلم) : « مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ ، فَيُصَلِّي رُكْعَتَيْنِ ، فَيَدْعُو فِي سُجْدِهِ لِأَرْبَعِينَ مِنْ أَصْحَابِهِ ، يُسَمِّي بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ ، إِلَّا وَلَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ » .
بلد الامين ص ۳۶

۳- از عمر بن یزید از امام صادق (علیه السلام) مروی است که فرمود: هر کس در نماز وتر هفتاد مرتبه « استغفر الله ربی و اتوبُ الیه » بگوید ، و یک سال مداومت کند، خداوند او را در زمره استغفار کنندگان قرار می دهد و بهشت را بر او واجب می گرداند و آموزش از جانب خداست.

۴- « قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اسْتَغْفِرِ اللَّهَ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً ، تَنْصِبُ يَدَكَ الْيُسْرَى وَتَعْدُّ بِأَلْيَمْنَى الْأَسْتَغْفَارَ . وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَسْتَغْفِرُ فِي الْوُتْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً وَيَقُولُ : -هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ- سَبْعَ مَرَّاتٍ . امام صادق علیه السلام فرمود: در نماز وتر هفتاد بار استغفار کن در حالی که دست چپ را (مقابل صورت) بلند کرده و با دست راست استغفار را می شماری. و رسول خدا صلی الله علیه وآله هم در نماز وتر هفتاد بار استغفار می کرد و هفت بار می گفت: -هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ- یعنی این جایگاه کسی است که از آتش به تو (خدا) پناه آورده است. (من لا يحضره الفقيه جلد ۱ ص ۴۸۹)

« رَبِّ أَسَأْتُ وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي ، وَ بِئْسَ مَا صَنَعْتُ ، وَ هَذِهِ يَدَايَ جَزَاءُ
بِمَا صَنَعْتُ »

پروردگارا بد کردم و به خود ستم نمودم و آنچه کرده ام زشت بوده ، پروردگارا این
دو دستم به سزای آنچه کرده ام

آن گاه، هر دو دست خود را جلو صورتش باز می کرد و می گفت:
« وَ هَذِهِ رَقَبَتِي خَاضِعَةٌ لَكَ لِمَا أَتَتْ »

و این گردنم خاضع و ذلیل نسبت به آنچه بعمل آورده ام

سپس سرش را خم می کرد و با گردنش فروتنی می کرد و می گفت:
« وَ هَا أَنَا ذَا بَيْنَ يَدَيْكَ ، فَخُذْ لِنَفْسِكَ الرِّضَا مِنْ نَفْسِي حَتَّى
تَرْضَى، لَكَ الْعُتْبَى لَا أُعُودُ ، لَا أُعُودُ ، لَا أُعُودُ »^{۵۶}

و هان این من در پیشگاه تو، پس آنچه موجب خرسندی توست از من بستان تا
راضی شوی ، تو را سزد که مرا کیفر دهی ، من دیگریه گناه باز نخواهم گشت

یا به جای آن این دعا را می خوانی که من آن را به کار می برم

-« اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ جَرَى بِهِ عِلْمُكَ فِيَّ وَ عَلَىَّ إِلَى
آخِرِ عُمْرِي ، لِجَمِيعِ ذُنُوبِي ، لِأَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا ، وَ عَمْدِهَا وَ خَطَائِهَا ، وَ
قَلِيلِهَا وَ كَثِيرِهَا ، وَ دَقِيقِهَا وَ جَلِيلِهَا ، وَ قَدِيمِهَا وَ حَدِيثِهَا ، وَ سِرِّهَا وَ
عَلَانِيَتِهَا ، وَ جَمِيعِ مَا أَنَا مُذْنِبُهُ ، وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ .

بارالها از گناہانی که تا کنون از من سر زده و هم تا پایان حیات از من سر خواهد زد
، و به علم ذاتی خود به آنها پی برده و پی خواهی برد از تو آمرزش می طلبم و استدعای
گذشت از آنها دارم از گناہان اولین و آخرینم از گناہان عمدی و سهوی - گناہان بیش
و کم - گناہان کوچک و بزرگ ، گناہان تازه و کهنه ، گناہان آشکار و نهان ، و از جمیع
خطاهائیکه از من سر زده است توبه می کنم و به سوی تو بر میگردم

وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي جَمِيعَ مَا أَحْصَيْتَ مِنْ مَظَالِمِ عِبَادِكَ قَبْلِي ، فَإِنَّ لِعِبَادِكَ عَلَيَّ حَقُّوقاً وَأَنَا مُرْتَهَنٌ بِهَا ، فَاعْفِرْهَا لِي كَيْفَ شِئْتَ وَآنِي شِئْتَ ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»

بارالها ، از تو مسئلت دارم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و هر آنچه مظلومه از بندگان تو بر گردن دارم بر من بیامرزی پروردگارا ، بندگان تو را بر گردن من حقی است که من در گرو آنهایم ، استدعای آن دارم به هر نحوی که بخواهی و به هر زمانی که اراده فرمائی همه ی آنها را بر من ببخشی ، ای بخشنده ترین بخشنندگان

بعد از آن بگو:

« اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِي وَإِنْ كَانَتْ فَظِيْعَةً فَإِنِّي مَا أَرَدْتُ بِهَا قَطِيعَةً ، وَلَا أَقُولُ لَكَ الْعُتْبَى لَا أَعُوذُ ، لِمَا أَعْلَمُهُ مِنْ خِلَّتِي ، وَلَا أَشْتَرِطُ اسْتِمْرَارَ تَوْبَتِي ، لِمَا أَعْلَمُهُ مِنْ ضَعْفِي ، وَقَدْ جِئْتُ أَطْلُبُ عَفْوَكَ ، وَوَسِيلَتِي إِلَيْكَ كَرَمِكَ ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَ أَكْرِمْنِي بِمَغْفِرَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ »^{۵۷}

خدایا گرچه زشت و نفرت انگیز است اما من این گناهان را برای قطع رابطه با تو انجام نداده ام . خدایا نمی گویم از من راضی شو دیگر گناه نمی کنم زیرا می دانم که این وعده را خلاف خواهم کرد (و آلوده به گناه می شوم). خدایا بتو وعده نمی دهم توبه ام را ادامه دهم چون می دانم من ضعیف و ناتوان از ادامه توبه هستم . اینک به در خانه تو پناه آورده ام از تو تقاضای عفو دارم و جز کرم و عنایت تو وسیله و واسطه ای ندارم . خدایا صلوات را بر محمد و آل او بفرست و مرا با مغفرت و آمرزش خود گرمی بدار یا ارحم الراحمین.

سپس سیصد بار بگو:

« الْعَفُو، الْعَفُو، الْعَفُو، »

و بخوان، دعایی را که امام زین العابدین (ع) می خواند:

« اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي إِيَّاكَ وَأَنَا مُصِرٌّ عَلَى مَا نَهَيْتَ ، قَلَّةٌ حَيَاءٌ ، وَ تَرْكِي الْاسْتِغْفَارَ مَعَ عِلْمِي بِسِعَةِ رَحْمَتِكَ ، تَضْيِيعٌ لِحَقِّ الرَّجَاءِ .

بارخدايا! این کم حیائی من است که (ازطرفی) درخانه تو استغفار میکنم و (از طرف دیگر) بر مناهی تو پافشاری میورزم، چنانچه اگر استغفار نکنم با اینکه وسعت حلم تو را آگاهم، این تباه نمودن حق امیدواری است.

اللَّهُمَّ إِنَّ ذَنْبِي تُؤَيِّسُنِي أَنْ أَرْجُوَكَ ، وَإِنَّ عِلْمِي بِسِعَةِ رَحْمَتِكَ يُؤْمِنُنِي أَنْ أَخْشَاكَ ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وَ حَقِّقْ رَجَائِي لَكَ ، وَ كَذِّبْ خَوْفِي مِنْكَ ، وَ كُنْ لِي عِنْدَ حُسْنِ ظَنِّي بِكَ ، يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ »^{۵۸}

بارالها! (کثرت) گناهانم مرا از امیدواری به تو مأیوس میکند، و آگاهیم به وسعت رحمت تو مرا از ترس و هراس از تو باز میدارد، پس بر محمد و آلش صلوات فرست، و امید و دلبندي مرا بخودت پابرجا نما، و ترس و وحشت مرا از خودت تکذیب فرما، و برای من آنچنان باش که به تو حُسنِ ظن دارم، ای بخشنده ترین کریمان،

بعد از آن به رکوع برو و پس از رکوع قد خود را راست کن و بگو:

« إِلَهِي هَذَا مَقَامُ مَنْ حَسَنَاتُهُ نِعْمَةٌ مِنْكَ ، وَ شُكْرُهُ قَلِيلٌ ، وَ عَمَلُهُ ضَعِيفٌ ، وَ ذَنْبُهُ عَظِيمٌ ، وَ لَيْسَ لِدَلِكَ إِلَّا رِفْقُكَ وَ رَحْمَتُكَ .

این جایگاه کسی است که حسناتش نعمتی از تو، شکرش ضعیف و عملش کوچک، و گناهش بس بزرگ است، و برای آن جز نرمی و رحمت چیزی نیست

اللَّهُمَّ وَ قَدْ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ، عَلَى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ وَ(صلى الله عليه وآله وسلم). «كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَ بِالسَّحَرِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ»
 ۵۹»

به درستی که تو در کتاب نازل شده بر پیامبر مرسلت (درود خدا بر او و خاندانش) فرمودی: «چنین بودند که اندکی از شب را می خوابیدند، و در سحرها درخواست آمرزش می کردند

طَالَ هُجُوعِي ، وَ قَلَّ قِيَامِي ، وَ هَذَا السَّحَرُ ، وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ ، اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا ، وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً، وَ لَا نُشُورًا»^{۶۰}

ولی خواب من طولانی بود، و بیداری شبم کم بود، و این است سحر، و من از تو برای گناهانم آمرزش می خواهم، آمرزش خواهی کسی که صاحب زیان و سود، مرگ و زندگی و برانگیخته شدن خودش نیست.

امیر مؤمنان در قنوت نماز وتر می خواند:

« اللَّهُمَّ خَلَقْتَنِي بِتَقْدِيرٍ وَ تَدْبِيرٍ ، وَ تَبْصِيرٍ بَغَيْرِ تَقْصِيرٍ ، وَ أَخْرَجْتَنِي مِنْ ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ، بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ ، أَحَاوِلُ الدُّنْيَا ثُمَّ أَزَاوِلُهَا ثُمَّ أَزَايِلُهَا ، وَ آتَيْتَنِي فِيهَا الْكَلَّا وَالْمَرْعَى، وَ بَصَّرْتَنِي فِيهَا الْهُدَى ، فَنِعْمَ الرَّبُّ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْمَوْلَى.

پروردگارا مرا با تقدیر، تدبیر، بصیرت و بی کم و کاست آفریدی، و از تاریکی های سه گانه به حول و قدرت خارج نمودی. من سعی در به دست آوردن دنیا می کنم، سپس آن را از بین می برم و نابودش می کنم. برای من در دنیا محل زراعت و چراگاه چهارپایان بخشیدی و در آن مرا بصیرت دادی تا هدایت شوم. چه نیکو پروردگار و چه نیکو مولائی هستی.

فَيَا مَنْ كَرَّمَنِي وَ شَرَّفَنِي وَ نَعَّمَنِي ، أَعُوذُ بِكَ مِنَ الزَّقُومِ ، وَ أَعُوذُ
بِكَ مِنَ الْحَمِيمِ ، وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ مَقِيلٍ فِي النَّارِ ، بَيْنَ أَطْبَاقِ النَّارِ ،
فِي ظِلَالِ النَّارِ ، يَوْمَ النَّارِ ، يَا رَبَّ النَّارِ .

پس ای کسی که مرا گرامی داشتی و شرافت و نعمتم دادی به تو پناه می برم از
درخت زقوم ، و به تو پناه می برم از آب سوزان جهنم و به تو پناه می برم از منزلی در
آتش بین طبقات آتش ، در سایه ی آتش و در روز آتش ، ای پروردگار آتش .

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَقِيلًا فِي الْجَنَّةِ ، بَيْنَ أَنْهَارِهَا وَ أَشْجَارِهَا ، وَ
ثَمَارِهَا وَ رِيحَانِهَا ، وَ خَدَمِهَا وَ أَزْوَاجِهَا .

پروردگارا مرا در بهشت بین رودخانه ها و درختانش قرار بده ، و از میوه ها ، رایحه های
خوبش ، خدمه و حوریانش متنعم بگردان .

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانِكَ وَ الْجَنَّةَ ، وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
الشَّرِّ سَخَطِكَ وَ النَّارِ ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ
بِكَ مِنَ النَّارِ ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ .

پروردگارا من از تو بهترین خیر، رضایت و بهشت را می طلبم ، و به تو پناه می برم
از بدترین شر، رنجشت و از جهنم . این است مقام کسی که از آتش قیامت به تو پناه می
برد . این است مقام کسی که از آتش قیامت به تو پناه می برد . این است مقام کسی که
از آتش قیامت به تو پناه می برد .

اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَوْفَكَ فِي جَسَدِي كُلِّهِ ، وَ اجْعَلْ قَلْبِي أَشَدَّ مَخَافَةً لَكَ
مِمَّا هُوَ ، وَ اجْعَلْ لِي فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ حَظًّا وَ نَصِيبًا مِنْ عَمَلٍ
بِطَاعَتِكَ ، وَ اتِّبَاعِ مَرْضَاتِكَ .

پروردگارا قرار بده ترس از خودت را در تمام وجودم ، و قرار ده شدید ترین ترس را فقط
از خودت، نه غیر خودت ، و قرار ده در هر روز و هر شب نصیب و بهره ای ، از عملی که
در اطاعت تو و طلب رضایت انجام می شود .

اللَّهُمَّ أَنْتَ مُنْتَهَى غَايَتِي وَرَجَائِي، وَ مَسْأَلَتِي وَ طَلِبَتِي ، أَسْأَلُكَ يَا إِلَهِي كَمَالَ الْإِيمَانِ، وَ تَمَامَ الْيَقِينِ ، وَ صِدْقَ التَّوَكُّلِ عَلَيْكَ ، وَ حُسْنَ الظَّنِّ بِكَ.

پروردگارا تو نهایت مقصود، امید ، خواهش و طلبم هستی و از تو کمال ایمان ، و نهایت یقین پاک ترین توکل و حسن ظن به خودت را می خواهم.

يَا سَيِّدِي ! اجْعَلْ إِحْسَانِي مُضَاعَفًا ، وَ صَلَاتِي تَضَرُّعًا ، وَ دُعَائِي مُسْتَجَابًا ، وَ عَمَلِي مَقْبُولًا ، وَ سَعْيِي مَشْكُورًا ، وَ ذَنْبِي مَغْفُورًا ، وَ لِقْنِي مِنْكَ نَصْرَةً وَ سُرُورًا ، وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ «^{۶۱}

ای سرورم ، نیکی های مرا مضاعف ، نمازم را همراه با خشوع و تضرع ، دعایم را مستجاب ، عملم را مقبول ، تلاشم را شایسته تقدیر ، و گناهم را آمرزیده قرار بده ، شادی و سرورت را بر من بچشان ، و بر محمد و خاندانش درود فرست.

پس از سجده و بعد از سلام می خوانیم:

«أَنَا جِنِكَ يَا مَوْجُودًا فِي كُلِّ مَكَانٍ لَعَلَّكَ تَسْمَعُ نِدَائِي، فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِي ، وَ قَلَّ حَيَائِي.

راز گویم با تو ای آن که در هر جا و مکان هستی تا شاید صدایم را بشنوی که جرم و گناهم بزرگ و شرمم کم است.

مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ! أَيُّ الْأَهْوَالِ أَتَذَكَّرُ ، وَ أَيُّهَا أَنْسَى ، وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ إِلَّا الْمَوْتُ لَكَفَى ، كَيْفَ .. وَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ أَعْظَمُ وَ أَدْهَى.

مولایم ای مولایم کدامیک از هراسهایم را یادآوری کنم و کدامیک را فراموش کنم و اگر فقط مرگ بود، به تنهایی برای تمام ترسهایم کافی بود، چگونه نترسم چرا که بعد از مرگ عظیم تر و سخت تر است .

مَوْلَايَا يَا مَوْلَايَا ! حَتَّى مَتَى وَإِلَى مَتَى ، أَقُولُ لَكَ الْعُتْبَى مَرَّةً بَعْدَ
 أُخْرَى ، ثُمَّ لَا تَجِدُ عِنْدِي صِدْقًا وَلَا وِفَاءً ، فَيَا غَوْثَاهُ ، ثُمَّ وَاعُوْثَاهُ بِكَ يَا
 اللَّهُ ، مِنْ هَوَى قَدْ غَلَبَنِي ، وَمِنْ عَدُوٍّ قَدْ اسْتَكَلَبَ عَلَيَّ ، وَمِنْ دُنْيَا قَدْ
 تَزَيَّنَتْ لِي ، وَمِنْ نَفْسٍ أَمَارَةٍ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي .

مولای من ای مولایم تا چه وقت و تا کی بگویم که من گنهکارم و تو حق باز خواستم
 داری نه یک بار بلکه بارها، ولی باز هم تو، راستی و
 وفا از من نبینی، پس فریاد و باز هم فریاد به درگاه تو خدایا از هوای نفسی که بر من
 چیره گشته و از دشمنی که بر من حمله ور شده و از دنیایی که خود را برایم آراسته و از
 نفس فرمانده به بدی، جز آن که پروردگارم رحم کند

مَوْلَايَا يَا مَوْلَايَا ! ، إِنْ كُنْتَ رَحِمْتَ مِثْلِي فَأَرْحَمْنِي ، وَإِنْ كُنْتَ
 قَبِلْتَ مِثْلِي فَأَقْبَلْنِي ، يَا قَابِلَ التَّوْبَةِ اقْبَلْنِي ، يَا مَنْ لَمْ أَزَلْ أُتَعَرَّفُ مِنْهُ
 الْحُسْنَى ، يَا مَنْ يُغَذِّيَنِي بِالنَّعَمِ صَبَاحًا وَ مَسَاءً ، ارْحَمْنِي يَوْمَ آتِيكَ
 فَرْدًا شَاخِصًا إِلَيْكَ بَصْرِي ، مُقَلِّدًا عَمَلِي ، وَقَدْ تَبَرَّأَ جَمِيعُ الْخَلْقِ مِنِّي ،
 نَعَمْ . وَ أَبِي وَ أُمِّي ، وَمَنْ كَانَ لَهُ كَدِّي وَ سَعْيِي .

مولای من ای مولایم اگر به کسی چون من رحم کرده‌ای پس به من نیز رحم کن و
 اگر کسی را مانند من پذیرفته‌ای مرا هم بپذیر ای پذیرنده توبه، توبه ی مرا هم بپذیر،
 ای که تا بوده از او نیکی دیده‌ام ای که غذایم دادی به نعمتهای خود در هر صبح و شام،
 رحم کن به من روزی که به نزدت آیم تنها در حالی که بلند کرده‌ام بدرگاهت دیده‌ام را
 و نامه عملم به گردنم افتاده و همه مردم از من بیزار می‌جویند، حتی پدر و مادرم و حتی
 کسی که رنج و تلاشم برای او بود.

فَإِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي فَمَنْ يَرْحَمْنِي ، وَ مَنْ يُؤْنِسُ فِي الْقَبْرِ وَحْشَتِي ، وَ
 مَنْ يُنْطِقُ لِسَانِي إِذَا خَلَوْتُ بِعَمَلِي ، وَ سَأَلْتَنِي عَمَّا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي .

پس اگر تو نیز به من رحم نکنی پس چه کسی به من رحم کند و کیست که مونس وحشت قبرم باشد و کیست که زبانم را گویا کند آنگاه که با عملم خلوت کنم و بپرسی از من آنچه تو بدان داناتری از خودم.

فَإِنْ قُلْتُ: نَعَمْ. فَأَيْنَ الْمَهْرَبُ مِنْ عَدْلِكَ.

بگویم آری کجا از عدل تو گریز گاهی است

وَإِنْ قُلْتُ: لَمْ أَفْعَلْ. قُلْتُ: أَلَمْ أَكُنِ الشَّاهِدَ عَلَيْكَ.

و اگر بگویم نکردم جواب دهی آیا من گواه تو نیستم

فَعَفُوكَ عَفُوكَ يَا مَوْلَايَ ، قَبْلَ أَنْ تَلْبِسَ الْأَبْدَانُ سَرَابِيلَ الْقَطِرَانِ.

پس گذشت را گذشت را خواهانم ای مولایم، پیش از آن که بدن ها پیراهن های آتش بیوشند.

عَفُوكَ عَفُوكَ يَا مَوْلَايَ قَبْلَ أَنْ تُعَلَّ الْأَيْدِي إِلَى الْأَعْنَاقِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، وَ خَيْرَ الْغَافِرِينَ « ۶۲

گذشت گذشت را خواهم ای مولای من، پیش از آنکه دستها به گردنها با زنجیر بسته شود ای مهربانترین مهربانان و بهترین آمرزندگان.

بعد از سجده ی دوم بگو:

« اللَّهُمَّ أَرْحَمَ ذَلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ ، وَ تَضَرَّعِي إِلَيْكَ ، وَ وَحْشَتِي مِنْ النَّاسِ وَ أَنْسَى إِلَيْكَ يَا كَرِيمٌ ، فَإِنِّي عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ أَتَقَلَّبُ فِي قَبْضَتِكَ ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالْفَضْلِ وَ الْجُودِ ، وَ الْغِنَى وَ الْكَرَمِ ، أَرْحَمَ ضَعْفَى وَ شَيْبَتِي مِنَ النَّارِ يَا كَرِيمٌ » ۶۳

۱- مکارم الاخلاق شیخ طبرسی ص ۲۹۵ دعای حزین

۲- مستدرک الوسائل حاجی نوری جلد ۵ ص ۱۴۲

پروردگارا به این زبونی من در پیشگاهت و زاریم به سویت، و وحشتم از مردم، انسم به تو، رحم کن ای کریم. همانا من بنده تو و زاده بنده تو هستم، و ای صاحب منت و بخشش و جود و بی نیازی و کرم ای صاحب کرامت آتش جهنم را بر ضعف و نا توانیم ببخش.

زراره از امام باقر علیه السلام روایت کرده که بعد از وتر بگو:

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ .»

منزهی ای پروردگار فرمانروای پاکیزه و نیرومند و فرزانه، منزهی ای پروردگار فرمانروای پاکیزه و نیرومند و فرزانه، منزهی ای پروردگار فرمانروای پاکیزه و نیرومند و فرزانه.

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ ، يَا بَرُّ يَا رَحِيْمُ ، يَا غَنِيُّ يَا كَرِيْمُ ، ارْزُقْنِي مِنْ التَّجَارَةِ اعْظَمَهَا فَضْلًا ، وَاَوْسَعَهَا رِزْقًا ، وَخَيْرَهَا لِي عَاقِبَةً ، فَإِنَّهُ لَا خَيْرَ فِيمَا لَا عَاقِبَةَ لَهُ»^{۶۴}

ای زنده و ای پاینده و ای نیکوکار ای مهربان، ای بی نیاز ای بزرگوار روزی کن مرا از تجارت آنچه درآمدش فزونتر و روزیش وسیعتر و عاقبتش بهتر از همه باشد زیرا در آن چیزی که پایان خوبی نداشته باشد خیری نیست.

دو رکعت نافله ی صبح

پس از آن، دو رکعت نافله ی صبح را به جای آور، و بهتر است در رکعت اول بعد از حمد سوره ی قل یا ایها الکافرون ، و در رکعت دوم سوره ی توحید را بخوانی، اگر در رکعت اول قل یا ایها الکافرون را از یاد بردی و توحید را خواندی، در رکعت دوم قل یا ایها الکافرون را بخوان. و اگر قبل از رفتن به رکوع در رکعت اول به یاد آمد که سوره ی قل هوالله را خواندی، سوره ی

قل يا ايها الكافرون را بخوان، و اگر به عمد برعکس کردی نمازت درست است. والحمد لله رب العالمين و صلى الله على و محمد و آله الطاهرين.

از پاسخ دادن به این سؤالات در شب هیجدهم رجب سال ۱۲۳۶ این بنده ی مسکین احمد بن زین الدین بن ابراهیم احسائی مطیرفی، در حال شکرگزاری و خواندن صلوات و سلام و طلب مغفرت فارغ شدم.

و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على و محمد آله الطاهرين.

بخش

دعاها

و زیارت نامه ها

دعای

حضرت امام سجاد

بعد از نماز شب

دعاى حضرت امام سجاد بعد از نماز شب.

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَلِكِ الْمُتَابِدِ بِالْخُلُودِ وَالسُّلْطَانِ الْمُمْتَنِعِ بِغَيْرِ جُنُودٍ وَلَا
أَعْوَانٍ. وَالْعِزِّ الْبَاقِي عَلَى مَرِّ الدَّهْورِ وَخَوَالِي الْأَعْوَامِ وَمَوَاضِي الْأَزْمَانِ وَالْأَيَّامِ
عِزَّ سُلْطَانِكَ عِزًّا لَا حَدَّ لَهُ بِأَوْلِيَّهِ، وَلَا مُنْتَهَى لَهُ بِآخِرِيَّةٍ وَاسْتَعْلَى
مُلْكُكَ عَلَوًّا سَقَطَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَ بُلُوغِ أَمْدِهِ وَلَا يَبْلُغُ أَدْنَى مَا اسْتَأْثَرَتْ بِهِ
مِنْ ذَلِكَ أَقْصَى نَعْتِ النَّاعِتِينَ. ضَلَّتْ فِيكَ الصِّفَاتُ، وَتَفَسَّخَتْ دُونَكَ
النُّعُوتُ، وَحَارَتْ فِي كِبَرِيَاثِكَ لَطَائِفُ الْأَوْهَامِ.

كَذَلِكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَوَّلُ فِي أَوْلِيَّتِكَ، وَعَلَى ذَلِكَ أَنْتَ دَائِمٌ لَا تَزُولُ وَأَنَا
الْعَبْدُ الضَّعِيفُ عَمَلًا، الْجَسِيمُ أَمَلًا، خَرَجْتُ مِنْ يَدِي أَسْبَابُ الْوَصَلَاتِ إِلَّا مَا
وَصَلَهُ رَحْمَتُكَ، وَتَقَطَّعَتْ عَنِّي عِصْمُ الْأَمَالِ إِلَّا مَا أَنَا مُعْتَصِمٌ بِهِ مِنْ عَفْوِكَ
قُلِّ عِنْدِي مَا أُعْتَدُّ بِهِ مِنْ طَاعَتِكَ، وَكَثُرَ عَلَيَّ مَا أَبُوءُ بِهِ مِنْ مَعْصِيَتِكَ وَ
لَنْ يَضِيقَ عَلَيْكَ عَفْوٌ عَنْ عَبْدِكَ وَإِنْ أَسَاءَ، فَاعْفُ عَنِّي.

اللَّهُمَّ وَقَدْ أَشْرَفَ عَلَى خَفَايَا الْأَعْمَالِ عِلْمُكَ، وَانْكَشَفَ كُلُّ مَسْتَوْرٍ دُونَ
خَبْرِكَ، وَلَا تَنْطَوِي عَنْكَ دَقَائِقُ الْأُمُورِ، وَلَا تَعْرُزُ عَنْكَ غَيِّبَاتُ السَّرَائِرِ وَ
قَدْ اسْتَحُوذَ عَلَيَّ عَدُوُّكَ الَّذِي اسْتَنْظَرَكَ لِعَوَايَتِي فَأَنْظَرْتَهُ، وَاسْتَمَهَلَكَ
إِلَى يَوْمِ الدِّينِ لِإِضْلَالِي فَأَمَهَلْتَهُ ، فَأَوْقَعَنِي وَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ مِنْ صَغَائِرِ

ذُنُوبٍ مُّبِيقَةٍ، وَ كَبَائِرِ أَعْمَالٍ مُّرْدِيَةٍ حَتَّى إِذَا قَارَفْتَ مَعْصِيَتَكَ، وَ اسْتَوْجَبْتَ
بِسُوءِ سَعْيِي سَخَطَتَكَ، فَتَلَ عَنِّي عِذَارَ غَدْرِهِ، وَ تَلَقَّانِي بِكَلِمَةٍ كُفْرِهِ، وَ تَوَلَّى
الْبَرَاءَةَ مِنِّي، وَ أَدْبَرَ مُوَلِيًّا عَنِّي، فَأُصْحِرْنِي لِعُضْبِكَ فَرِيدًا، وَ أَخْرِجْنِي إِلَى
فِنَاءِ نَقِمَتِكَ طَرِيدًا. لَا شَفِيعَ يَشْفَعُ لِي إِلَيْكَ، وَ لَا خَفِيرَ يُؤْمِنُنِي عَلَيْكَ، وَ
لَا حِصْنَ يَحْجُبُنِي عَنْكَ، وَ لَا مَلَأْذَ أَلْجَأٍ إِلَيْهِ مِنْكَ. فَهَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ، وَ
مَحَلُّ الْمُعْتَرِفِ لَكَ، فَلَا يَضِيقَنَّ عَنِّي فَضْلُكَ، وَ لَا يَقْصُرَنَّ دُونِي عَفْوُكَ، وَ لَا
أَكُنْ أَخِيْبَ عِبَادِكَ التَّائِبِينَ، وَ لَا أَقْنَطَ وَقُودِكَ الْآمِلِينَ، وَ اغْفِرْ لِي، إِنَّكَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَمَرْتَنِي فَتَرَكْتُ، وَ نَهَيْتَنِي فَرَكَبْتُ، وَ سَوَّلَ لِي الْخَطَاءَ خَاطِرُ
السُّوءِ فَفَرَّطْتُ، وَ لَا أَسْتَشْهَدُ عَلَى صِيَامِي نَهَارًا، وَ لَا أَسْتَجِيرُ بِتَهَجُّدِي لَيْلًا،
وَ لَا تُثْنِي عَلَيَّ بِإِحْيَائِهَا سُنَّةً، حَاشَا قُرُوضِكَ الَّتِي مِنْ ضِيْعِهَا هَلَكَ وَ لَسْتُ
أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِفَضْلِ نَافِلَةٍ مَعَ كَثِيرٍ مَا أَغْفَلْتُ مِنْ وَظَائِفِ قُرُوضِكَ، وَ
تَعَدَّيْتُ عَنْ مَقَامَاتِ حُدُودِكَ إِلَى حُرْمَاتِ انْتِهَكْتُهَا، وَ كَبَائِرِ ذُنُوبٍ
اجْتَرَحْتُهَا، كَانَتْ عَافِيَتُكَ لِي مِنْ فَضَائِحِهَا سِتْرًا. وَ هَذَا مَقَامٌ مِنْ اسْتَحْيَا
لِنَفْسِهِ مِنْكَ، وَ سَخِطَ عَلَيْهَا، وَ رَضِيَ عَنْكَ، فَتَلَقَّاكَ بِنَفْسٍ خَاشِعَةٍ، وَ رَقَبَةٍ
خَاضِعَةٍ، وَ ظَهَرَ مُثْقَلٍ مِنَ الْخَطَايَا وَاقِفًا بَيْنَ الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ وَ الرَّهْبَةِ مِنْكَ، وَ
أَنْتَ أَوْلَى مِنْ رَجَاءٍ، وَ أَحَقُّ مِنْ خَشْيَةٍ وَ اتَّقَاهُ، فَأَعْطِنِي يَا رَبِّ مَا رَجَوْتُ، وَ
آمِنِي مَا حَذَرْتُ، وَ عُدْ عَلَيَّ بِعَائِدَةٍ رَحْمَتِكَ، إِنَّكَ أَكْرَمُ الْمَسْئُولِينَ.

اللَّهُمَّ وَ إِذْ سَتَرْتَنِي بِعَفْوِكَ، وَ تَعَمَّدْتَنِي بِفَضْلِكَ فِي دَارِ الْفَنَاءِ بِحَضْرَةِ
الْأَكْفَاءِ، فَأَجِرْنِي مِنْ فَضِيحَاتِ دَارِ الْبَقَاءِ عِنْدَ مَوَاقِفِ الْأَشْهَادِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
الْمُقَرَّبِينَ، وَ الرُّسُلِ الْمُكْرَمِينَ، وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ، مِنْ جَارٍ كُنْتُ
أَكَاتِمُهُ سَيِّئَاتِي، وَ مِنْ ذِي رَحِمٍ كُنْتُ أَحْتَشِمُ مِنْهُ فِي سَرِيرَاتِي، لَمْ أَثِقْ

بِهِمْ رَبِّ فِي السِّرِّ عَلَى، وَوُثِّقْتُ بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ لِي، وَ أَنْتَ أَوْلَى مَنْ
وُثِّقَ بِهِ، وَ أُعْطِيَ مَنْ رُغِبَ إِلَيْهِ، وَ أَرَأَيْتَ مَنْ اسْتَرْحِمَ، فَأَرْحَمْنِي.
اللَّهُمَّ وَ أَنْتَ حَدَرْتَنِي مَاءَ مَهِيناً مِنْ صُلْبٍ مُتَضَائِقِ الْعِظَامِ، حَرَجَ الْمَسَالِكِ
إِلَى رَحِمٍ ضَيِّقُهُ سَتَرْتَهَا بِالْحُجُبِ، تُصَرِّفُنِي حَالاً عَنْ حَالٍ حَتَّى انْتَهَيْتَ بِي
إِلَى تَمَامِ الصُّورَةِ، وَ أَثْبَتَ فِي الْجَوَارِحِ كَمَا نَعَتَ فِي كِتَابِكَ نُطْفَةً، ثُمَّ عَلَقَهُ
ثُمَّ مَضَعَهُ، ثُمَّ عَظَّمَهُ ثُمَّ كَسَوْتَ الْعِظَامَ لَحْماً، ثُمَّ أَنْشَأْتَنِي خُلُقاً آخَرَ كَمَا
شِئْتَ.

حَتَّى إِذَا احْتَجَجْتُ إِلَى رِزْقِكَ، وَ لَمْ أَسْتَغْنِ عَنْ غِيَاثِ فَضْلِكَ، جَعَلْتَ لِي
قُوَّةً مِنْ فَضْلِ طَعَامٍ وَ شَرَابٍ أَجْرِيَّتَهُ لِأَمْتِكَ الَّتِي أَسْكَنْتَنِي جَوْفَهَا، وَ
أَوْدَعْتَنِي قَرَارَ رَحِمِهَا، وَ لَوْ تَكَلَّنِي يَا رَبِّ فِي تِلْكَ الْحَالَاتِ إِلَى حَوْلِي، أَوْ
تَضَطَّرَّنِي إِلَى قُوَّتِي لَكَانَ الْحَوْلُ عَنِّي مُعْتَزِلاً، وَ لَكَانَتِ الْقُوَّةُ مِنِّي بَعِيدَةً،
فَعَذَوْتَنِي بِفَضْلِكَ غِذَاءَ الْبَرِّ اللَّطِيفِ، تَفَعَّلَ ذَلِكَ بِي تَطَوُّلاً عَلَىَّ إِلَى غَايَتِي
هَذِهِ، لَا أَعْدَمُ بَرِّكَ، وَ لَا يُبْطِئُ بِي حُسْنُ صَنِيعِكَ، وَ لَا تَتَأَكَّدُ مَعَ ذَلِكَ
ثِقَتِي فَأَتَفَرَّغَ لِمَا هُوَ أَحْظَى لِي عِنْدَكَ. قَدْ مَلَكَ الشَّيْطَانُ عِنَانِي فِي سُوءِ
الظَّنِّ وَ ضَعْفِ الْيَقِينِ، فَأَنَا أَشْكُو سُوءَ مُجَاوَرَتِهِ لِي، وَ طَاعَةَ نَفْسِي لَهُ، وَ
أَسْتَعِصِمُكَ مِنْ مَلَكَتِهِ، وَ أَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ فِي صَرْفِ كَيْدِهِ عَنِّي، وَ أَسْأَلُكَ فِي
أَنْ تُسَهِّلَ إِلَيَّ رِزْقِي سَبِيلاً.

فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ابْتِدَائِكَ بِالنَّعَمِ الْجَسَامِ، وَ إِلَهَامِكَ الشُّكْرَ عَلَى الْإِحْسَانِ وَ
الْإِنْعَامِ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ سَهِّلْ عَلَيَّ رِزْقِي، وَ أَنْ تُقْنَعَنِي بِتَقْدِيرِكَ
لِي، وَ أَنْ تُرْضِيَنِي بِحِصَّتِي فِيمَا قَسَمْتَ لِي، وَ أَنْ تَجْعَلَ مَا ذَهَبَ مِنْ
جِسْمِي وَ عُمْرِي فِي سَبِيلِ طَاعَتِكَ، إِنَّكَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ تَغْلُظُ بِهَا عَلَى مَنْ عَصَاكَ، وَتَوَعَّدَتْ بِهَا مَنْ صَدَفَ عَنْ رِضَاكَ، وَ مِنْ نَارٍ نُورُهَا ظِلْمَةٌ، وَ هَيَّئْهَا أَلِيمٌ، وَ بَعِيدُهَا قَرِيبٌ، وَ مِنْ نَارٍ يَأْكُلُ بَعْضُهَا بَعْضٌ، وَ يَصُولُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ. وَ مِنْ نَارٍ تَذَرُ الْعِظَامَ رَمِيمًا، وَ تَسْقِي أَهْلَهَا حَمِيمًا، وَ مِنْ نَارٍ لَا تُبْقِي عَلَى مَنْ تَضَرَّعَ إِلَيْهَا، وَ لَا تَرْحَمُ مَنْ اسْتَغْطَفَهَا، وَ لَا تَقْدِرُ عَلَى التَّخْفِيفِ عَمَّنْ خَشَعَ لَهَا وَ اسْتَسَلَّمَ إِلَيْهَا، تَلْقَى سَكَّانَهَا بِأَحْرٍّ مَا لَدَيْهَا مِنْ أَلِيمِ النَّكَالِ وَ شَدِيدِ الْوَبَالِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَقَارِبِهَا الْفَاغِرَةِ أَفْوَاهُهَا، وَ حَيَاتِهَا الصَّالِقَةِ بِأَنْيَابِهَا، وَ شَرَابِهَا الَّذِي يَقْطَعُ أَمْعَاءَ وَ أَفِيدَةَ سَكَّانِهَا، وَ يَنْزِعُ قُلُوبَهُمْ، وَ اسْتَهِدِيكَ لِمَا بَاعَدَ مِنْهَا، وَ آخِرَ عَنْهَا.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَجِرْنِي مِنْهَا بِفَضْلِ رَحْمَتِكَ، وَ أَقْلِنِي عَثْرَاتِي بِحُسْنِ إِقَالَتِكَ، وَ لَا تَخْذَلْنِي يَا خَيْرَ الْمُجِيرِينَ.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَقِي الْكَرِيهَةَ، وَ تُعْطِي الْحَسَنَةَ، وَ تَفْعَلُ مَا تُرِيدُ، وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، إِذَا ذُكِرَ الْأَبْرَارُ، وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، مَا اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ، صَلَاةً لَا يَنْقَطِعُ مَدَدُهَا، وَ لَا يُحْصَى عَدَدُهَا، صَلَاةً تَشْحَنُ الْهَوَاءَ، وَ تَمْلَأُ الْأَرْضَ وَ السَّمَاءَ. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ حَتَّى يَرْضَى، وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بَعْدَ الرُّضَا، صَلَاةً لَا حَدَّ لَهَا وَ لَا مُنْتَهَى، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^{٦٥}

ستونی جهت نوشتن
اسامی مؤمنانی که
در نظر داری
در نماز وتر برای آنان
استغفار کنی.

ستونی جهت نوشتن اسامی مؤمنانی که در نظر داری در نماز وتر برای آنان استغفار کنی.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ ، وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا، اللَّهُمَّ اغْفِرْ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ
الْأَمْوَاتِ، اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ مُنْقَلَبَهُمْ وَ مَثْوَاهُمْ .
اللَّهُمَّ احْفَظْ إِمَامَ الْمُسْلِمِينَ بِحِفْظِ الْإِيمَانِ ، وَأَنْصُرْهُ نَصْرًا عَزِيزًا ، وَ
افْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا ، وَاجْعَلْ لَهُ وَلًا مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا»^{۶۶}
(اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَوَالِدَيَّ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا، اللَّهُمَّ أَطْلُ
فِي عُمْرَيْهِمَا ، بِصِحَّةٍ وَ سَلَامَةٍ وَ عَافِيَةٍ ، اللَّهُمَّ لَا تُرِنْ فِيهِمَا مَكْرُوهًا
أَبَدًا، اللَّهُمَّ وَ قَقْهُمَا لِكُلِّ خَيْرٍ ، وَ جَنِّبْهُمَا عَنْ كُلِّ شَرٍّ ، بِرَحْمَتِكَ يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَجْدَادِي وَ جَدَّاتِي ، وَ إِخْوَانِي وَ أَخَوَاتِي، وَ أَزْوَاجِهِمْ وَ
زَوْجَاتِهِمْ ، وَ أَوْلَادِهِمْ وَ بَنَاتِهِمْ ، وَ جَمِيعٍ مَنْ يَلُودُ بِهِمْ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ

۱- قسمتی از دعا‌های روز شب / اصول کافی جلد ۲ ص ۵۳۰ و از سلیمان بن جعفر ، از پدرش گفت:
که پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: « مَنْ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ مُؤْمِنٍ
خَلَقَهُ اللَّهُ مِنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ حَسَنَةً وَ مَحَا عَنْهُ سَيِّئَةٌ وَ رَفَعَ لَهُ دَرَجَةً » در این روایت آمده است
که اگر کسی برای مؤمنین و مؤمنات طلب مغفرت کند، خداوند به عدد هر مؤمنی که از هنگام خلقت آدم تا قیامت خلق
می‌کند، برای او سه چیز در نظر می‌گیرد؛ برایش حسنه می‌نویسد و از گناهانش می‌کاهد و بر مقامش می‌افزاید. مستترک

لِزَوْجَتِي وَ أَوْفَالِي وَ اجْعَلْهُمْ ذُرِّيَّةً طَلِيْبَةً طَاهِرَةً اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِجِيرَانِيْ وَ
اَصْدِقَائِيْ.

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِكُلِّ مَنْ وَجَبَ حَقُّهُ عَلَيَّ.

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِكُلِّ مَنْ سَاَلَنِيْ الدُّعَاءَ.

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِكُلِّ مَنْ اُسَدَى اِلَيَّ مَعْرُوْفًا.

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُمْ وَ اَرْحَمْهُمْ، وَ عَافِهِمْ وَ اعْفُ عَنْهُمْ، وَ اقْضِ حَوَائِجَهُمْ،
وَ شَافِ مَرْضَاهُمْ ، وَ عَافِ اَحْيَاهُمْ ، وَ اَطِلْ فِيْ اَعْمَارِهِمْ، وَ اَوْسِعْ فِيْ
اَرْزَاقِهِمْ، وَ وَفِّقْهُمْ لِكُلِّ خَيْرٍ، وَ جَنِّبْهُمْ كُلَّ شَرٍّ ، وَ ثَبِّعْ عَلَيْنَا وَ عَلَيْهِمْ،
وَ سَلِّمْ دِيْنَهُمْ وَ دُنْيَاهُمْ ، وَ اَنْصُرْنَا وَ اِيَّاهُمْ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِيْنَ، تَحْتَ
رَاْيَةِ مَوْلَانَا الْحُجَّةِ بَنِي الْحَسَنِ (عليه السلام) . وَ اجْعَلْنَا مِنْ اَنْصَارِهِ وَ اَعْوَانِهِ يَا
رَبَّ الْعَالَمِيْنَ، بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِيْنَ الطَّاهِرِيْنَ) .

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ كِ

	٢١		١
	٢٢		٢
	٢٣		٣
	٢٤		٤
	٢٥		٥
	٢٦		٦
	٢٧		٧
	٢٨		٨
	٢٩		٩
	٣٠		١٠
	٣١		١١
	٣٢		١٢
	٣٣		١٣
	٣٤		١٤
	٣٥		١٥
	٣٦		١٦
	٣٧		١٧
	٣٨		١٨
	٣٩		١٩
	٤٠		٢٠

تعقیبات
اشتراکی
بعد از
نمازهای واجب

تعقیبات اشتراکی بعد از نمازهای واجب.

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:

« مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبْرِ الْفَرِيضَةِ تَسْبِيحَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ. وَ
أَبْعَهَا بِلَا إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ »^{۶۷}

ابو خالد قَمَاط می گوید: از امام صادق شنیدم می فرمود:

«تَسْبِيحُ فَاطِمَةَ «عليها السلام» فِي كُلِّ يَوْمٍ فِي دُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ
مِنْ صَلَاةٍ أَلْفِ رَكْعَةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ»^{۶۸}

محمد بن حنفیه از امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرد که فرمود: بعد از هر نمازی این دعا را بخوان ، به خدا هیچ مؤمنی پس از نمازهایش آن را نمی خواند مگر این که خدا گناهان او را می آمرزد، و اگر چه به شماره ی ستارگان و قطره های آسمان و به شماره شن و ماسه ی زمین باشد:

« يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ ، يَا مَنْ لَا يَغْلُطُهُ السَّائِلُونَ ، يَا مَنْ لَا يُبْرِمُهُ الْإِحَاحُ الْمُلْحِحِينَ ؛ أَذِقْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حُلَاوَةَ رَحْمَتِكَ »^{۶۹}
از امیر مؤمنان وارد شده بعد از هر نمازی :

« إِلَهِي هَذِهِ صَلَاتِي صَلَّيْتُهَا لَا لِحَاجَةٍ مِنْكَ إِلَيْهَا وَلَا رَغْبَةً مِنْكَ فِيهَا
إِلَّا تَعْظِيمًا وَ طَاعَةً وَ إِجَابَةً لَكَ إِلَيَّ مَا أَمَرْتَنِي بِهِ.
إِلَهِي إِنْ كَانَ فِيهَا خَلَلٌ نَقْصٌ مِنْ رُكُوعِهَا أَوْ سُجُودِهَا فَلَا تَوَاضِعْني
و تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْقَبُولِ وَ الْغُفْرَانِ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ »^{۷۰}

۱- اصول کافی جلد ۳ ص ۳۴۲

۲- اصول کافی جلد ۳ ص ۳۴۲ و سبیل الشیعه ج ۶ ص ۴۴۴

۳- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۶۹

۱- بحار الانوار جلد ۸۳ ص ۳۸ مصباح کفعمی ص ۲۰

از پیامبر اکرم روایت شده که به امیر مؤمنان علیه و آله السلام فرمود: اگر بخواهی هر چه را می شنوی و می خوانی به خاطر بسپاری بعد از هر نمازی این دعا را بخوان:

« سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِالْأَوَانِ الْعَذَابِ ، سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَ بَصَرًا وَ فَهْمًا وَ عِلْمًا ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ »^{۷۱}

و از ائمه علیهم السلام روایت شده که سه بار بگو:

أَعِذْ نَفْسِي وَ دِينِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي ، وَ إِخْوَانِي فِي دِينِي ، وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي ، وَ مَنْ يَعْنِينِي أَمْرُهُ بِاللّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ ، الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ، وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ .

وَ بَرَبِّ الْفَلَقِ ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ، وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ، وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ .

وَ بَرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ ، إِلَهِ النَّاسِ ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ، مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ »^{۷۲}

امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: هر کس دوست دارد از دنیا بیرون برود در حالی که از همه ی گناهان پاک شده باشد مثل طلایی که از (ناصافی و ناخالصی) خالص باشد، و هیچ کس او را نسبت به خود مشغول الذمه نداند بعد از نمازهای پنج گانه دوازده بار نسبت خدای تبارک و تعالی یعنی سوره ی توحید را بخواند و دست های خود را باز کرده بگوید:

۲- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۷۸

۱- بلد الامین ص ۱۲ مصباح المتهجد شیخ طوسی ص ۵۶

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ، الطَّاهِرِ الطَّهْرِ الْمُبَارَكِ ، وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ ، وَ سُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

يَا وَاهِبَ الْعَطَايَا ، يَا مُطْلِقَ الْأَسَارَى، يَا فَكَكَ الرِّقَابِ مِنَ النَّارِ ، أَسْأَلُكَ لِأَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَأَنْ تُخْرِجَنِي مِنَ الدُّنْيَا آمِنًا ، وَأَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ سَالِمًا، وَأَنْ تَجْعَلَ دُعَائِي أَوَّلَهُ فَلَاحًا ، وَ أَوْسَطَهُ نَجَاحًا ، وَ آخِرَهُ صَلَاحًا، إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ »^{٧٣}

از پیامبر اکرم (ص) روایت شده که فرمود: هر کس بخواهد خدای تعالی او را بر کردارهای زشتش واقف نسازد و دیوانی برای او نگسترده بعد از هر نمازی این دعا را بخواند:

« اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَ إِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوْكَ أَكْبَرُ مِنْ ذَنْبِي، اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ تَرْحَمَنِي فَارْحَمْتِكَ أَهْلًا أَنْ تَبْلُغَنِي وَ تَسْعَنِي لِأَنَّهُمَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ »^{٧٤}

از ائمه علیهم السلام نقل شده است:

« اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ ، وَ لَكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ ، سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ، وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

۲- من لا يحضره الفقيه جلد ۱ ص ۳۲

۱- مستدرک الوسائل حاجی نوری جلد ۵ ص ۸۴ / مصباح شیخ کفعمی ص ۱۹

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّةِ
 الْهَادِينَ الْمَهْدِيِّينَ ، السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلَائِكَتِهِ ،
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ الزَّكِيِّ ، السَّلَامُ عَلَى
 الْحُسَيْنِ الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ ، السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّجَّادِ ،
 السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ ، السَّلَامُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
 الصَّادِقِ ، السَّلَامُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاطِمِ ، السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ
 مُوسَى الرِّضَا ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ ، السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ
 بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي ، السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ ، السَّلَامُ
 عَلَى الْإِمَامِ الْقَائِمِ بِحَقِّ اللَّهِ؛ وَ حُجَّةِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى
 آبَائِهِ الرَّاشِدِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ ، وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً كَثِيراً. »

بعد از آن هرچه خواستی دعا کن. ^{۷۵}

بدان که بعد از هر نمازی ، سجده ی شکر خیلی مستحب است و ذکرها و
 دعاها ی زیادی در این باره وارد شده است.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: اگر خواستی در حین سجده ی شکر
 صد بار بگو: شُكْرًا شُكْرًا یا صَدْبَار بگو: عَفْوَاً عَفْوَاً

باز آن حضرت فرموده : کمترین ذکر که در سجده ی شکر کفایت می کند
 این است که سه بار بگوید: شُكْرًا لِلَّهِ. ^{۷۶}

۱- من لا يحضره الفقيه جلد ۱ ص ۳۲

۲- از سلیمان بن حفص مروزی گفت : نوشتم بر به امام موسی بن جعفر (علیهما السلام) در مورد سجده
 شکر ، برابیم نوشت « مِائَةٌ مَرَّةً شُكْرًا شُكْرًا ، وَ إِن شِئْتَ عَفْوَاً عَفْوَاً » صد مرتبه شُكْرًا شُكْرًا و بعد از آن

دعاهای اختصاصی

دعای بعد از نماز ظهر

امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: از دعاهای حضرت رسول صلی الله علیه وآله ، بعد از نماز ظهر این دعا بود:

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ ، وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ ، وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ ، وَ السَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ .
اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ ، وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ ، وَ لَا سَقَمًا إِلَّا شَفَيْتَهُ ، وَ لَا عَيْبًا إِلَّا سَتَرْتَهُ ، وَ لَا رِزْقًا إِلَّا بَسَطْتَهُ ، وَ لَا خَوْفًا إِلَّا أَمَنْتَهُ ، وَ لَا سُوءًا إِلَّا صَرَفْتَهُ ، وَ لَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًى وَ لِي فِيهَا صَلَاحٌ إِلَّا قَضَيْتَهَا ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ »^{۷۷}

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: بعد از خواندن نماز ظهر ده بار بگو:

بِاللَّهِ اعْتَصَمْتُ ، وَ بِاللَّهِ ثِقُ ، وَ عَلَى اللَّهِ اتَوَكَّلْتُ

بعد از آن بگو:

« اللَّهُمَّ إِنَّ عَظَمَتَ ذُنُوبِي فَأَنْتَ أَعْظَمُ ، وَ إِنَّ كِبَرَ تَفْرِيطِي فَأَنْتَ أَكْبَرُ ، وَ إِنَّ دَامَ بَخْلِي فَأَنْتَ أَجْوَدُ .

عفواً عفواً . اصول کافی جلد ۳ ص ۳۲۶ / من لا يحضره الفقيه جلد ۱ ص ۳۳۲ . / تهذيب الاحكام جلد

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ ، وَكَبِيرَ تَفْرِيطِي بِظَاهِرِ
 كَرَمِكَ ، وَاقْمَعْ بُخْلِي بِفَضْلِ جُودِكَ ، اللَّهُمَّ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ ، لَا
 إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ «^{۷۸}

دعا های بعد از نماز عصر

حضرت امام صادق، از پدرش، از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده
 که فرمود: هر کس در هر روز بعد از نماز عصر یک بار بگوید:

« أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، الْحَيُّ الْقَيُّومُ ، الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ،
 ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ، وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ تَوْبَةً عَبْدٌ ذَلِيلٌ ، خَاضِعٌ
 فَقِيرٌ ، بِإِسِي مِسْكِينٍ ، مُسْتَكِينٍ مُسْتَجِيرٍ ، لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ نَفْعاً وَ لَا ضَرّاً ،
 وَ لَا مَوْتاً وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُوراً »

خدای تعالی به دو ملک دستور می دهد نامه ی عمل او را پاره کنند با هر
 عملی که داشته باشد^{۷۹}.

و از آن بزرگواران روایت است که می گویی:

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ ، وَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَ
 مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَ مِنْ صَلَاةٍ لَا تَرْفَعُ ، وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ .

۱- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۹۵

۱- مستدرک الوسائل ج ۵ / ص ۱۲۱

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْيُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ، وَالْفَرَجَ بَعْدَ الْكَرْبِ، وَالرَّخَاءَ بَعْدَ الشَّدَّةِ، اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ»^{۸۰}

امام صادق فرمود:

هرکس بعد از نماز عصر، هفتاد بار استغفار کند خدای تعالی در آن روز هفتصد گناه او را می آمرزد و اگر نداشته باشد گناه پدرش را می آمرزد، و اگر نداشته باشد گناهان مادرش را، در غیر این صورت، گناهان برادرش را، و اگر نباشد گناهان خواهرش را، و اگر نباشد گناه اقرب فالاقرب او را می آمرزد.^{۸۱}

دعاهای نماز مغرب

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: هرکس بعد از نماز صبح و بعد از نماز مغرب پیش از آن که پاهایش را باز و بسته کند یا با کسی سخن بگوید یک بار بگوید:

«إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَعَلَى ذُرِّيَّتِهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ»

خدای تعالی یکصد حاجت او را برآورده کند، هفتاد حاجت در آخرت، و سی حاجت در دنیا.^{۸۲}

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: امیر مؤمنان علیه السلام می فرمود:

۲- اقبال الاعمال سید بن طاووس ص ۷۶ مفتاح الفلاح شیخ بهائی ص ۱۹

۱- وسائل الشیعه جلد ۶ ص ۴۸۲

۱- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۱۰۰ بحار الانوار جلد ۸۳ ص ۹۷

هرکس بعد از نماز مغرب و بعد از نماز صبح و پیش از آن که با کسی حرف بزند در حالی که روی دو زانو نشسته است هفت بار بگوید: « بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ » خدای تعالی هفتاد نوع گرفتاری را از او برطرف می کند که کمترین آن ها جذام و برص و (سلطه ی) سلطان و شیطان می باشد.^{۸۳}

از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: بعد از نماز صبح و عصر ده بار بگو:

« أَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ »

سپس بخوان:

« أَكْتُبَا رَحِمَكُمَا اللَّهُ ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، أَمْسَيْتُ وَ أَصْبَحْتُ بِاللَّهِ مُؤْمِنًا عَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ) وَ سُنَّتِهِ ، وَ عَلَى دِينِ عَلِيٍّ (عليه السلام) وَ سُنَّتِهِ ، وَ عَلَى دِينِ فَاطِمَةَ (عليها السلام) وَ سُنَّتِهَا ، وَ عَلَى دِينِ الْأَوْصِيَاءِ (عليه السلام) وَ سُنَّتِهِمْ .

أَمَنْتُ بِسِرِّهِمْ وَ عِلَانِيَتِهِمْ ، وَ بَغْيِبِهِمْ وَ شَهَادَتِهِمْ ، وَ أَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ فِي لَيْلَتِي هَذِهِ وَ يَوْمِي هَذَا مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْأَوْصِيَاءُ (عليه السلام) وَ أَرْغَبُ إِلَى اللَّهِ فِيمَا رَغِبُوا فِيهِ ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ »^{۸۴}

محمد جعفری ، از پدرش نقل کرده که گفت: درد چشم داشتم و در این باره به امام صادق علیه السلام شکایت کردم ، حضرت فرمود: آیا دعایی را برای دنیا و آخرت و از بین رفتن درد چشمانت به تو یاد ندهم؟

۲- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۱۰۱

۱- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۱۰۰ / بحار الانوار جلد ۸۳ ص ۹۶

عرض کردم بلی؛ یادم بدهید.

فرمود: پس از نماز صبح و عصر بخوان :

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْكَ ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَاجْعَلِ النُّورَ فِي بَصَرِي ، وَالبَصِيرَةَ فِي دِينِي ، وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي ، وَالْإِخْلَاصَ فِي عَمَلِي ، وَالسَّلَامَةَ فِي نَفْسِي ، وَالسَّعَةَ فِي رِزْقِي ، وَالشُّكْرَ لَكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي » ٨٥

دعاهای بعد از نماز عشاء

عبید بن زرارہ می گوید: حضور امام صادق علیه السلام رسیدم یکی از شیعیانش از فقر و تنگدستی به او شکایت داشت می گفت در طلب روزی شهرها را زیر پا می گذارم جز فقر چیز دیگری عایدم نمی شود فرمود: بعد از خواندن نماز عشاء در حالی که ناله و زاری می کنی بگو:

« اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ لِي عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِي ، وَإِنَّمَا أَنَا أَطْلُبُهُ بِخَطَرَاتٍ تَخْطُرُ عَلَى قَلْبِي ، فَأَجُولُ فِي طَلَبِهِ الْبُلْدَانَ ، فَأَنَا فِيْمَا أَنَا طَالِبٌ كَالْحَيْرَانِ ، لَا أَدْرِي أَفِي سَهْلٍ هُوَ أَمْ فِي جَبَلٍ ، أَمْ فِي أَرْضٍ أَمْ فِي

سَمَاءَ ، أُمٌ فِي بَرٍّ أُمٌ فِي بَحْرٍ ، وَ عَلَى يَدَيَّ مَنْ ، وَ مِنْ قَبْلِ مَنْ ، وَقَدْ
عَلِمْتُ أَنَّ عِلْمَهُ عِنْدَكَ ، وَ أَسْبَابَهُ بِيَدِكَ ، وَ أَنْتَ الَّذِي تَقْسِمُهُ
بِلُطْفِكَ ، وَ تُسَبِّحُهُ بِرَحْمَتِكَ .

اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ، وَ اجْعَلْ يَا رَبِّ رِزْقَكَ لِي وَ اسِعاً ، وَ
مَطْلَبَهُ سَهْلاً ، وَ مَأْخِذَهُ قَرِيباً ، وَ لَا تُعْنِنِي بِطَلَبِ مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِي فِيهِ
رِزْقاً ، فَإِنَّكَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِلِي ، وَ أَنَا فَقِيرٌ إِلَى رَحْمَتِكَ ، فَصِّلْ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ، وَ جُدْ عَلَى عَبْدِكَ بِفَضْلِكَ ، إِنَّكَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ .

عبید بن زراره می گوید: مدت زیادی نگذشت که فقر از زندگی آن مرد
رخت بر بست و وضع او خوب شد.^{۸۶}

روایت شده که امام صادق علیه السلام بعد از نماز مغرب و عشاء می فرمود:
« اللَّهُمَّ بِيَدِكَ مَقَادِيرُ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ ، وَ مَقَادِيرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ، وَ
مَقَادِيرُ الْمَوْتِ وَ الْحَيَاةِ ، وَ مَقَادِيرُ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ ، وَ مَقَادِيرُ النَّصْرِ وَ
الْخِذْلَانِ ، وَ مَقَادِيرُ الْغِنَى وَ الْفَقْرِ .

اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي دِينِي وَ دُنْيَايَ ، وَ فِي جَسَدِي وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي ،
اللَّهُمَّ ادْرَأْ عَنِّي شَرَّ فِسْقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ ، وَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ ، وَ اجْعَلْ
مُنْقَلَبِي إِلَى خَيْرٍ دَائِمٍ ، وَ نَعِيمٍ لَا يَزُولُ »^{۸۷}

دعاهای ی بعد از نماز صبح

۱- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۱۰۲

۲- اصول کافی جلد ۲ ص ۵۴۶ / تهذیب الاحکام شیخ طوسی جلد ۲ ص ۱۱۵ / من لا یحضره الفقیه

شیخ صدوق جلد ۱ ص ۳۲۶

حضرت امام موسی کاظم (علیه السلام) فرمود: هر کس بعد از نماز صبح این دعا را بخواند حاجتی را نخواهد مگر این که برای او آسان می شود و خدای تعالی در آن چه اهتمام دارد او را کفایت می کند.

« بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ ، وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ، وَ أَفْوَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ، فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَ نَجِّنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ، وَ كَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ .

حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ ، لَمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ ، مَا شَاءَ اللَّهُ ، لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .
مَا شَاءَ اللَّهُ لَا مَا شَاءَ النَّاسُ ، مَا شَاءَ اللَّهُ وَ إِن كَرِهَ النَّاسُ ، حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِينَ ، حَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ ، حَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ ، حَسْبِيَ الَّذِي لَمْ يَزَلْ حَسْبِيَ .
حَسْبِيَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ، وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ »^{۸۸}

سهل بن یعقوب الملّقب می گوید: امام حسن عسکری به من فرمود: ای سهل، اگر پس از نماز صبح ، سه بار بگوئی:

« أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِمًا بِذِمَامِكَ الْمَنِيِّ ، الَّذِي لَا يُطَاوَلُ وَ لَا يُحَاوَلُ ، مِنْ كُلِّ طَارِقٍ وَ غَاشِمٍ ، مِنْ سَائِرِ مَا خَلَقْتَ وَ مَنْ خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِكَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ ، فِي جَنَّةٍ مِنْ كُلِّ مَخُوفٍ بِلِبَاسٍ سَابِغَةٍ ، وَلَاءِ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ (صلى الله عليه و آله و سلم) .

مُحْتَجِباً مِنْ كُلِّ قَاصِدٍ لِي إِلَى أُذِيِّهِ بِجِدَارٍ حَصِينٍ؛ الْإِخْلَاصِ فِي
الْاعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ ، وَ التَّمَسُّكِ بِحَبْلِهِمْ جَمِيعاً ، مُوقِناً أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ
مَعَهُمْ ، وَ فِيهِمْ وَ بِهِمْ ، أَوَّالِي مَنْ وَ الْوَا ، وَ أَجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا ، فَأَعِزَّنِي
اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا اتَّقِيهِ .

يَا عَظِيمُ حَجَزْتَ الْأَعَادِيَ عَنِّي بِبَدِيعِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ ، إِنَّا جَعَلْنَا
مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدّاً ، وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً ، فَأَغْشَيْنَا هُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ
«

بعد از نماز عشاء سه بار بگویی، در حصارى قرار مى گیرى از آن چه مى
ترسى و در امان مى شوى از آن چه بر حذرى^{۸۹}

يعقوب بن شعيب از امام صادق عليه السلام نقل مى کند که امام (ع)
فرمود : صبح و ظهر سه بار بگوئيد:

« اللَّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ ، وَ لَا تُزِغْ
قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي ، وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ،
وَ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ .

اللَّهُمَّ أَمْدُدْ لِي فِي عُمْرِي ، وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي ، وَ انْشُرْ عَلَيَّ
رَحْمَتَكَ ، وَ إِنْ كُنْتُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ عِنْدَكَ شَقِيّاً فَاجْعَلْنِي سَعِيداً ،
فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَ تُثَبِّتُ ، وَ عِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ »^{۹۰}

۱- امالى شيخ طوسى ص ۲۷۷ / مصباح المتجهد ص ۲۱۲ / مفتاح الفلاح شيخ بهائى ص ۸۸۲

۱- مستدرک الوسائل جلد ۵ ص ۳۹۰

زیارت امام مهدی علیه السلام^{۹۱}

بعد از نماز صبح

زیارتی که هر روز مولای مان حضرت صاحب الزمان علیه السلام بعد از نماز صبح با آن زیارت می شود.

«اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَايَ صَاحِبَ الزَّمَانِ (صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ) عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ، فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا، وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا، حَيِّهِمْ وَ مَيِّتِهِمْ وَ عَنْ وَالِدَيْ وَ وَلَدِي وَ عَنِّي مِنَ الصَّلَوَاتِ وَ التَّحِيَّاتِ زِنَةً عَرْشِ اللَّهِ، وَ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ، وَ مُنْتَهَى رِضَاهُ، وَ عَدَدَ مَا أَحْصَاهُ كِتَابُهُ، وَ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِدُّ لَهُ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَهْدًا وَ عَقْدًا وَبَيْعَةً لَهُ فِي رَقَبَتِي.

اللَّهُمَّ فَكَمَا شَرَفْتَنِي بِهَذَا التَّشْرِيفِ، وَ فَضَّلْتَنِي بِهَذِهِ الْفَضِيلَةِ، وَ خَصَصْتَنِي بِهَذِهِ النِّعْمَةِ، فَصَلِّ عَلَى مَوْلَايَ وَ سَيِّدِي صَاحِبِ الزَّمَانِ، وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَشْيَاعِهِ وَ الذَّابِّينَ عَنْهُ، وَ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ، طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ، فِي الصَّفِّ الَّذِي نَعَتَ أَهْلَهُ فِي كِتَابِكَ فَقُلْتُ: (صَفًّا كَانَتْهُمْ بَنِيَانٌ مَرْصُوصٌ) عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَ آلِهِ (عليه السلام).
اللَّهُمَّ هَذِهِ بَيْعَةٌ لَهُ فِي عُنُقِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. «

در پایان، دست راست خود را به دست چپ خود می زند.

دعای عهد

از امام صادق روایت شده که فرمود: هرکس خدا را چهل روز با این عهد بخواند، از یاران قائم ما خواهد بود، اگر قبل از او بمیرد. خدای تعالی او را از

خدا قبرش بیرون می آورد و برای هر کلمه ای هزار حسنه به او عطا می کند، و هزار سیئه از او محو می نماید.^{۹۲} و دعا این است:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ النُّوْرِ الْعَظِيْمِ وَرَبَّ الْكُرْسِيِّ الرَّفِيْعِ وَرَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُوْرِ وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْاَنْجِيْلِ وَالزَّبُوْرِ وَرَبَّ الظِّلِّ وَالْحَرُوْرِ وَمُنْزِلَ الْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَرَبَّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِيْنَ وَالْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ .

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ، وَبِنُوْرِ وَجْهِكَ الْمُنِيْرِ وَمَلِكِكَ الْقَدِيْمِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِيْ اَشْرَقَتْ بِهٖ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُوْنَ وَبِاسْمِكَ الَّذِيْ يَصْلَحُ بِهٖ الْاَوَّلُوْنَ وَالْاٰخِرُوْنَ يَا حَيُّ قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ يَا حَيَّا بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ وَيَا حَيًّا حِيْنَ لَا حَيَّ يَمْحِيْ الْمَوْتِيْ وَمُمِيْتِ الْاَحْيَاءِ يَا حَيُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ.

اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْاِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ الْقَائِمَ بِاَمْرِكَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَعَلٰى اَبَائِهِ الطَّاهِرِيْنَ عَنْ جَمِيْعِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ فِيْ مَشَارِقِ الْاَرْضِ وَمَغَارِبِهَا سَهْلِهَا وَجَبَلِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَعَنِّيْ وَعَنْ وَاٰلِدِيْ مِنْ الصَّلٰوٰتِ زِنَّةَ عَرْشِ اللّٰهِ وَمِدَادِ كَلِمٰتِهِ وَمَا اَحْصَاهُ عِلْمُهُ وَاَحَاطَ بِهِ كِتَابُهُ .

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَجِدُّدُ لَهٗ فِيْ صَبِيْحَةِ يَوْمِيْ هَذَا وَمَا عِشْتُ مِنْ اَيَّامِيْ عَهْدًا وَعَقْدًا وَبَيْعَةً لَهٗ فِيْ عُنُقِيْ لَا اَحُوْلُ عَنْهَا وَلَا اَزُوْلُ اَبَدًا، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنْ اَنْصَارِهِ وَاَعْوَانِهِ وَالذَّابِّيْنَ عَنْهُ وَالْمُسَارِعِيْنَ اِلَيْهِ فِيْ قَضَاءِ حَوَائِجِهِ وَالْمُمْتَثِلِيْنَ لِاَوْامِرِهِ وَالْمُحَامِلِيْنَ عَنْهُ وَالسَّابِقِيْنَ اِلَى اِرَادَتِهِ وَالْمُسْتَشْهَدِيْنَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّ حَالِ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِی مُؤْتِزِرًا كَفَنِي شَاهِرًا سَيْفِي مُجَرِّدًا قَنَاتِي مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي فِي الْحَاضِرِ وَالْبَادِي .

اللَّهُمَّ ارْنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ وَانْحِلْ نَاضِرِي بِنَظَرِهِ مِنِّي إِلَيْهِ وَعَجِّلْ فَرَجَهُ وَسَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَأَوْسِعْ مَنَاجِيحَهُ وَأَسْأَلُكَ بِى مَحَجَّتِهِ وَأَنْفِذْ أَمْرَهُ وَاشْدُدْ أَزْرَهُ وَاعْمِرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلَادَكَ وَ أَحْيِ بِهِ عِبَادَكَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ - : ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ ٩٣ .

فَاطِمَةُ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِيَّكَ، وَأَبْنِ بِنْتِ نَبِيِّكَ الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ، (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) حَتَّى لَا يَظْفَرَ بِشَيْءٍ مِنَ الْبَاطِلِ إِلَّا مَزَقَهُ وَيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُحَقِّقَهُ وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْرَعًا لِمَظْلُومِ عِبَادِكَ وَنَاصِرًا لِمَنْ لَا يَجِدُ لَهُ نَاصِرًا غَيْرَكَ وَمَجْدِّدًا لِمَا عَطَلَ مِنْ أَحْكَامِ كِتَابِكَ وَمُشِيدًا لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلَامِ دِينِكَ وَسُنَنِ نَبِيِّكَ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنَتْهُ مِنْ بَاسِ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُمَّ وَسِّرْ نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) بِرُؤْيَيْهِ وَمَنْ تَبِعَهُ عَلَى دَعْوَتِهِ، وَارْحَمْ اسْتِكَانَتَنَا بَعْدَهُ .

اللَّهُمَّ اكْشِفْ هَذِهِ الْغَمَّةَ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ وَعَجِّلْ لَنَا ظَهْرَهُ إِنَّهُمْ يَرُونَهُ بَعِيدًا وَنَرَاهُ قَرِيبًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

بعد از آن، سه بار به ران راست خود می زنی و در هر بار می گویی:

« الْعَجَلِ الْعَجَلِ يَا مُوَلَّايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ » ٩٤

دعاى صباح ٩٥

بسم الله الرحمن الرحيم

اللَّهُمَّ يَا مَنْ دَلَعَ لِسَانَ الصَّبَاحِ بِنُطْقِ تَبَلُّجِهِ وَ سَرَّحَ قِطْعَ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ بَغْيَاهِبِ تَلَجُّجِهِ وَ اتَّقَنَ صُنْعَ الْفَلَكَ الدَّوَّارِ فِي مَقَادِيرِ تَبَرُّجِهِ وَ شَعَّشَعَ ضِيَاءَ الشَّمْسِ بِنُورِ تَاجُّجِهِ يَا مَنْ دَلَّ عَلَى ذَاتِهِ بِذَاتِهِ وَ تَنَزَّهَ عَنْ مُجَانَسَةِ مَخْلُوقَاتِهِ وَ جَلَّ عَنْ مُلَائِمَةِ كَيْفِيَّاتِهِ يَا مَنْ قَرُبَ مِنْ خَطَرَاتِ الظُّنُونِ، وَ بَعُدَ عَنْ لَحْظَاتِ الْعُيُونِ، وَ عَلِمَ بِمَا كَانَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ يَا مَنْ أَرْقَدَنِي فِي مِهَادِ أَمْنِهِ وَ أَمَانِهِ وَ أَيْقَظَنِي إِلَى مَا مَنَحَنِي بِهِ مِنْ مَنَنِهِ وَ إِحْسَانِهِ وَ كَفَّ أَكْفًا السُّوءَ عَنِّي بِيَدِهِ وَ سُلْطَانِهِ.

صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى الدَّلِيلِ إِلَيْكَ فِي اللَّيْلِ الْإِلِيلِ وَ الْأَسَاكِ مِنْ أَسْبَابِكَ بِحَبْلِ الشَّرَفِ الْأَطْوَلِ وَ النَّاصِعِ الْحَسَبِ فِي ذِرْوَةِ الْكَاهِلِ الْأَعْبَلِ وَ الثَّابِتِ الْقَدَمِ عَلَى زَحَالِفِهَا فِي الزَّمَنِ الْأَوَّلِ وَ عَلَى آلِهِ الْأَخْيَارِ الْمُصْطَفِينَ الْأَبْرَارِ.

وَ افْتَحِ اللَّهُمَّ لَنَا مَصَارِيْعَ الصَّبَاحِ بِمَفَاتِيحِ الرَّحْمَةِ وَ الْفَلَاحِ، وَ أَلْبِسْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَفْضَلِ خَلْعِ الْهُدَايَةِ وَ الصَّلَاحِ وَ أَغْرِسِ اللَّهُمَّ بِعَظَمَتِكَ فِي شَرْبِ جَنَانِي يَنَابِيعَ الْخُشُوعِ، وَ أَجْرِ اللَّهُمَّ لِهَيْبَتِكَ مِنْ أَمَاقِي زَقَرَاتِ الدَّمُوعِ وَ أَدِّبِ اللَّهُمَّ نَزَقَ الْخُرْقِ مِنِّي بِأَزِمَّةِ الْقُنُوعِ.

إِلَهِي إِنْ لَمْ تَبْتَدِئْنِي الرَّحْمَةَ مِنْكَ بِحُسْنِ التَّوْفِيقِ فَمَنْ السَّالِكُ بِي إِلَيْكَ فِي وَاضِحِ الطَّرِيقِ وَ إِنْ أَسْلَمْتَنِي أَنْتَ لِقَائِدِ الْأَمَلِ وَ الْمُنَى

١- دعاى صباح به خط على بن ابيطالب (عليه السلام) « بسم الله الرحمن الرحيم هذادعاء علمنى رسول

الله (صلى الله عليه و آل و سلم) ، و كان يدعو به فى كل صباح ...» بحار الانوار جلد ٩١ ص ٢٤٣ الى ٢٤٤

فَمَنْ الْمُقِيلُ عَثْرَاتِي مِنْ كَبَوَاهِ الْهَوَى، وَإِنْ خَذَلْنِي نَصْرُكَ عِنْدَ
مُحَارَبَةِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ فَقَدْ وَكَلْنِي خِذْلَانُكَ إِلَى حَيْثُ النَّصَبُ
وَالْحَرَمَانُ.

إِلَهِي أَتَرَانِي مَا أَتَيْتُكَ إِلَّا مِنْ حَيْثُ الْأَمَالِ أَمْ عَلِقْتَ بِأَطْرَافِ
حِبَالِكَ إِلَّا حِينَ بَاعَدْتَنِي ذُنُوبِي عَنْ دَارِ الْوَصَالِ فَبِئْسَ الْمَطِيئَةُ الَّتِي
امْتَطَلْتُ نَفْسِي مِنْ هَوَاهَا فَوَاهَا لَهَا لِمَا سَوَّلَتْ لَهَا ظُنُونُهَا وَمُنَاهَا وَتَبَّ
لَهَا لِحُرَاتِهَا عَلَى سَيِّدِهَا وَمَوْلَاهَا.

إِلَهِي قَرَعْتُ بَابَ رَحْمَتِكَ بِيَدِ رَجَائِي وَهَرَبْتُ إِلَيْكَ لاجئاً مِنْ قَرْطِ
أَهْوَائِي وَعَلِقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِكَ أَنَامِلٍ وَلائِي فَأَصْفَحِ اللَّهُمَّ عَمَّا كُنْتُ
أَجْرَمْتُهُ مِنْ زَلَلِي وَخَطَائِي وَأَقْلَنِي مِنْ صَرَعِهِ رِدَائِي فَإِنَّكَ سَيِّدِي
وَمَوْلَايَ وَمُعْتَمِدِي وَرَجَائِي وَأَنْتَ غَايَةُ مَطْلُوبِي وَمُنَايَ فِي مَنْقَلَبِي وَ
مَثْوَايَ.

إِلَهِي كَيْفَ تَطَرَّدُ مِسْكِيناً التَّجَاءَ إِلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ هَارِباً أَمْ كَيْفَ
تُخَيِّبُ مُسْتَرْشِداً قَصَدَ إِلَى جَنَابِكَ سَاعِياً أَمْ كَيْفَ تَرُدُّ ظَمْآنَ وَرَدَ إِلَى
حِيَاضِكَ شَارِباً كَلأً.. وَحِيَاضُكَ مَثْرَعَةٌ فِي ضَنْكِ الْمُحُولِ وَبَابُكَ
مَفْتُوحٌ لِلطَّلَبِ وَالْوُغُولِ وَأَنْتَ غَايَةُ الْمَسْئُولِ وَنِهَايَةُ الْمَأْمُولِ.

إِلَهِي هَذِهِ أَرِزْمَةُ نَفْسِي عَقَلْتُهَا بِعِقَالِ مَشِيَّتِكَ، وَهَذِهِ أَعْبَاءُ ذُنُوبِي
دَرَأْتُهَا بِعَفْوِكَ وَرَحْمَتِكَ وَهَذِهِ أَهْوَائِي الْمُضِلَّةُ وَكَلَّتُهَا إِلَى جَنَابِ
لُطْفِكَ وَرَأْفَتِكَ فَاجْعَلِ اللَّهُمَّ صَبَاحِي هَذَا نَازِلاً عَلَى بُضِيَاءِ الْهُدَى وَ
بِالسَّلَامَةِ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَمَسَائِي جَنَّةً مِنْ كَيْدِ الْعَدَى وَوَقَايَةً مِنْ
مُرْدِيَاتِ الْهَوَى إِنَّكَ قَادِرٌ عَلَى مَا تَشَاءُ تُؤْتِي الْمُلُوكَ مِنْ تَشَاءٍ وَتَنْزِعُ

الْمُلْكِ مِمَّنْ تَشَاءُ وَ تَعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ، وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ.

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَ بِحَمْدِكَ مَنْ ذَا يَعْرِفُ قَدْرَكَ فَلَا يَخَافُكَ وَ مَنْ ذَا يَعْلَمُ مَا أَنْتَ فَلَا يَهَابُكَ أَلْفَتْ بِقُدْرَتِكَ الْفِرْقَ، وَ فَلَقْتَ بِلُطْفِكَ الْفَلَقَ وَ أَنْزَلْتَ بِكَرَمِكَ دِيَاغِي الْغَسَقِ وَأَنْهَرْتَ الْمِيَاهَ مِنَ الصُّمِّ الصِّيَاخِيدِ عَذْبًا وَأَجَاغًا، وَ أَنْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِلْبَرِّيَّةِ سِرَاجًا وَهَاجًا، مِنْ غَيْرِ أَنْ تُمَارِسَ فِيمَا ابْتَدَأْتَ بِهِ لُغُوبًا وَ لَا عِلَاجًا.

فَيَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْعِزِّ وَالْبَقَاءِ وَ قَهَرَ عِبَادَهُ بِالْمَوْتِ وَالْفَنَاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَتْقِيَاءِ ، وَاسْمَعْ نِدَائِي ، وَاسْتَجِبْ دُعَائِي ، وَ حَقِّقْ بِفَضْلِكَ أَمَلِي وَرَجَائِي ، يَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ لِكَشْفِ الضَّرِّ وَالْمَأْمُولِ ، لِكُلِّ عُسْرٍ وَيُسْرٍ بِكَ أَنْزَلْتَ حَاجَتِي ، فَلَا تَرُدَّنِي مِنْ سَنِيِّ مَوَاهِبِكَ خَائِبًا ، يَا كَرِيمُ ، يَا كَرِيمُ ، يَا كَرِيمُ ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ ، مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. »

سپس سجدہ کن و بگو:

« اَللّٰهُمَّ ! قَلْبِيْ مَحْجُوْبٌ ، وَنَفْسِيْ مَغْيُوْبٌ ، وَعَقْلِيْ مَغْلُوْبٌ ، وَهَوَائِيْ غَالِبٌ ، وَطَاعَتِيْ قَلِيْلٌ ، وَمَعْصِيَّتِيْ كَثِيْرٌ ، وَلِسَانِيْ مُقِرٌّ بِالذَّنُوْبِ ، فَكَيْفَ حَيْلَتِيْ يَا سَتَّارَ الْعِيُوْبِ ، وَيَا عَلَامَ الْغِيُوْبِ ، وَيَا كَاشِفَ الْكُرُوْبِ ، اِغْفِرْ ذُنُوْبِيْ كُلَّهَا ، بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، يَا غَفَّارُ ، يَا غَفَّارُ ، يَا غَفَّارُ ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. »

A black and white illustration of a scroll. The scroll is unrolled, showing a central rectangular area with Persian text. The top and bottom edges of the scroll are rolled up, with the top roll being slightly more pronounced. The text is written in a bold, stylized Persian font. The scroll is set against a plain white background.

دعاهای

روزهای

هفته

دعا ها و زیارتهای روزهای هفته

دعای روز شنبه

از حضرت امام سجاد علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ كَلِمَةُ الْمُعْتَصِمِينَ، وَ مَقَالَةُ الْمُتَحَرِّزِينَ، وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ تَعَالَى مِنْ
جَوْرِ الْجَائِرِينَ وَ كَيْدِ الْحَاسِدِينَ وَ بَغْيِ الظَّالِمِينَ، وَ أَحْمَدُهُ فَوْقَ حَمْدِ
الْحَامِدِينَ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ بِلَا شَرِيكَ، وَ الْمَلِكُ بِلَا تَمْلِيكَ لَا تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ
وَ لَا تُنَازِعُ فِي مُلْكِكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ
أَنْ تُوزِعَنِي مِنْ شُكْرِ نِعْمَاكَ مَا تَبْلُغُ بِي غَايَةَ رِضَاكَ وَ أَنْ تُعِينَنِي
عَلَى طَاعَتِكَ، وَ لَزُومِ عِبَادَتِكَ، وَ اسْتِحْقَاقِ مَثُوبَتِكَ بِلُطْفِ عِنَايَتِكَ، وَ
تَرْحَمَنِي بِصَدْدِي عَنْ مَعَاصِيكَ مَا أَحْيَيْتَنِي، وَ تَوْفَّقَنِي لِمَا يَنْفَعُنِي مَا
أَبْقَيْتَنِي، وَ أَنْ تَشْرَحَ بِكِتَابِكَ صَدْرِي، وَ تَحُطَّ بِتِلَاوَتِهِ وَ زُرِّي، وَ
تَمُنَحَنِي السَّلَامَةَ فِي دِينِي وَ نَفْسِي، وَ لَا تُوحِشَ بِي أَهْلَ أَنْسِي وَ تَتِمَّ
إِحْسَانُكَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي كَمَا أَحْسَنْتَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ.^{۹۶}

زيارت حضرت رسول صلى الله عليه وآله

روز شنبه

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُهُ وَأَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتِ رَبِّكَ، وَنَصَحْتَ لَأَمَّتِكَ، وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَأَدَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ وَأَنَّكَ قَدْ رَوَّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلَّظْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَذَنَا بِكَ مِنَ الشُّرْكِ وَالضَّلَالِ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيَائِكَ وَالْمُرْسَلِينَ، وَعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، وَأَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَآمِينِكَ، وَنَجِيِّكَ وَحَبِيبِكَ، وَصَفِيِّكَ وَصِفْوَتِكَ، وَخَاصَّتِكَ، وَخَالِصَتِكَ، وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَاعْطِهِ الْفَضْلَ وَالْفَضِيلَةَ وَالْوَسِيلَةَ وَالدرَجَةَ الرَّفِيعَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً، يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ: «وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً»^{٩٧}

إِلَهِي! فَقَدْ أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاغْفِرْهَا لِي يَا سَيِّدَنَا! أَتَوَجَّهُ بِكَ وَبِأَهْلِ بَيْتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، رَبِّكَ وَرَبِّي لِيَغْفِرَ لِي»

پس سه مرتبه بگو «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»

پس بگو:

أَصْبَنَا بِكَ يَا حَبِيبَ قُلُوبِنَا، فَمَا أَعْظَمَ الْمُصِيبَةَ بِكَ، حَيْثُ انْقَطَعَ عَنَّا الْوَحْيُ، وَحَيْثُ فَقَدْنَاكَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، يَا سَيِّدَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ، وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ) هَذَا يَوْمُ السَّبْتِ، وَهُوَ يَوْمُكَ، وَ أَنَا فِيهِ ضَيْفُكَ وَ جَارُكَ فَأَضِفْنِي وَ أَجِرْنِي، فَإِنَّكَ كَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَةَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَةِ فَأَضِفْنِي وَ أَحْسِنْ ضِيَافَتِي، وَ أَجِرْنَا وَ أَحْسِنْ إِجَارَتَنَا، بِمَنْزِلَةِ اللَّهِ عِنْدَكَ، وَ عِنْدَ آلِ بَيْتِكَ، وَ بِمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَهُ، وَ بِمَا اسْتَوْدَعَكُمْ مِنْ عِلْمِهِ، فَإِنَّهُ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ».

دعای روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا أَرْجُو إِلَّا فَضْلَهُ، وَ لَا أَخْشَى إِلَّا عَدْلَهُ، وَ لَا أَعْتَمِدُ إِلَّا قَوْلَهُ، وَ لَا أَمْسِكُ إِلَّا بِحَبْلِهِ، بِكَ أَسْتَجِيرُ، يَا ذَا الْعَفْوِ وَ الرِّضْوَانِ، مِنَ الظُّلْمِ وَ الْعُدْوَانِ، وَ مِنْ غَيْرِ الزَّمَانِ، وَ تَوَاتُرِ الْأَحْزَانِ، وَ طَوَارِقِ الْحَدَثَانِ، وَ مِنْ انْقِضَاءِ الْمُدَّةِ قَبْلَ التَّأْهِبِ وَ الْعُدَّةِ وَ إِيَّاكَ أَسْتَرْشِدُ لِمَا فِيهِ الصَّلَاحُ وَ الْإِصْلَاحُ، وَ بِكَ أَسْتَعِينُ فِيمَا يَفْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ، وَ الْإِنْجَاحُ وَ إِيَّاكَ

أَرْغَبُ فِي لِبَاسِ الْعَافِيَةِ وَتَمَامِهَا، وَ شُمُولِ السَّلَامَةِ وَدَوَامِهَا، وَ أَعُوذُ بِكَ
يَا رَبِّ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ، وَ احْتِرِزْ بِسُلْطَانِكَ مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِينِ،
فَتَقَبَّلْ مَا كَانَ مِنْ صَلَاتِي وَصَوْمِي، وَ اجْعَلْ غَدِي وَ مَا بَعْدَهُ أَفْضَلَ مِنْ
سَاعَتِي وَ يَوْمِي، وَ اعِزَّنِي فِي عَشِيرَتِي وَ قَوْمِي، وَ احْفَظْنِي فِي يَقْظَتِي
وَ نَوْمِي، فَأَنْتَ اللَّهُ خَيْرُ حَافِظًا، وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِي هَذَا وَ مَا بَعْدَهُ مِنَ الْآحَادِ مِنَ الشُّرُكِ وَ
الْإِلْحَادِ وَ أَخْلَصُ لَكَ دُعَائِي تَعَرُّضًا لِلْإِجَابَةِ، وَ أَقِيمُ عَلَى طَاعَتِكَ رَجَاءً
لِلْإِثَابَةِ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ، الدَّاعِي إِلَى حَقِّكَ، وَ اعِزَّنِي
بِعِزِّكَ الَّذِي لَا يُضَامُ وَ احْفَظْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ، وَ اخْتِمْ بِالْإِنْقِطَاعِ
إِلَيْكَ أَمْرِي وَ بِالْمَغْفِرَةِ عُمْرِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ»^{٩٨}

زيارت اميرالمؤمنين على (ع)

روز يكشنبه

السَّلَامُ عَلَى الشَّجَرَةِ النَّبَوِيَّةِ، وَالْدَّوْحَةِ الْهَاشِمِيَّةِ الْمُضِيئَةِ، الْمُثْمِرَةِ
بِالنَّبَوَةِ الْمُونِقَةِ بِالْإِمَامَةِ، وَ عَلَى ضَجِينِكَ آدَمَ وَنُوحَ (عَلَيْهِمَا السَّلَامُ)،
السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى
الْمَلَائِكَةِ الْمُحَدِّقِينَ بِكَ، وَالْحَاقِّينَ بِقَبْرِكَ.

يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، هَذَا يَوْمُ الْوَاحِدِ، وَهُوَ يَوْمُكَ وَبِاسْمِكَ،
وَآنَاضِيْفُكَ فِيهِ وَ جَارُكَ فَاضِفْنِي يَا مَوْلَايَ وَ آجِرْنِي فَإِنَّكَ كَرِيمٌ تُحِبُّ
الضِّيَافَةَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَةِ فَافْعَلْ مَا رَغِبْتُ إِلَيْكَ فِيهِ، وَ رَجَوْتُهُ مِنْكَ،

بِمَنْزِلَتِكَ وَ آلِ بَيْتِكَ عِنْدَ اللَّهِ، وَمَنْزِلَتِهِ عِنْدَكُمْ، وَبِحَقِّ ابْنِ عَمِّكَ رَسُولِ
اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) وَعَلَيْهِمْ وَعَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ».

زیارت حضرت زهرا (سلام الله علیها)

روز یکشنبه

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مُمْتَحَنَهُ اِمْتَحَنَكَ الَّذِیْ خَلَقَكَ قَبْلَ اَنْ یَخْلُقَکَ وَکُنْتَ
لِما اِمْتَحَنَكَ بِهِ صَابِرَةً وَنَحْنُ لَکَ اَوْلِیَاءُ مُصَدِّقُونَ وَلِکُلِّ مَا اَتٰی بِهِ اَبُوکَ
(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)، وَآتٰی بِهِ وَصِیُّهُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مُسَلِّمُونَ.
وَ نَحْنُ نَسْئَلُکَ اَللّٰهُمَّ اِذْ کُنَّا مُصَدِّقِیْنَ لَهُمْ اَنْ تُلْحِقَنَا بِتَصَدِیْقِنَا
بِالدَّرَجَةِ الْعَالِیَةِ؛ لِنُبَشِّرَ اَنْفُسَنَا بِاَنَّا قَدْ طَهَّرْنَا بِوَلَايَتِهِمْ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) .

دعای روز دوشنبه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ لَمْ یُشْهَدْ اَحَدًا حِیْنَ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ، وَلَا اَتَّخَذَ
مُعِیْنًا حِیْنَ بَرَأَ النَّسَمٰتِ، لَمْ یُشَارَکْ فِی الْاِلٰهِیَّةِ وَ لَمْ یُظَاهَرْ فِی
الْوَحْدَانِیَّةِ، کَلَّتِ الْاَلْسُنُ عَنْ غَايَةِ صِفَتِهِ، وَ الْعُقُولُ عَنْ کُنْهِ مَعْرِفَتِهِ وَ
تَوَاضَعَتِ الْجَبَابِرَةُ لِهَيْبَتِهِ، وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشِیَّتِهِ، وَ اِنْقَادَ کُلُّ عَظِیْمٍ
لِعَظَمَتِهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ مُتَوَاتِرًا مُتَّسِقًا، وَ مُتَوَالِیًا مُسْتَوْسِقًا، وَ صَلَوَاتُهُ عَلٰی
رَسُوْلِهِ اَبَدًا، وَ سَلَامُهُ دَائِمًا سَرْمَدًا.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِي هَذَا صَلاَحًا، وَ أَوْسَطُهُ فَلَاحًا، وَ آخِرُهُ نَجَاحًا،
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمٍ أَوَّلُهُ فَزَعٌ، وَ أَوْسَطُهُ جَزَعٌ، وَ آخِرُهُ وَجَعٌ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ، وَ كُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ، وَ كُلِّ عَهْدٍ
عَاهَدْتُهُ، ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ، وَ أَسْأَلُكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِكَ عِنْدِي، فَأَيُّمَا عَبْدٍ
مِنْ عِبِيدِكَ، أَوْ أَمَةٍ مِنْ أَمَائِكَ؛ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي
نَفْسِهِ، أَوْ فِي عَرْضِهِ، أَوْ فِي مَالِهِ، أَوْ فِي أَهْلِهِ وَ وَلَدِهِ، أَوْ غِيْبَةٍ اغْتَبْتُهُ بِهَا،
أَوْ تَحَامُلٍ عَلَيْهِ بِمِثْلِ أَوْ هَوًى، أَوْ أَنْفَةٍ أَوْ حَمِيَّةٍ، أَوْ رِيَاءٍ أَوْ عَصَبِيَّةٍ،
غَائِبًا كَانَ أَوْ شَاهِدًا، وَ حَيًّا كَانَ أَوْ مَيِّتًا، فَقَصَرْتُ يَدِي وَضَاقَ وَسْعِي
عَنْ رَدِّهَا إِلَيْهِ، وَ التَّحَلُّلِ مِنْهُ، فَاسْأَلُكَ يَا مَنْ يَمْلِكُ الْحَاجَاتِ وَهِيَ
مُسْتَجِيبَةٌ لِمَشِيَّتِهِ، وَ مُسْرِعَةٌ إِلَى إِرَادَتِهِ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرْضِيَهُ عَنِّي بِمَا شِئْتُ، وَ تَهَبَ لِي مِنْ عِنْدِكَ رَحْمَةً، إِنَّهُ لَا
تَنْقُصُكَ الْمَغْفِرَةُ، وَ لَا تَضُرُّكَ الْمَوْهَبَةُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ أَوْلِنِي فِي كُلِّ يَوْمٍ اثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ ثِنْتَيْنِ: سَعَادَةً فِي أَوَّلِهِ
بِطَاعَتِكَ، وَ نِعْمَةً فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ يَا مَنْ هُوَ الْإِلَهِ، وَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
سِوَاهُ»^{٩٩}

زیارت امام حسن (علیه السلام)

روز دوشنبه

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَنَ رَسُوْلِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَنَ اَمِیْرِ
اَلْمُؤْمِنِیْنَ، اَلسَّلَامُ، عَلَیْكَ يَا بَنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا
حَبِیْبِ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا صِفْوَةَ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَمِیْنَ اللّٰهِ،
اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُوْرَ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا
صِرَاطَ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَیَانَ حُكْمِ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَاصِرَ دِیْنِ
اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا السَّیِّدُ الزَّكِیُّ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الْبَرُّ الْوَفِیُّ
اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الْقَائِمُ الْاَمِیْنُ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّوْلِیْلِ،
اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الْهَادِی الْمَهْدِیُّ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الطَّاهِرُ الزَّكِیُّ،
اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا التَّقِی النَّقِیُّ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا الْحَقُّ الْحَقِیْقُ، اَلسَّلَامُ
عَلَیْكَ اَیُّهَا الشَّهِیْدُ الصِّدِّیْقُ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ،
وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت امام حسین (علیه السلام)

روز دوشنبه

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بْنَ رَسُوْلِ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بْنَ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ،
اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِیْنَ، اَشْهَدُ اَنَّكَ اَقَمْتَ الصَّلٰوةَ، وَ
اَتَيْتَ الزَّكٰوةَ، وَاَمَرْتَ بِالْمَعْرُوْفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَعَبَدْتَ اللّٰهَ
مُخْلِصًا، وَجَاهَدْتَ فِی اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ، حَتّٰی اَتَاكَ الْیَقِیْنُ.

فَعَلِیْكَ السَّلَامُ مِنْی مَا بَقِیْتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهَارُ، وَعَلٰی اٰلِ بَیْتِكَ
الطَّیِّبِیْنَ الطَّاهِرِیْنَ، اَنَا يَا مَوْلَایَ مَوْلٰی لَكَ، وَلِاٰلِ بَیْتِكَ، سَلَمٌ لِّمَنْ
سَالَمَكُمْ وَحَرْبٌ لِّمَنْ حَارَبَكُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَجَهْرِكُمْ، وَظَاهِرِكُمْ
وَبَاطِنِكُمْ، لَعَنَ اللّٰهُ اَعْدَاكُم مِّنَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ، وَاَنَا اَبْرءُ اِلٰی اللّٰهِ
تَعَالٰی مِنْهُمْ.

يَا مَوْلَایَ! يَا اَبَا مُحَمَّدٍ، يَا مَوْلَایَ! يَا اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ، هَذَا یَوْمُ الْاِثْنِیْنِ وَهُوَ
یَوْمُكُمْ وَبِاسْمِكُمْ، وَاَنَا فِیهِ ضَیْفُكُمْ فَاُضِیْفَانِی، وَاَحْسِنَا ضِیَافَتِی، فَنِعْمَ
مَنْ اسْتُضِیْفَ بِهِ اَنْتُمَا، وَاَنَا فِیهِ مِنْ جَوَارِكُمَا فَاجِیرَانِی، فَانَّكُمْ مَأْمُورَانِ
بِالضِّیَافَةِ وَالْاِجَارَةِ، فَصَلِّی اللّٰهُ عَلَیْكُمْ وَآلِكُمَا الطَّیِّبِیْنَ .

دعاى روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ حَقُّهُ كَمَا يَسْتَحِقُّهُ حَمْدًا كَثِيرًا، وَاعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ
نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي، وَاعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ
الشَّيْطَانِ الَّذِي يَزِيدُنِي ذَنْبًا إِلَّا إِلَى ذَنْبِي وَاحْتَرِزُ بِهِ مِنْ كُلِّ
جَبَّارٍ فَاجِرٍ وَسُلْطَانٍ جَائِرٍ، وَعَدُوِّ قَاهِرٍ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ جُنْدِكَ فَإِنَّ جُنْدَكَ هُمُ الْغَالِبُونَ، وَاجْعَلْنِي مِنْ
حِزْبِكَ، فَإِنَّ حِزْبَكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَوْلِيَائِكَ، فَإِنَّ أَوْلِيَاءَكَ
لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي فَإِنَّهُ عِصْمَةُ أَمْرِي وَاصْلِحْ لِي آخِرَتِي، فَإِنَّهَا دَارُ
مَقَرِّي، وَإِلَيْهَا مِنْ مُجَاوَرَةِ اللَّثَامِ مَفَرِّي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ
خَيْرٍ، وَالْوَفَاةَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَتَمَامِ عِدَّةِ الْمُرْسَلِينَ، وَعَلَى آلِهِ
الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَأَصْحَابِهِ الْمُنتَجِبِينَ، وَهَبْ لِي فِي الثَّلَاثَةِ ثَلَاثًا، لَا
تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ، وَلَا غَمًّا إِلَّا أَذْهَبْتَهُ، وَلَا عَدُوًّا إِلَّا دَفَعْتَهُ.

بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ، بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ، أَسْتَدْفِعُ كُلَّ
مَكْرُوهُ أَوَّلَهُ سَخَطُهُ وَأَسْتَجْلِبُ كُلَّ مَحْبُوبٍ أَوَّلَهُ رِضَاهُ، فَاخْتِمْ لِي مِنْكَ
بِالْغُفْرَانِ، يَا وَلِيَّ الْإِحْسَانِ».^{١٠٠}

زيارت امام سجاد ، امام باقر ، امام صادق عليهم السلام

روز سه شنبه

اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا خُزَّانَ عِلْمِ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا
تَرَاجِمَةَ وَحْيِ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا اَئِمَّةَ الْهُدٰی، اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا
اَعْلَامَ التَّقٰی، اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا اَوْلَادَ رَسُوْلِ اللّٰهِ، اَنَا عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ،
مُسْتَبْصِرٌ بِشَآءِنِكُمْ مُعَادٍ لِاَعْدَائِكُمْ، مُوَالٍ لِاَوْلِيَائِكُمْ، بِاَبٰی اَنْتُمْ وَ اُمِّی
صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَیْكُمْ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَتُوَالِیْ اٰخِرَهُمْ کَمَا تُوَالِیْتُ اَوَّلَهُمْ، وَ اُبْرَءُ مِنْ کُلِّ وَلِیْجَةٍ
دُوْنَهُمْ، وَ اُکْفِرُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوْتِ، وَاللَّاتِ وَالْعُزٰی، صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَیْكُمْ
يَا مُوَالِیَّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهُ.

اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ يَا سَیِّدَ الْعَابِدِیْنَ، وَسَلٰلَةَ الْوَصِیِّیْنَ، اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ يَا بَاقِرَ
عِلْمِ النَّبِیِّیْنَ اَلسَّلَامُ عَلَیْکَ يَا صَادِقًا مُّصَدِّقًا فِی الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ، يَا
مُوَالِیَّ ! هَذَا یَوْمُكُمْ، وَهُوَ یَوْمُ الثَّلَاثَاءِ، وَ اَنَا فِیْهِ ضِیْفٌ لَّكُمْ وَ مُسْتَجِیْرٌ
بِكُمْ، فَاضِیْفُوْنِیْ وَ اَجِیْرُوْنِیْ، بِمَنْزِلَةِ اللّٰهِ عِنْدَكُمْ، وَآلِ بَیْتِکُمُ الطَّیِّبِیْنَ
الطَّاهِرِیْنَ .»

دعای روز چهارشنبه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ جَعَلَ اللَّیْلَ لِبَاسًا، وَ النَّوْمَ سُبَاتًا، وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُوْرًا،
لَكَ الْحَمْدُ اَنْ بَعَثْتَنِیْ مِنْ مَّرْقَدِیْ، وَ لَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سَرْمَدًا، حَمْدًا
دَائِمًا لَا یَنْقَطِعُ اَبَدًا، وَ لَا یُحْصٰی لَهُ الْخَلَائِقُ عَدَدًا.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ اَنْ خَلَقْتَ فَسَوَّیْتَ، وَ قَدَّرْتَ وَ قَضَیْتَ وَ اَمَتَّ وَ
اَحْیَیْتَ وَ اَمْرَضْتَ وَ شَفَیْتَ، وَ عَافَیْتَ وَ اَبْلَیْتَ، وَ عَلٰی الْعَرْشِ اسْتَوِیْتَ،

وَعَلَى الْمُلْكِ احْتَوَيْتَ، أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ ضَعُفَتْ وَسِيلَتُهُ، وَانْقَطَعَتْ حِيلَتُهُ، وَاقْتَرَبَ أَجَلُهُ، وَتَدَانِي فِي الدُّنْيَا أَمَلُهُ، وَاشْتَدَّتْ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ فَاقْتَتُهُ، وَعَظُمَتْ لِتَفْرِيطِهِ حَسْرَتُهُ، وَكَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَعَثْرَتُهُ، وَخُلِصَتْ لَوَجْهِكَ تَوْبَتُهُ.

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، وَارْزُقْنِي شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، وَلَا تَحْرِمْنِي صُحْبَتَهُ، إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ اقْضِ لِي فِي الْأَرْبَعَاءِ أَرْبَعًا، اجْعَلْ قُوَّتِي فِي طَاعَتِكَ، وَنَشَاطِي فِي عِبَادَتِكَ، وَرَغْبَتِي فِي ثَوَابِكَ، وَ زُهْدِي فِيْمَا يُوجِبُ لِي أَلِيمَ عِقَابِكَ إِنَّكَ لَطِيفٌ لِمَا تَشَاءُ».^{١٠١}

زيارت امام موسى بن جعفر ، امام رضا و امام جواد

امام على النقى (عليهم السلام)

روز چهارشنبه

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَجَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَى آلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي، لَقَدْ عَبْدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِينَ، وَ جَاهَدْتُمُ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ، حَتَّى أَتَاكُمْ الْيَقِينُ، فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ، وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ.

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ؛ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ؛ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى، يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ؛ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ؛

عَلَىٰ بَنِ مُحَمَّدٍ، أَنَا مَوْلَىٰ لَكُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ جَهْرِكُمْ، مُتَضَيِّفٌ بِكُمْ فِي
يَوْمِكُمْ هَذَا، وَ هُوَ يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ، وَ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ فَأُضِيفُونِي وَ أَجِيرُونِي، بِأَلِ
بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ».

دعای روز پنجشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّيْلَ مُظْلِمًا بِقُدْرَتِهِ، وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِرًا
بِرَحْمَتِهِ، وَ كَسَانِي ضِيَاءَهُ وَ أَنَا فِي نِعْمَتِهِ، اللَّهُمَّ فَكَمَا أَبْقَيْتَنِي لَهُ
فَأَبْقِنِي لِأَمثَالِهِ، وَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ لَا تَفْجَعْنِي فِيهِ وَفِي
غَيْرِهِ مِنَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ، بَارِتْكَابِ الْمَحَارِمِ، وَ اكْتِسَابِ الْمَآثِمِ، وَارْزُقْنِي
خَيْرَهُ، وَ خَيْرِمَا فِيهِ، وَ خَيْرِمَا بَعْدَهُ، وَ اصْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ، وَ شَرَّمَا فِيهِ، شَرَّمَا
مَا بَعْدَهُ.

اللَّهُمَّ إِنِّي بِذِمَّةِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ، وَ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ عَلَيْكَ،
وَبِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) أَسْتَشْفِعُ لَدَيْكَ، فَأَعْرِفِ اللَّهُمَّ ذِمَّتِي
الَّتِي رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ حَاجَتِي، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ اقْضِ لِي فِي الْخَمِيسِ خَمْسًا لَا يَتَّسِعُ لَهَا إِلَّا كَرَمُكَ، وَ لَا
يُطِيقُهَا إِلَّا نِعْمُكَ؛ سَلَامَةً أَقْوَى بِهَا عَلَى طَاعَتِكَ، وَ عِبَادَةً أَسْتَحِقُّ بِهَا
جَزِيلَ مَثُوبَتِكَ، وَ سَعَةً فِي الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ، وَ أَنْ تُؤْمِنَنِي فِي
مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ، وَ تَجْعَلَنِي مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَالْغُمُومِ فِي

حِصْنِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْ تَوَسُّلِي بِهِ شَافِعًا، يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَافِعًا، إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ».^{١٠٢}

زیارت امام حسن عسکری علیه السلام

روز پنج شنبه

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ وَلِیَّ اللّٰهِ، اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ اللّٰهِ وَخَالِصَتَهُ اَلسَّلَامُ
عَلَیْكَ يَا اِمَامَ الْمُؤْمِنِیْنَ، وَ وَاِثَ الْمُرْسَلِیْنَ، وَحُجَّةَ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، صَلَّی
اللّٰهُ عَلَیْكَ وَعَلَى آلِ بَیْتِكَ الطَّیِّبِیْنَ الطَّاهِرِیْنَ.
یا مَوْلَایَ! یا اَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ؛ اَنَا مَوْلِیَّ لَكَ وَلِآلِ بَیْتِكَ، وَهَذَا
یَوْمُكَ، وَهُوَ یَوْمُ الْخَمِیْسِ، وَ اَنَا ضَیْفُكَ فِیْهِ، وَمُسْتَجِیْرُ بِكَ فِیْهِ،
فَاَحْسِنْ ضِیَافَتِیْ وَاجَارَتِی، بِحَقِّ آلِ بَیْتِكَ الطَّیِّبِیْنَ الطَّاهِرِیْنَ.

دعاى روز جمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الْإِنْشَاءِ وَالْإِحْيَاءِ، وَالْآخِرِ بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْيَاءِ، الْعَلِيمِ الَّذِي لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ، وَلَا يَنْقُصُ مَنْ شَكَرَهُ، وَلَا يَخِيبُ مَنْ دَعَاهُ، وَلَا يَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيداً، وَأَشْهَدُ جَمِيعَ مَلَائِكَتِكَ، وَسُكَّانِ سَمَآوَاتِكَ، وَحَمَلَةِ عَرْشِكَ، وَمَنْ بَعَثْتَ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ، وَأَنْشَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِكَ؛ أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَلَا عَدِيلَ، وَلَا خُلْفَ لِقَوْلِكَ وَلَا تَبْدِيلَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، أَدَّى مَا حَمَلْتَهُ إِلَى الْعِبَادِ، وَجَاهَدَ فِي اللَّهِ (عَزَّ وَجَلَّ) حَقَّ الْجِهَادِ، وَأَنَّهُ بَشَرٌ بِمَا هُوَ حَقٌّ مِنَ الثَّوَابِ، وَأَنْذَرِ بِمَا هُوَ صِدْقٌ مِنَ الْعِقَابِ.

اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِي عَلَى دِينِكَ مَا أَحْيَيْتَنِي، وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي، وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ، وَاحْشُرْنِي فِي زَمَرَتِهِ، وَوَقِّفْنِي لِأَدَاءِ فَرَضِ الْجُمُعَاتِ، وَ مَا أُوجِبْتَ عَلَيَّ فِيهَا مِنَ الطَّاعَاتِ، وَقَسِّمْتَ لِأَهْلِهَا مِنَ الْعَطَاءِ فِي يَوْمِ الْجَزَاءِ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ». ١٠٣

زيارت حضرت امام زمان عليه السلام

روز جمعه

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ الْمُهْتَدُونَ، وَيُفْرَجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ النَّاصِحُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِينَةَ النِّجَاةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ الْحَيَاةِ.

السَّلَامُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ عَجَلَ اللَّهُ لَكَ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ، وَ ظُهُورِ الْأَمْرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ، أَنَا مَوْلَاكَ عَارِفٌ بِأَوْلَاكَ وَ أَخْرَاكَ، أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ وَ بِآلِ بَيْتِكَ، وَ أَنْتَظِرُ ظُهُورَكَ، وَ ظُهُورَ الْحَقِّ عَلَى يَدَيْكَ، وَ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنَ الْمُنتَظِرِينَ لَكَ وَ التَّابِعِينَ وَ النَّاصِرِينَ لَكَ عَلَى أَعْدَائِكَ، وَ الْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْكَ فِي جُمْلَةِ أَوْلِيَائِكَ.

يَا مَوْلَايَ! يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ (صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ، وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ)، هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ، وَ هُوَ يَوْمُكَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ وَ الْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَدَيْكَ، وَ قَتْلُ الْكَافِرِينَ بِسَيْفِكَ وَ أَنَا يَا مَوْلَايَ فِيهِ ضَيْفُكَ وَ جَارُكَ، وَ أَنْتَ يَا مَوْلَايَ كَرِيمٌ مِنْ أَوْلَادِ الْكِرَامِ وَ مَأْمُورٌ بِالضِّيَافَةِ وَ الْإِجَارَةِ، فَأُضِفْنِي وَ أَجِرْنِي، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ».

سید بن طاووس گفته که : من ، پس از خواندن این زیارت این بیت را می خوانم و به آن حضرت اشاره می کنم.

نَزِيلَكَ حَيْثُ مَا اتَّجَهْتُ رِكَابِي

وَ ضَيْفَكَ حَيْثُ كُنْتُ مِنَ الْبِلَادِ.

مرکبم به هر جا روی آورد من بر سر خوان احسان تو می نشینم ، و در هر نقطه ای از جهان زندگی کنم مهمان تو به حساب می آیم .

دعای صاحب الأمر (علیه السلام) ۱۰۴

دعای فرج

إِلَهِي عَظُمَ الْبَلَاءُ، وَبَرِحَ الْخَفَاءُ، وَأُنْكَشَفَ الْغَطَاءُ، وَأَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ، وَضَاقَتْ الْأَرْضُ، وَمَنِعَتِ السَّمَاءُ، وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ، وَإِلَيْكَ الْمُشْتَكَى، وَعَلَيْكَ الْمَعْوَلُ فِي الشَّدَّةِ وَالرَّخَاءِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أُولَى الْأَمْرِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ، وَعَرَفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ، فَفَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ، فَرَجاً عاجِلاً قَرِيْباً كَلَمْحِ الْبَصَرِ، أَوْ هُوَ أَقْرَبُ.

يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ، يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ، اكْفِيَانِي فَإِنَّكُمَا كَافِيَانِ، وَأَنْصُرَانِي فَإِنَّكُمَا نَاصِرَانِ، يَا مَوْلَانَا يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ، الْعَوْتُ، الْعَوْتُ، أَدْرِكْنِي، أَدْرِكْنِي، أَدْرِكْنِي، السَّاعَةُ، السَّاعَةُ، السَّاعَةُ، الْعَجَلُ، الْعَجَلُ، الْعَجَلُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ».

دعاى حضرت مهدي (عجل الله تعالى فرجه)

كفعمى در مصباح گفته كه اين دعاء حضرت مهدي (عليه السلام) است:

«اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ ، وَ بُعْدَ الْمَعْصِيَةِ ، وَ صِدْقَ النَّيِّهِ ، وَ عِرْفَانَ الْحُرْمَةِ ، وَ أَكْرَمَنَا بِالْهُدَى وَالْإِسْتِقَامَةِ ، وَ سَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالصَّوَابِ وَ الْحِكْمَةِ ، وَ اَمْلَأْ قُلُوبَنَا بِالْعِلْمِ وَ الْمَعْرِفَةِ ، وَ طَهِّرْ بُطُونَنَا مِنَ الْحَرَامِ وَ الشُّبْهِهِ ، وَ اكْفُفْ أَيْدِيَنَا عَنِ الظُّلْمِ وَالسَّرِقَةِ وَاغْضُصْ أَبْصَارَنَا عَنِ الْفُجُورِ وَ الْخِيَانَةِ ، وَ اسدِّدْ أَسْمَاعَنَا عَنِ اللَّغْوِ وَالْغِيْبَةِ.

وَ تَفَضَّلْ عَلَى عِلْمَائِنَا بِالزُّهْدِ وَ النَّصِيحَةِ ، وَ عَلَى الْمُتَعَلِّمِينَ بِالْجُهْدِ وَ الرَّغْبَةِ ، وَ عَلَى الْمُسْتَمْعِينَ بِالِاتِّبَاعِ وَ الْمَوْعِظَةِ ، وَ عَلَى مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفَاءِ وَ الرَّاحَةِ ، وَ عَلَى مَوْتَاهُمْ بِالرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ ، وَ عَلَى مَشَايِخِنَا بِالْوَقَارِ وَ السَّكِينَةِ ، وَ عَلَى الشَّبَابِ بِالْإِنَابَةِ وَ التَّوْبَةِ ، وَ عَلَى النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَ الْعِفَّةِ ، وَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ بِالتَّوَاضُّعِ وَ السَّعَةِ ، وَ عَلَى الْفُقَرَاءِ بِالصَّبْرِ وَ الْقَنَاعَةِ ، وَ عَلَى الْغُرَاهِ بِالنَّصْرِ وَ الْغَلْبَةِ ، وَ عَلَى الْأَسْرَاءِ بِالْخَلَاصِ وَ الرَّاحَةِ ، وَ عَلَى الْأَمْرَاءِ بِالْعَدْلِ وَ الشَّفَقَةِ ، وَ عَلَى الرَّعِيَّةِ بِالْإِنْصَافِ وَ حُسْنِ السِّيَرَةِ.

وَبَارِكْ لِلْحُجَّاجِ وَ الزَّوَّارِ فِي الزَّادِ وَ النَّفَقَةِ ، وَ اقْضِ مَا أُوجِبْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ ، بِفَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ».

منابع

و

مصادر

منابع و مصادر این کتاب

قرآن کریم.

(۱) أحكام الشريعة. خادم الشريعة آیه الله میرزا عبدالرسول

احقاقی. چاپ سوم تهران.

(۲) أعلام الدين. حسن بن أبي الحسن ديلمی. مؤسسه ی آل البيت عليه السلام -

قم ، ۱۴۰۸ هـ.

(۳) إقبال الأعمال. سيد بن طاووس دار الكتب الإسلامية - طهران.

(۴) الأمالی. شيخ أبي جعفر طوسی (شيخ الطائفة) دارالثقافة للنشر - قم

المقدسه، ۱۴۱۴ هـ.

(۵) الأمالی شيخ مفيد محمد بن محمد بن نعمان. مؤتمر عالمی شيخ مفيد - قم

؛ ۱۴۱۳ هـ.

(۶) الأمالی. شيخ محمد بن علی بن حسين بن بابويه قمی الصدوق. مكتبه

الإسلاميه، ۱۴۰۴ هـ.

(۷) بحار الأنوار. علامه محمد باقر بن محمد بن محمد تقی مجلسی. مؤسسه وفاء ،

بروت لبنان ، ۱۴۰۴ هـ.

(۸) بصائر الدرجات. محمد بن حسن بن فروخ صفار. مكتبه آيت الله مرعشی - قم

، ۱۴۰۴ هـ.

(۹) البلد الأمين. ابراهيم بن علی كفعمی. (نسخه خطی)

(۱۰) تهذيب الأحكام. شيخ طوسی أبي جعفر شيخ طائفة. دار الكتب الإسلامية -

طهران

(۱۱) جامع الأخبار. تاج الدين محمد بن محمد شعیری. دار الرضی - قم ، ۱۴۰۵ هـ.

- (١٢) جمال الأسبوع. سيد علي بن طاووس. دار الرضى - قم .
- (١٣) جَوَامِعُ الْكَلِم. شيخ أحمد بن زين الدين الأحسائي. (النسخه خطي)
- (١٤) الْخَصَال . شيخ محمد بن علي بن بابويه قمى الصَّدوق. مؤسسه نشر اسلامى - قم ، ١٤٠٣ هـ.
- (١٥) رسائل الحكمه. شيخ أحمد بن زين الدين الأحسائي. دار العالميه ، بيروت - ١٤١٤ هـ.
- (١٦) رسائل فى السلوك إلى الله. شيخ أحمد بن زين الدين الأحسائي. دار العالميه، بيروت - ١٤١٤ هـ.
- (١٧) روضه الواعظين. محمد بن الحسن الفتال. دار الرضى - قم .
- (١٨) شرح الزياره الجامعه الكبيره. شيخ أحمد بن زين الدين الأحسائي. مطبعه سعادت - كرمان ؛ و مكتبه العذراء عليه السلام - بيروت
- (١٩) الصَّحيفه السَّجَّاديه. امام على بن الحسين. عليه السلام. نشر الهادى - قم.
- (٢٠) عَدَّةُ الدَّاعَى. احمد بن فهد الحلّى. دار الكتاب اسلامى ، ١٤٠٧ هـ.
- (٢١) عَيُّونُ أَخْبَارِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَام. شيخ محمد بن بابويه قمى الصَّدوق. دارالعالم نشر (جهان) ١٣٧٨ هـ.
- (٢٢) غرر الحكم. عبد الواحد بن محمد تميمى. مكتب اعلام اسلامى - قم.
- (٢٣) فلاح السَّائل. سيد علي بن طاووس الحلّى. مكتب الإعلام الإسلامى - قم المقدسه.
- (٢٤) كَافَى. ثقه اسلام محمد بن يعقوب بن إسحاق الكلينى. دار الكتب الإسلاميه - طهران .
- (٢٥) كامل الزِّيَّارات. ابى القاسم جعفر بن قولويه القللى. دار المرتضويه - النّجف الأشرف ، ١٣٥٦ هـ.
- (٢٦) الْمُؤْمَن . حسين بن سعيد اهوازى. مدرسه الأمام المهدي عليه السلام. قم ، ١٤٠٤ هـ.
- (٢٧) مجموعه ورّام. امير ورّام بن أبى فراس. مكتبه الفقيه - قم المقدسه.

٢٨) المحاسن. احمد بن محمد بن خالد البرقي. دار الكتب الإسلاميه - قم ١٣٧١ هـ.

٢٩) مستدرک الوسائل. محدث ميرزا حسين النوري. مؤسسه آل البيت عليهم السلام، قم المقدسه، ١٤٠٨ هـ.

٣٠) مشكاه الأنوار. علي بن الحسن طبرسي. المكتبه الحيدريه - النجف الأشرف ، ١٣٨٥ هـ.

٣١) مصباح المتجّد . شيخ الطّوسى. مؤسسه فقه الشّيعه - بيروت ١٤١١ هـ.

٣٢) المصباح. ابراهيم بن علي الكفعمي. دار الرضى (الزاهدى) - قم ، ١٤٠٥ هـ.

٣٣) مفتاح الفلاح شيخ محمد بن الحسين بن عبدالصمد البهائي. دارالأضواء - بيروت ، ١٤٠٥ هـ.

٣٤) مكارم الأخلاق. حسن بن الفضل الطبرسي. دارالشريف الرضى - قم المقدسه المقدسه، ١٤١٢ هـ.

٣٥) من لا يحضره الفقيه. لشيخ محمد بن علي بن بابويه القمي الصدوق.

مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، ١٤١٣ هـ.

٣٦) مناقب آل أبي طالب عليه السلام. محمد بن شهر آشوب المازندراني. مؤسسه علامه للنشر - قم ، ١٣٧٩ هـ.

٣٧) نهج البلاغه. امام علي بن أبي طالب عليه السلام ، جمع : الشريف الرضى. دارالهجره للنشر - قم .

٣٨) وسائل الشّيعه. محمد بن الحسن الحر العاملي. مؤسسه آل البيت عليه السلام - قم ، ١٤٠٩ هـ.